Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic

ACADEMIC JOURNAL

PROF. DR. HACI ÖMER KARPUZ ARMAĞANI TARİH SAYISI

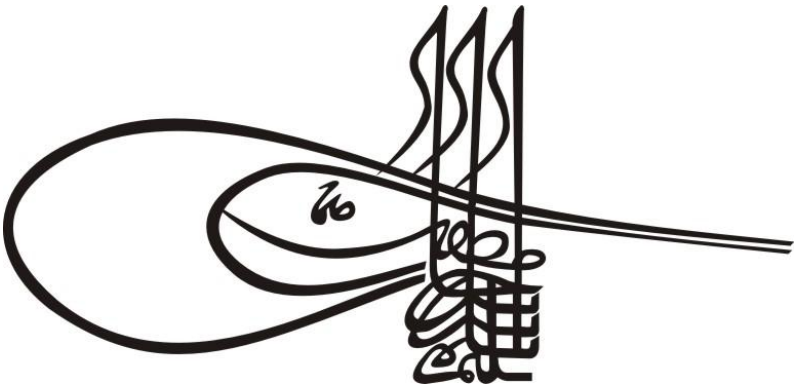

Turkish Studies Dergisi, üç ayda bir yayınlananuluslararasıhakemli bir dergidir.

Turkish Studies Dergisi'nde yayınlanan tüm yazıların, dil, bilim ve hukukî açıdan bütün sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları **www.turkishstudies.net**'e aittir.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir. Dergiye gönderilen yazılar iade edilmez.

Dergide yer alan yazıların dijital baskı, grafik tasarım, DOI numaralarının alınması ve uluslararası indeslere tanıtılması gibi işlemler Alko Dijital Baskı ve Grafik Tasarım şirketi tarafından ücret karşılığında yapılmaktadır. Dergide basım kararı alınan yazıların sahipleri yazılarının tasarım, yayın ve indeks masraflarını Alko Dijital Baskı ve Grafik Tasarım şirketine öderler.

Turkish Studies; EBSCO, DOAJ, ICAAP, Scientific Commons, MLA, ASOS, AMIR (Access to Mideast and Islamic Resources), Journal Directory, DJS (Dayang Journal System), ULAKBİM indeksleri tarafından taranmaktadır.

ISSN: 1308-2140

Volume 10/13 Fall 2015

TURKISH STUDIES

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic

Yayınevi / Publishing House
ALKO DİJİTAL BASKI MERKEZİ – GRAFİK TASARIM

Editor
Sibel ÜST

Misafir Editorler
M. Dursun ERDEM
Özgür Kasım AYDEMİR

Editor Yardımcıları/Assistant Editors
Özgür AY-Ramazan BÖLÜK
Hanife ALKAN-Mehmet Burak ÇAKIN

Yayın Kurulu/Editorial Board
Fatma S. KUTLAR OĞUZ - Orhan K. TAVUKÇU
Ali AKAR-Dursun Ali TÖKEL
M. Vefâ NALBANT-Caner KERİMOĞLU
Ülkü ELİUZ-Mitat DURMUŞ
Yavuz ÜNAL-İsrafil BABACAN
Mehmet Dursun ERDEM – Tuncay BÜLBÜL
Cemalettin KÖMÜRCÜ

Danışma Kurulu/Board of Advisory
Ahmet BURAN- Gürer GÜLSEVİN
Turgut KARABEY-Mehmet AYDIN-Ramazan KORKMAZ

Genel Koordinatör/General Coordinator
Yavuz ÜNAL

Kaynakça Sorumluları/ Bibliography Process
Süleyman Kaan YALÇIN
Murat ŞENGÜL - Veysel İbrahim KARACA

Yabancı Dil Uzmanları
Yusuf AYDIN

Baskı Sorumluları/ Print Process
Özgür AY - Önder SEZER

Dış Temsilciler Koordinatörü/General Coordinator of Foreign Editors

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN

Dış Temsilciler/Representative of Foreign Country

USA	Robert DANKOFF
Germany	Marcel ERDAL-Zeki KARAKAYA
Greece	Fatih KEMİK
Japan	Yuu KURIBAYASHI
Norway-Swedish	Bernt BRENDEMOEN
England	Fikret TURAN
Albania	Xhemile ABDİU
Central Asia	Seadet SHİKHİYEVA
Kazakhstan	Gülnar KOKUBASOVA
Kyrgyzstan	Ulanbek ALİMOV
Azerbaijan	Vusale MUSALİ
Uzbekstan	Cabbar İŞANKUL
Halab-Aleppo (Syria)	Ahmet DEMİRTAŞ
Poland	Öztürk EMİROĞLU

Hakemler/Referees

Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK	Erzincan Üniversitesi
Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet AKÇATAŞ	Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BURAN	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN	Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet TAŞĞIN	Konya Üniversitesi
Prof. Dr. Ahsen ARMAĞAN	Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Ali AKAR	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Asuman ÖZCAN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Bahir SELÇUK	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram Ali KAYA	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Bekir ÇINAR	Niğde Üniversitesi
Prof. Dr. Bernt BRENDEMOEN	Oslo University
Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Davut KILIÇ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Prof. Dr. Ercan ALKAYA	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan BOZ	Eskişehir Osmangazi Ü.
Prof. Dr. Erhan AYDIN	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Esra BURCU	Hacettepe üniversitesi
Prof. Dr. Eyüp BAŞ	Sosyal Bilimler Üniversitei
Prof. Dr. Faruk TOPRAK	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma AÇIK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR OĞUZ	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Fikret TURAN	Mancester Üniversity
Prof. Dr. Filiz KILIÇ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Prof. Dr. Funda TOPRAK	Yıldırım Beyazıt Ü.
Prof. Dr. Gencay ZAVOTÇU	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. H. Dilek BATİSLAM	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. H. İbrahim DELİCE	Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Halûk Harun DUMAN	Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Han-woo CHOİ	Eurasia University
Prof. Dr. Hasan AKAY	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice AYNUR	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. İ. Hakkı AKSOYAK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU	Ondokuz Mayıs Ü.
Prof. Dr. İlhan GENÇ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Kerime ÜSTÜNOVA	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM	Karadeniz Teknik Ü.
Prof. Dr. Mahmut KAPLAN	Fatih Üniversitesi
Prof. Dr. Marcel ERDAL	Frankfurt University
Prof. Dr. Mehmet AYDIN	Ondokuz Mayıs Ü.
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Prof. Dr. Mehmet KIRBIYIK	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KÖÇER	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Mehdi ERGÜZEL	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Menderes COŞKUN	Süleyman Demirel Ü.
Prof. Dr. Metin AKKUŞ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK	Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin T. KARACA	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin DEMİR	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. O. Kemal TAVUKÇU	Recep Tayyip Erdoğan Ü.
Prof. Dr. Özden TEZEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Rahim TARIM	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.
Prof. Dr. Rahmi DOĞANAY	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan GÜLENDAM	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Prof. Dr. Robert DANKOFF	Univercity Of Chicago
Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Şahin KÖKTÜRK	Ondokuz Mayıs Ü.
Prof. Dr. Tevhit AYENGİN	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Ülkü ELİUZ	Karadeniz Teknik Ü.
Prof. Dr. Walter ANDREVS	Washington University
Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki KARAKAYA	Goethe University
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ	Ege Üniversitesi
Ass. Prof. Yuu KURIBAYASHI	Okayama University

Doç. Dr. Ahmet YİĞİT	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet DEMİRTAŞ	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Doç. Dr. Akartürk KARAHAN	Yıldırım Beyazıt Ü.
Doç. Dr. Alpay Doğan YILDIZ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Doç. Dr. Alper KESTEN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı YAZICI	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Doç. Dr. Bahar GÜDEK	Ondokuz Mayıs Ünv
Doç. Dr. Bilge ÖZKAN NALBANT	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Caner KERİMOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Cengiz AKBULAK	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Dündar YENER	A.İ.B.Ü.
Doç. Dr. Erdal ŞAHİN	Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Filiz ÇOLAK	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Funda KARA	Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Galip GÜNER	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Gül TUNÇEL	GaziÜniversitesi
Doç. Dr. Hakan AKDAĞ	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Halil ÇELTİK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Hamit Emrah BERİŞ	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan BAKTIR	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Hülya TAŞ	Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Hüseyin GÖNEL	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Hüseyin GÜFTA	Mustafa Kemal Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim COŞKUN	Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim ÇANKAYA	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim KUNT	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. İsmail TAŞ	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. İsrafil BABACAN	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Kasım KARAMAN	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Lütfiye GÖKTAŞ KAYA	Karabük Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Doç. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet EKİZ	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ	Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Sait ŞAHİNALP	Harran Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet TEMİZKAN	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Turgut BERBERCAN	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Vefa NALBANT	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet ZAMAN	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Metin ARIKAN	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Mevlüt GÜLTEKİN	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Muammer Mete TAŞLIOVA	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Muhammet Fatih GENÇ	Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Muharrem DAYANÇ	Eskişehir Osmangazi Ü.
Doç. Dr. Musa ÇİFÇİ	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Musa Şamil YÜKSEL	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ALKAN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ARSLAN	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ARSLAN	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa GENCER	Abant İzzet Baysal Ü.
Doç. Dr. Mustafa GÖKÇE	Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa KARABULUT	Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ÖZSARI	Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa YILDIRAN	Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Mutlu DEVECİ	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN	Bartın Üniversitesi
Doç. Dr. Münire Kevser BAŞ	Yıldırım Beyazıt Ü.
Doç. Dr. Nermin YAZICI	Başkent üniversitesi
Doç. Dr. Nevzat GÜMÜŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Nezir TEMUR	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Nihat YILMAZ	Gümüşhane Üniversitesi
Doç. Dr. Nilgün ÇIBLAK COŞKUN	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Onur KÖKSAL	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Orhan DENİZ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Osman GÜNDÜZ	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Özcan GÜNGÖR	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Özge ÖZTEKİN	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Sadık YAZAR	Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. Saffet KARTOPU	Gümüşhane Üni.

Doç. Dr. Salim ÇONOĞLU	Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Sami KILIÇ	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Selim Hilmi ÖZKAN	Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Selma BAŞ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Serkan ŞEN	Ondokuz Mayıs Ü.
Doç. Dr. Şaban DOĞAN	Abant İzzet Baysal Ü.
Doç. Dr. Şahinde YAVUZ	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Şevkiye KAZAN	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Timur VURAL	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Tuncay BÜLBÜL	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Doç. Dr. Turhan ÇETİN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Vedat ÇALIŞKAN	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Doç. Dr. Veli ÜNSAL	Ahi Evran Üniversitesi
Doç. Dr. Yakup KESKİN	Ondokuzmayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Yaşar ŞENLER	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Yunus BALCI	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf ÇETİNDAĞ	Fatih Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Abdullah KÖK	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNDÜZ	Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet TEKBIYIK	Recep Tayyip Erdoğan Ü.
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan SİNAN	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ali ALBAYRAK	Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ali ARSLAN	Bülent Ecevit Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ali ERBAŞI	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Alptürk AKÇÖLTEKİN	Ardahan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın KIRMAN	Ordu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül KILIÇ	Pamukkale Ünv.
Yrd. Doç. Dr. Banu YAMAN	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Barış ÇİFTÇİ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Birsel AYBEK	Çukurova Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bülent BAYRAM	Kırklareli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bülent Okan MİÇOOĞULLARI	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Celal GÜLŞEN	Fatih Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cengiz GÖKŞEN	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cengiz KARATAŞ	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ebru Burcu YILMAZ	İnönü Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Elçin ESMER	Mersin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Emine Demet EKİNCİ	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ercan ÇAĞLAYAN	Muş Alparslan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erem SARIKOCA	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erinç Erdal YILDIRIM	Bülent Ecevit Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erkan HİRİK	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul AYDIN	Doğu Akdeniz Ü.
Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul GÜREŞÇİ	Ahi Evran Üniv.
Yrd. Doç. Dr. Esra SAĞLIK	Muğla Sıtkı Koçman Ü.
Yrd. Doç. Dr. Evren ALTINKAŞ	Artvin Çoruh Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Feyza DOYRAN	Bahçeşehir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Filiz ÇOLAK	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gökhan ARI	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Habib HAMURCU	Erciyes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hakan YALAP	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Hamza AKTAŞ	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.

Yrd. Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ	Sabahattin Zaim Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hilmi KARAAĞAÇ	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL	Çanakkale Onsekiz Mart Üni.
Yrd. Doç. Dr. Huriye ALTUNER	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Huriye DENİŞ ÇELİKER	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim GÖKDAŞ	Adnan Menderes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim HABACI	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Yrd. Doç. Dr. İbrahim KOPAR	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İlyas YAZAR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İsa KUYUCUOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İsmail ŞAHİN	Karabük Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. K. Funda NAYİR	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kadriye TÜRKAN	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kaya YILDIZ	Abant İzzet Baysal üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kürşat ÖNCÜL	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. M. Fatih KANTER	Ardahan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Gökhan GENEL	Yalova Üniveritesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRLEK	İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAYGANA	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Mehmet SAMSAKÇI	İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI	Gaziantep Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mesut BULUT	Bayburt Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mesut GÜN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Mesut TEKŞAN	Ç. Onsekiz Mart Ü
Yrd. Doç. Dr. Mitat DURMUŞ	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Ali KÖROĞLU	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat SULA	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat ŞENGÜL	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Mustafa AYDEMİR	İbrahim Çeçen Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK	Muğla Sıtkı Koçman Ü.
Yrd. Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ	Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU	Karabük Ünv.
Yrd. Doç. Dr. Nafi YALÇIN	Canik Başarı Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nilüfer KÖŞKER	Kırıkkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Olgun KÖZLEME	Çanakkale Onsekizmart Ü.
Yrd. Doç. Dr. Orhan GÜRSU	Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özgür AY	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özkan DAŞDEMİR	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ramazan TOPDEMİR	İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Recep ERCAN	Cumhuriyet Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Refika ALTIKULAÇ DEMİRDAĞ	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Salim ÇONOĞLU	Balıkesir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selma BAŞ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serap UZUNER YURT	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serdar UĞURLU	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seyit Battal UĞURLU	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seyit COŞKUN	Ankara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sezgin DEMİR	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sibel ÜST	Yıldırım Beyazıt Ü.
Yrd. Doç. Dr. Soner AKPINAR	Eskişehir Osmangazi Ü.
Yrd. Doç. Dr. Songül ASLAN KARAKUL	Adnan Menderes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Kaan YALÇIN	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman SOLMAZ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şafak ÜNÜVAR	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şenay YAPICI	Amasya Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Şevkiye KAZAN	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Yrd. Doç. Dr. Şeyma BÜYÜKKAVAS KURAN	Ondokuz Mayıs Ü.
Yrd. Doç. Dr. Tuğrul BALABAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Veda BİLİCAN GÖKKAYA	Cumhuriyet Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yasin TOPALOĞLU	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yusuf AY	Eskişehir Osmangazi Ü.
Dr. Bülent DURGUN	K.K.EDOK. K.lığı
Dr. Bülent ŞENER	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Dr. Hasan Mesut MERAL	Yıldız Teknik Üniversitesi

BU SAYININ HAKEMLERİ

Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. İlyas GÖKHAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KÖÇER	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr Ahmet YİĞİT	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Ali MEYDAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Murat AKTEMUR	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Davut KILIÇ	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Erdal ESER	Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. H. Ahmet ARSLANTÜRK	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. H. Sibel ÜNALAN	Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Güray KIRPIK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Kenan HAS	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet ÇOG	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Murat ÇERKEZ	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ALKAN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa GÖKÇE	Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ÖZER	Bahçeşehir Üniversitesi
Doç. Dr. Nurşen ÖZKUL FINDIK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Recep DÜNDAR	İnönü Üniversitesi
Doç. Dr. Selim Hilmi ÖZKAN	Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Süleyman ÖZBEK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Veli ÜNSAL	Ahi Evran Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf KILIÇ	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Yaşar ÖZÜÇETİN	Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Serdar AYTAÇ	Harran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YURTSEVEN	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın BEDEN	Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül KILIÇ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Barış ÇİFTÇİ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bülent Okan MİÇOOĞULLARI	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ceren ÜNAL	Celal Bayar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Derya YILMAZ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Emre ÖZŞAHİN	Namık Kemal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ercan ÇAĞLAYAN	Muş Alparslan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erinç Erdal YILDIRIM	Bülent Ecevit Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Esma ÖZ	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Eyup ŞİMŞEK	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Filiz ÇOLAK	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Osman MUTLUEL	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Osman Zahid ÇİFÇİ	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özlem BAŞARIR	İnönü Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Savaş SERTEL	Tunceli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seyhun ŞAHİN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sibel ÜST	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yasin TOPALOĞLU	Atatürk Üniversitesi

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

OSMANLI'DA VEKÂLET; BİR KAZA ÖRNEĞİ OLARAK KULA MAHKEMESİNE MÜRACAATLAR
TEMPORARY REPRESENTATION OF OTTOMAN; EXAMPLE OF AN ACCIDENT FOR APPLICATION COURT OF KULA
Mustafa AKBEL
1-28

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI: TARİH YAZIMINDA CEPHE VE KİMLİK
WORLD WAR I: FRONTS AND IDENTITIES IN HISTORIOGRAPHY
Sibel AKGÜN
29-42

MOĞOLLARIN CİHAN HÂKİMİYET ANLAYIŞI, DAYANAK NOKTALARI VE BU KONUDAKİ BAZI UYGULAMALARI
UNIVERSE DOMINANCE PERCEPTION OF MONGOLS, MAINSTAYS OF THIS PERCEPTION AND SOME APPLICATIONS OF THIS TOPIC
Murtaza ÇEVİK
43-56

YEREL BASINA GÖRE BİNGÖL'DE 1960-1970 YILLARI ARASINDA SİYASİ GELİŞMELER
POLITICAL DEVELOPMENTS BETWEEN THE YEARS 1960-1970 BY THE LOCAL PRESS IN BINGÖL
Ebru ÇOBAN
57-70

GÜNEY OSETYA SORUNU VE 2008 RUSYA-GÜRCİSTAN SAVAŞI
THE SOUTH OSSETIA ISSUE AND THE RUSSIAN-GEORGIAN WAR OF 2008
Süleyman ERKAN
71-92

Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

SON DÖNEM OSMANLI TAŞRASINDA YAŞANAN İÇ GÖÇLERE DAİR BAZI DEĞERLENDİRMELER (EĞİN KAZASI ÖRNEĞİ)
EVALUATIONS ON DOMESTIC MIGRATIONS OBSERVED IN THE LATE PERIOD OF THE OTTOMAN PROVINCES (THE SAMPLE OF EĞIN TOWN)
Abdulkadir GÜL
93-112

OSMANLI DEVLETİ'NİN LEHİSTAN'A DAİR İSTİHBARAT KAYNAKLARI (1772 - 1795)
THE INTELLIGENCE SOURCES OF THE OTTOMAN EMPIRE ON POLAND (1772-1795)
Vedat KANAT
113-122

100. YILINDA KUT'ÜL AMARE SAVAŞI'NI HATIRLAMAK: İNGİLİZ ASKERLERİNİN HATIRATLARINDA KUT'ÜL AMARE'DE SAVAŞIN ÖTESİNDE YAŞANANLAR
TO REMEMBER THE KUT AL AMARA BATTLE ON THE 100TH ANNIVERSARY: THE EXPERIENCES BEYOND WAR IN KUT AL AMARA IN THE MEMOIRS OF ENGLISH SOLDIERS
H. Ahmet KARA
Ertan EROL
123-140

TÜRK MİLLİ TAKIMI VE GALATASARAY'IN ROMANYA MİLLİ TAKIMINA KARŞI FUTBOL MÜSABAKALARI (17 & 19 NİSAN 1914)
FOOTBALL MATCHES OF TURKISH NATIONAL TEAM AND GALATASARAY AGAINST ROMANIAN NATIONAL TEAM (17 & 19 APRIL 1914)
Önder KOCATÜRK
141-190

1260-61 / 1844-45 TEMETTUAT KAYITLARI IŞIĞINDA BALIŞEYH VE AHILI KÖYLERİNİN SOSYAL VE EKONOMİK GÖRÜNTÜSÜ
SOCIAL AND ECONOMIC VIEW OF BALIŞEYH AND AHILI VILLAGE IN THE LIGHT OF 1260-61 / 1844-45 TEMETTUAT REGISTRATIONS
Rafet METİN
191-214

Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

BOZKIR KÜLTÜRÜNDE AT YETİŞTİRİCİLİĞİ VE ÇİN İLE OLAN İKTİSADİ, SİYASİ İLİŞKİLERDEKİ YERİ
HORSE BREEDING AT STEPPE CULTURE AND ITS PLACE IN THE FINANCIAL AND POLITICAL RELATIONS WITH CHINA
İbrahim ONAY
215-234

ÇİVİYAZILI BELGELERE GÖRE MEZOPOTAMYA'DA SÜTANNELİK HİZMETİ, SÜTANNE OLARAK QADİŠTUM KADINLARI VE KUTSAL KİTAPLARDA SÜTANNELİK UYGULAMASI
WET NURSE SERVICE IN MESOPOTAMIA ACCORDING TO CUNEIFORM DOCUMENTS, QADIŠTUM WOMEN AS WET NURSE AND PRACTICE WET NURSE IN THE HOLY BOOKS
Esma ÖZ
235-248

KIBRIS BASININDA TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI VE KIBRIS MESELESİNDEKİ ROLÜ (HALKIN SESİ, ZAMAN, BOZKURT)
THE ROLE OF THE ORGANIZATION AND THE CYPRUS TURKISH CYPRIOT PRESS STRENGTH ISSUE(HALKIN SESİ, ZAMAN, BOZKURT)
Derya ÇİNİ ŞİMŞEK
249-262

OSMANLI RUS SAVAŞI'NIN DİYARBAKIR VİLAYETİNE ETKİLERİ VE ISLAHAT KOMİSYONUN FAALİYETLERİ
EFFECTS OF OTTOMAN-RUSSIAN WAR ON DIYARBAKIR AND ACTIVITIES OF REFORM COMISSION
Oktay BOZAN
263-288

MİLLİ MÜCADELEDE ANTEP'İN İŞGALİNİN ANADOLU HALKI VE BASINI ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI
REFLECTIONS OF THE OCCUPATION OF ANTEP DURING NATIONAL STRUGGLE ON ANATOLIAN PEOPLE AND PRESS
Nermin GÜMÜŞALAN
289-302

Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015, p. 141-190
DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8711
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

TÜRK MİLLİ TAKIMI VE GALATASARAY'IN ROMANYA MİLLİ TAKIMINA KARŞI FUTBOL MÜSABAKALARI (17 & 19 NİSAN 1914)*

*Önder KOCATÜRK***

ÖZET

İstanbul'a gelen Romanya milli futbol takımı ile ilk olarak Türk milli futbol takımı ve daha sonra Galatasaray arasında sırasıyla 17 ve 19 Nisan 1914 tarihlerinde oynanan iki müsabaka Osmanlı kamuoyunda büyük etki yaratmıştır. Bu çalışmada her iki maçın tarihi önemi tüm yönleriyle analiz edilecek, Romanya futbol kafilesinin İstanbul ziyaretine ve yapılan iki önemli futbol müsabakasına ilişkin dönemin Osmanlı basınında yer alan orijinal bilgiler ve fotoğraflar ayrıntılarıyla okuyucuya sunulacaktır. Maçlara dair Osmanlı basınında geniş yer bulan haberler, yorumlar ve eleştiriler Türk spor tarihinin önemli bir dönemi içinde, Osmanlı toplumunda yeni yeni gelişmeye ve hızla popülaritesi artmaya başlayan futbolun etkisine de tüm yönleriyle ışık tutmaktadır. Metin içindeki alıntılarda bazı Osmanlı Türkçesi ifadelerin güncel anlamları parantez içerisinde verilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde tarihin ilk Türk Milli Takımı kurulmuş ve bu milli takım yine tarihte ilk kez yabancı bir ülkenin milli takımına, Romanya'ya karşı 17 Nisan 1914 tarihinde bir müsabaka yapmıştır. Tamamı Türk ve Müslüman oyunculardan kurulu olan ilk Türk Milli Futbol Takımı'na Fenerbahçe, Galatasaray ve Altın Ordu spor kulüplerinden futbolcular seçilmiştir. Diğer taraftan Osmanlı Devleti'nden tam bağımsızlığını henüz 36 sene önce, 1878 Berlin Antlaşması'yla kazanmış olan Romanya devleti için de bu müsabakaların önemi çok büyüktü. Her iki maçta da sahaya çıkan Romanya Milli Takımı'nda tek bir Romen futbolcu bulunmuyordu ve kadrosu Alman, İngiliz ve Amerikan uyruklu oyunculardan kurulmuştu. Bunun temel sebebi Romanya kamuoyunun 1 Ekim 1911 tarihinde Bükreş'te Galatasaray futbol takımına karşı alınan ağır yenilgiyi unutamaması ve rövanşı almak istemesidir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Romanya, Galatasaray, futbol, Türk Milli Futbol Takımı.

---

* **Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.**

** Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, El-mek: onderkocaturk@yahoo.com

FOOTBALL MATCHES OF TURKISH NATIONAL TEAM AND GALATASARAY AGAINST ROMANIAN NATIONAL TEAM (17 & 19 APRIL 1914)

ABSTRACT

Two matches played between Romania national football team, who came to Istanbul, and first Turkish national football team and later Galatasaray on 17 and 19 April 1914 respectively created a great impact on Ottoman public opinion. In this study, the historical importance of the two matches is analyzed in all respects, besides original information and photographs about Romanian football delegation's visit of Istanbul and two important football matches are submitted with all details to readers. News, comments and critiques of matches, which had widespread media coverage, entirely illuminate the influence of football which newly started to develop and rapidly increase its popularity in the Ottoman society during a significant period of Turkish sports history. In quotations within the text, current meanings of some Ottoman Turkish expressions are given in brackets.

In the Ottoman Empire, the first Turkish national football team of history was created and this national team played against the national team of another foreign country, Romania, for the first time in history on 17 April 1914. Football players from Fenerbahçe, Galatasaray and Altın Ordu sport clubs were chosen for the first Turkish national team which was entirely composed of Turkish and Muslim players. Meanwhile, the importance of these football matches was very great also for Romania, which had gained its independence from the Ottoman Empire just 36 years ago with the Treaty of Berlin in 1878. There was not a Romanian player in the national team of Romania who came on the field at both matches and the squad was formed by German, British and American players. The main reason for this was the fact that Romanians had not forgotten the heavy defeat in Bucharest against Galatasaray football team on 1 October 1911 and this time wanted to take revenge of it.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction and Objectives

1914 was the year in which the winds of friendship between the Ottoman Empire and Romania mutually blew. Earlier on April 13, 1914, a delegation of Romanian university students had come to Istanbul for a touristic visit and already aroused great interest and excitement in the Ottoman Empire. While they were still performing their visits in Istanbul and Bursa, the Istanbul visit of Romanian national football team on 15 April 1914 increased this enthusiasm further into a higher level. For the first time in history, a Turkish national football team was established and this team which was composed of players from Galatasaray, Fenerbahçe and Altın Ordu clubs played its first match in history against the Romania national team on April 17, 1914. The second match was played between the Romania national team and Galatasaray sports club, which had invited the Romanian team to Istanbul, on April 19, 1914.

Both games were also very important and indeed meant return matches for the Romanians who had not forgotten the heavy defeat they suffered against Galatasaray in Bucharest on 1 October 1911.

The aim of this study is to investigate these two matches in every aspect and show the readers the historical significance of these sport activities with all the details. It is expected to make great contributions both to the general histories of the Ottoman Empire and Romania as well as to the sport histories of the two nations.

Methodology

In this article, the historical importance of the two football matches with all its details is studied with the help of primary and secondary sources. Archival or private documents about the subject were not encountered but a rigorous investigation of the Ottoman newspapers and magazines as well as secondary sources enabled the illumination of these historical events in every respect.

Results and Conclusion

The first match, the match between Turkish national team and Romania national team, was played at the Union Club in Kadıköy on 17 April 1914. An unprecendented number of spectators at that time attended the event. "Romania national team" took the field with 11 foreign players while Turkish national team was composed of local Turkish-Muslim players without any foreigners or non-Muslims. Even though the Turkish national team put great pressure on their rival during the whole match, they lost 1-0.

The defeat of Turkish national football team in its first historical game against Romania caused a great disappointment and sadness in the Ottoman public opinion. Beside very detailed comments and analyses about the match, very severe criticisms and even accusations about the selection of players to the national team appeared in the Ottoman press.

The loss of the Turkish national team against Romania increased the importance of the second match very much. Unlike the Turkish national football team, victorious "Romania national football team" was actually a mixed team of foreign professional players of German, British and American nationality without any Romanians. The possible win of Galatasaray, which had only two German players would overcompensate the defeat in the first match. In other words, the defeat and disappointment of the first match raised the expectations for the second one to a much higher degree than the normal.

However, the game against Galatasaray was also quite significant, probably much more than the first one for the Romanians, because they had suffered a heavy and unforgotten defeat against Galatasaray (11-1) in Bucharest on October 1, 1911. They certainly attached much greater importance to the second match against Galatasaray since they longed to take revenge of the game in 1911. For this reason they had created such a "national team" and sent it to Istanbul.

The second match between Galatasaray and Romanian national team was played again at the Union Club on 19 April 1914. There were approximately 4000 spectators, which was a big number at that time.

Galatasaray won the match 4-2 with the goals of its German players. Hence Galatasaray managed to revenge the defeat of Turkish national team on the one hand and on the other did not let Romanian team to take the revenge of the game in 1911. Galatasaray's historical victory over the Romanian team caused great happiness and recovery of lost morale in the Ottoman public opinion.

International sporting competitions, particularly football matches were symbolic but also powerful and popular means of displaying and proving force, talent and intelligence of a nation to the others in peaceful ways. Galatasaray's win was also important for the prestige of the Ottoman Empire against Romania. After centuries of Ottoman rule, Romania had achieved its independence with the Berlin Treaty in 1878. The Balkan War of 1912-1913 had already and dramatically revealed the weakness and decline of the Ottoman Empire to the whole world. If the second match against the Romanian team had not been won by Galatasaray, the perception that the Ottoman Empire had lagged behind the Balkan states in all aspects of life including even football, would have been demoralizingly prevalent.

Key Words: The Ottoman Empire, Romania, Galatasaray, football, Turkish national football team.

Giriş

Romanya devletinin ana topraklarını oluşturan Eflak ve Boğdan beylikleri[1] (Memleketeyn) 15. yüzyıldan beri zaman zaman isyan etmelerine karşın Osmanlı Devleti'ne bağlı ve özerk statüye sahip bulunuyorlardı.[2] Eflak ve Boğdan'ın yerel idarecileri ve halkı vergilerini ödemeleri şartıyla içişlerinde ve dini ibadetlerinde tamamen serbest bırakılmışlardı. Bölgede doğrudan Osmanlı idarecileri ve garnizonu da bulunmuyordu. Eflak ve Boğdan beyleri (voyvodaları), Osmanlı Devleti tarafından tayin edilirlerdi. Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki topraklarını ilgilendiren savaşlarda askeri kuvvetleriyle sefere katılmak zorundaydılar. Eflak ve Boğdan İstanbul'un yiyecek ihtiyacını karşılamada önemli rol oynamaktaydı. Romen malları için Osmanlı piyasası çok önemliydi. İstanbul'da gıda maddeleri iki üç kat daha pahalı olduğundan, Romen tüccarlar iyi kazanç sağlıyorlardı. Osmanlı himayesi sayesinde daimi askeri kuvvet bulundurmak ve askeri harcamalar yapmak da fazla gerekmiyordu. Bu nedenle bölgede önemli miktarda sermaye birikimi olmuştu. Romenler dini ve kültürel kimliklerini de hiçbir baskı görmeden korudular (Tarihte Türk-Rumen İlişkileri [TTRİ], 2006: 83-88; Maxim, 2008: 169-170)

Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemine girdiği 18. yüzyılda, 1770 yılından itibaren Eflak-Boğdan Rusya'nın zaman zaman işgaline maruz kalmaya başladı (TTRİ, 2006: 71-75). Rusya, Eflak ve Boğdan üzerindeki nüfuzunu artırmak ve bölgenin Osmanlı Devleti ile bağlarını zayıflatarak kendi kontrolü altına almak istiyordu. Ancak nüfusunun büyük çoğunluğu Katolik olan Romenler Rusya'yı sevmiyorlardı. 93 Harbi'ne[3] kadar geçen süreçte, Rusya ile yapılan savaşlar sonucunda Osmanlı Devleti Eflak ve Boğdan'ı kaybetmedi. Ancak yaptığı anlaşmalarla Eflak ve Boğdan'a sürekli yeni imtiyazlar vermek zorunda kaldı ve bölgedeki hâkimiyeti oldukça zayıfladı. Diğer taraftan 1789 Fransız İhtilali'nin ardından Romanya birliğinin kurulması için Eflak ve Boğdan'da başlamış olan bağımsızlık hareketi kuvvetlenerek devam etti. Fransa imparatoru III. Napolyon,

[1] Genelde yabancı kaynaklarda Eflak, Wallachia/Valahya, Boğdan ise Moldova/Moldavia olarak geçmektedir. Bazı kaynaklarda "Boğdan", "Buğdan" olarak da belirtilmektedir.
[2] Eflak ve Boğdan'ın Osmanlı hâkimiyeti altına girişi ve sonraki süreçte bölgede yaşanan siyasi gelişmeler için bk. (Tarihte Türk-Rumen İlişkileri [TTRİ], 2006: 35-69).
[3] 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı.

Romanya birliğinin kurulması için en fazla çaba gösteren Avrupalı hükümdar oldu. 1855 yılından itibaren Rusya hükümeti de Fransa'nın bu siyasetine kendi yayılmacı menfaatleri açısından destek verdi (Armaoğlu, 2013: 268-269; TTRİ, 2006: 89-90).

Kırım Savaşı'nı sonlandıran 1856 Paris Barış Antlaşması ile Osmanlı Devleti Eflak ve Boğdan'a yeni haklar ve ayrıcalıklar tanımış, ayrıca bölge Rusya dışında anlaşmaya imza koyan diğer büyük devletlerin ortak koruyuculuğu altına alınmıştı. Fransa ve Rusya'nın baskısının yanında, Osmanlı Devleti'nin iyice zayıflamış olan hâkimiyetinin bir sonucu olarak 8 Ekim 1857 tarihinde Eflak ve Boğdan meclisleri iki beyliğin "Romanya" adı altında birleştirilmesi ve Avrupalı bir prensin ortak hükümdar olarak kabul edilmesi kararını aldı. Osmanlı Devleti, bu karara bir süre dirense de sonuçta 2 Aralık 1861 tarihinde Eflak ve Boğdan'ın tek bir meclis ve hükümete sahip olmasını kabul etti. Böylece şeklen Osmanlı Devleti'ne bağlı ve vergi veren Romanya Prensliği resmen kurulmuş oldu (Armaoğlu, 2013: 270-272; Uçarol, 2013: 261-263; TTRİ, 2006: 104-108).

Romanya 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ne savaş ilan ederek Rusya'nın yanında yer aldı (Armaoğlu, 2013: 508; TTRİ, 2006: 115-120). Savaş sonucunda imzalanan Berlin Antlaşması (13 Temmuz 1878) ile Romanya bağımsızlığını kazandı. Romanya Osmanlı Devleti'nden kopmakla beraber, İbrahim Temo öncülüğünde Jön Türk hareketinin Kasım 1895'den itibaren Köstence, Bükreş, Mecidiye ve Dobruca'da etkin faaliyetlerde bulunduğu görülmektedir.[4]

Romanya, Rusya'dan çekindiği için 30 Ekim 1883 tarihinde Avusturya-Macaristan ve Almanya ile bir savunma anlaşması imzalayarak Üçlü İttifak grubuna katıldı (Armaoğlu, 2013: 362-363).

Osmanlı Devleti'nin ağır yenilgiye ve toprak kayıplarına uğradığı Birinci Balkan Savaşı'nda tarafsız kalan Romanya, İkinci Balkan Savaşı sırasında 10 Temmuz 1913 tarihinde Bulgaristan'a savaş ilan etti. Savaş sonunda 10 Ağustos 1913 tarihinde imzalanan Bükreş Antlaşması ile Bulgaristan'dan toprak kazanımları elde etti.

1914, Osmanlı Devleti-Romanya ilişkilerinde karşılıklı dostluk rüzgârlarının estiği bir yıl olmuştur. Bunun ilk önemli göstergesi 13 Nisan 1914 tarihinde Romanyalı üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu bir heyetin ziyaret amaçlı olarak İstanbul'a gelişi oldu. İstanbul'daki ziyaretlerin ve gezilerin ardından Romanyalı öğrenciler 18 Nisan'da Bursa'ya geçerek şehri gezdiler. Türk Ocağı Genel Başkanı ve Darülfünun öğretim üyesi Hamdullah Suphi Bey İstanbul ve Bursa'daki ziyaretler esnasında Romanyalı öğrencilerle yakından ilgilendi. 20 Nisan'da İstanbul'a dönen Romanyalı öğrenciler, ertesi gün (21 Nisan'da) ziyaretlerini tamamlayarak ülkelerine döndüler. Aynı dönemde aralarında General Coandă[5] olmak üzere Romanya'dan başka misafirler de İstanbul'a geldiler (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 3.6.1914: 1; Malkoç, 2011: 110-111). Ancak hiç şüphesiz bunlar içerisinde Osmanlı kamuoyunda en çok ilgiyi Romanya futbol takımının ziyareti ve gerçekleşen iki önemli futbol müsabakası uyandırdı.

Futbol dünyada ilk kez modern anlamda İngiltere'de doğdu ve buradan 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa'ya ve dünyanın diğer ülkelerine yayılmaya başladı. Tüm dünyada popülaritesini hızla artıran futbol, Osmanlı Devleti'nde başlangıçta yabancılar (özellikle İngilizler) ve gayri Müslimler (özellikle Rumlar) arasında rağbet görüp oynandı. Osmanlı Devleti'ndeki ilk futbol kulüpleri de onlar tarafından kuruldu ve dört kulübün katılımıyla 1903-1904 yıllarında ilk "İstanbul Futbol Ligi" düzenlendi. Osmanlı Devleti'nde Türkler ve Müslümanlar arasında futbol,

[4] İbrahim Temo'nun Romanya'daki faaliyetleri için bk. (Temo, 2013: 59-136, 159-171, 179-185, 220-223; Çelik, 2010: 366-369).
[5] Constantin Coandă (1857-1932).

özellikle Galatasaray (1905) ve Fenerbahçe (1907) futbol takımlarının İstanbul'da kurulmasıyla gelişmeye ve yayılmaya başladı. Bu Türk takımlarının İstanbul Futbol Ligi'nde yabancıların ve gayri Müslimlerin kurduğu takımlara karşı başarıyla mücadele etmeleri, halk arasında futbola duyulan ilgiyi ve sevgiyi hızla artırdı. İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra bu süreç daha da hızlandı ve yeni futbol kulüpleri kuruldu. 1908-1909 sezonundan itibaren Galatasaray ve Fenerbahçe'nin İstanbul Futbol Ligi'ndeki şampiyonlukları diğer kulüplere bırakmamaları Osmanlı Devleti'nde futbola olan kitlesel ilgi ve beğeniyi daha da artırdı. İkinci Meşrutiyet döneminde futbol yükselen Türkçülük akımının bir temsil aracı haline de geldi. (Zelyurt, 2013: 1469-1471; Zelyurt, 2014: 1763, 1765-1767).

Arka arkaya gelen Trablusgarp (1911-1912) ve Balkan savaşlarının (1912-1913) getirdiği sıkıntılar ve yıkımlar Osmanlı Devleti'nde futbolu da olumsuz yönde etkiledi. 1912-1913 İstanbul Ligi bu nedenle düzenlenemedi. Balkan Savaşı'nın sona ermesinden sonra Osmanlı Devleti'nde futbol kısa sürede yeniden canlandı. Özellikle Birinci Dünya Savaşı'na kadar geçen kısa süreli barış ortamında futbol oldukça önem kazandı. Balkan Savaşı'nın getirdiği büyük ve acı yıkımın atlatılmaya çalışıldığı, Osmanlı Devleti'nin çöküş sürecinden kurtulmak ve yeniden güçlenmek için büyük gayret gösterdiği bu dönemde, bilhassa Türk futbol takımları ile yabancı futbol takımları arasındaki müsabakalar yeni ve farklı bir anlam kazandı. Yabancılara karşı spor müsabakalarında ve özellikle dünyada en popüler spor dalı olan futbolda kazanılan başarılar Osmanlı kamuoyu için büyük moral oluyordu. Siyasi ve ekonomik bağımsızlığı ile toprak bütünlüğü büyük tehlikede olan, yok olması kaçınılmaz bir "hasta adam" muamelesi gören Osmanlı Devleti'nin varoluş mücadelesinde, en çok ihtiyaç duyduğu hususların başında bu "moral" unsuru gelmekteydi.

Bu dönemde futbol maçları ayrıca Osmanlı Devleti'nin diğer yabancı devletlerle yakınlaşma ve dostluk ilişkileri kurma çabalarında önemli rol oynadı. Balkan Savaşı'nın ardından Osmanlı Devleti, yabancı devletlerin gerçek dostluğuna ve desteğine büyük ihtiyaç duyuyordu. Devletin kısa ve uzun vadede yeniden güçlenmesini sağlamak, birlik ve bütünlüğünü korumak ancak uzun süreli bir barış ortamıyla sağlanabilirdi. Bunun için Osmanlı Devleti kalıcı ve yazılı ittifak antlaşmaları yaparak içinde bulunduğu yalnızlık ortamından kurtulmak istiyordu. Ancak hiçbir devlet kendi menfaatleri açısından Osmanlı Devleti ile böyle bir anlaşma yapmaya yanaşmıyordu. Bu durum Osmanlı Devleti'nin Almanya ile ittifak anlaşması imzaladığı 2 Ağustos 1914 tarihine kadar devam etti. Osmanlı Devleti, bu tarihe kadar başta İngiltere ve müttefikleri olmak üzere, yabancı devletlerle olan ilişkilerini düzeltmek ve sağlamlaştırmak, mümkünse bir ittifak bağı kurmak için büyük çaba gösterdi. İkinci Balkan Savaşı'nın ardından Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığını doğrudan tehdit eden ülkeler İngiltere, Rusya ve Yunanistan olarak görülüyordu. Yunanistan bu aşamada Osmanlı Devleti'ne karşı tek başına bir saldırıda bulunmaya cesaret edecek konumda değildi. Ancak diğer devletlerin desteğiyle ve onlarla işbirliği içinde, tıpkı Balkan Savaşı'nda olduğu gibi böyle bir kalkışmada bulunabilirdi. Balkan Savaşı'ndan sonra Ermeni meselesini gündeme getiren ve Osmanlı hükümeti üzerinde baskı ortamı yaratan İngiltere ve Rusya'nın yıkıcı ve bölücü emellerini teskin etmek daha önemli bir meseleydi. Bu nedenle Osmanlı Devleti, gerek Üçlü İtilaf grubunu oluşturan İngiltere, Rusya ve Fransa nezdinde, gerekse bu grubun karşısında yer alan Üçlü İttifak'ın lideri Almanya ile bu ülkelerin çıkarlarını ilgilendiren tüm konularda doğrudan temaslar gerçekleştirmekte ve hepsiyle yakın ilişki içinde olmaya gayret göstermekteydi. Diğer taraftan Osmanlı Devleti'nin Romanya gibi bölgede gücü ve önemi gittikçe artan bir devletle dostane ve yakın ilişkiler kurması, şüphesiz uluslararası arenadaki konumuna pozitif etki yapacaktı.

Genel olarak ortadaki tüm olumsuz tabloya rağmen Osmanlı futbol takımlarının yabancı futbol takımlarıyla yaptıkları maçlar, milletlerarası ilişkileri olumlu yönde etkiliyordu. Kazanılan galibiyetler ve hatta galibiyet olmasa da rakibe karşı üstün oyun veya başa baş mücadele bile büyük

moral kaynağı oluyordu. Alınan yenilgilerden ise tıpkı savaşlarda alınan mağlubiyetler gibi dersler çıkarılıyor, yapılan hatalar ve eksiklikler değerlendirilerek neden-sonuç analizi yapılıyordu. İşte böyle bir dönemde Romanya'nın kendi ülkesini temsilen milli bir futbol takımını Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul'a göndermesi yeni bir heyecan yarattı.

1) Romanya Futbol Takımının İstanbul'a Gelişi

Romanya futbol takımı İstanbul'a Galatasaray beden terbiyesi kulübü tarafından davet edilmişti. Ziyaret önceden programlanmış ve Galatasaray kulübü tarafından Romanyalı misafirler için Sirkeci'deki Şahin Paşa Oteli'nde odalar kiralanıp hazırlanmıştı.[6]

Tarihte ilk kez bir Türk Milli Takımı kurulacak ve bu takım Romanya devletini temsilen İstanbul'a gelecek olan Romanya Milli Takımı ile çok önemli bir maç yapacaktı. Bu nedenle Türk Milli Futbol Takımı'nın müsabaka için hazırlıklara önceden başladığı görülmektedir.

Hazırlıklar kapsamında Türk Milli Takımı, 12 Nisan 1914 Pazar günü Kadıköy İttihad Kulüp (Union Club) çayırında bir hazırlık maçı yaptı. Türk takımının önemli eksiklikleri vardı. Hüseyin, Celal, Cevad, Ahmed Robenson beyler bu müsabakada yer almadılar. Hücum hattında, sol açıkta oynaması uygun görülen Süreyya Bey de rahatsız olduğundan katılamadı. Bu oyunculardan boşalan yerlere Galatasaray'dan Şükri, Daniş, Muzaffer beyler oynadılar. Türk takımının kaleciliğini de Ahmed Robenson Bey'in yerine Galatasaray ikinci futbol takımının kalecisi Naki Bey yaptı. Bu suretle oluşan milli takıma karşı, hazırlık maçı için iki oyuncusu Altın Ordu[7] (Altınordu) ve dokuzu Galatasaray'dan olmak üzere bir takım oluşturulmuştu.

İki takım arasındaki hazırlık maçı güzel bir hava ve kuru bir çayırda, çok açık[8] ve hızlı bir şekilde oynandı. Milli Takım 5-4 müsabakayı kazandı. İstanbul spor çevrelerinde milli takımın hücum hattına biraz daha takviye yapılması durumunda, Romanyalılara karşı iyi bir takımla galip gelinmesi umuluyordu (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 14.4.1914: 4).

12 Nisan 1914 tarihinde gerçekleşen bu hazırlık maçı Türk Milli Futbol Takımı'nın şimdiye kadar tespit edilebilmiş ilk hazırlık karşılaşmasıdır.

On yedi kişiden oluşan Romanya futbol takımı 15 Nisan 1914 tarihinde, saat yarımda Romanya vapuruyla Köstence'den İstanbul'a geldi (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 16.4.1914: 1, 4; *İkdam*, 16.4.1914: 3; *Sabah*, 16.4.1914: 2; *İdman,* 20.4.1914: 428). Üç sene önce Galatasaray futbol kafilesi, Macaristan'a yapılan seyahati sırasında dönüşte Romanya'ya giderek Bükreş'i ziyaret etmişti. Bu

[6] Ziyaret programına göre Romanyalı futbolcular İstanbul'a 15 Nisan 1914 Çarşamba günü öğle vakti Galata rıhtımına yanaşacak olan Romanya vapuruyla geleceklerdi. O gün Galatasaray beden terbiyesi kulübü üyeleri ile İstanbul'un diğer spor ve beden eğitimi yurtlarından gelecek delegeler vapura giderek misafirleri karşılayacaklardı. Yirmi kişi kadar olan Romanyalı ziyaretçilere Şehremaneti tarafından aynı akşam bir ziyafet verilecekti. Romanyalı futbolcular ertesi günü (16 Nisan 1914 Perşembe) Darülmuallimin tarih öğretmeni İhsan Şerif Bey'in rehberlik ve refakatinde İstanbul'un camileri ve müzelerini ziyaret edeceklerdi. 17 Nisan Cuma günü Kadıköy'deki İttihad (Union) Kulüp çayırında ilk futbol maçı gerçekleştirilecekti. Müsabaka Romanyalılar ile Türk Milli Takımı arasında yapılacaktı. Maçtan sonra İstanbul'a dönülecek ve misafirler Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'nin düzenleyeceği ziyafette hazır bulunacaklardı. 18 Nisan Cumartesi günü Galatasaray kulübü tarafından görevlendirilen mihmandarlar refakatinde, misafirler İstanbul'un muhtelif yerlerini gezeceklerdi. 19 Nisan Pazar günü Kadıköy'de ikinci müsabaka yapılacaktı. Bu kez Romanyalılara karşı Galatasaray birinci futbol takımı sahaya çıkacaktı. 20 Nisan Pazartesi günü Galatasaray kulübü tarafından misafirler şerefine özel bir vapurla adalar gezisi yapılacak ve bu geziye sadece Romanyalılar ile Galatasaray kulübü üyeleri ve Galatasaray izcileri katılacaktı. 21 Nisan Salı günü Romanyalı futbolcuların dönüş günü olması münasebetiyle, karşılamada olduğu gibi uğurlama töreninde de İstanbul'un çeşitli spor kulüpleri tarafından temsilciler bulunacaktı. Galatasaray Mekteb-i Sultanisi tarafından da (Galatasaray okulun resmi kulübü olması nedeniyle) Romanyalı futbolculara bir ziyafet verilecekti, ancak bu ziyafetin günü henüz kararlaştırılmamıştı ve 19 Nisan Pazar akşamı olması muhtemeldi. Bk. (*İdman,* 6.4.1914: 416; *Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 14.4.1914: 4; *İkdam*, 16.4.1914: 3).

[7] Osmanlı kaynaklarında "Altınordu" bu şekilde (Altın Ordu) yazılmaktadır.

[8] Savunmaya ve mücadeleye fazla önem verilmeden, antreman şeklinde yapılan müsabaka kastedilmektedir.

nedenle Romanya futbol takımının ziyareti aynı zamanda bir iade-i ziyaret niteliğini de taşımaktaydı (*Sabah*, 16.4.1914: 2; 18.4.1914: 3; *İdman,* 6.4.1914: 416; 20.4.1914: 428). O zaman Romanyalılar İstanbul'u ziyaret arzusunu göstermişler ve Galatasaraylılar da bu arzuyu memnuniyetle kabul etmişlerdi (*İkdam*, 15.4.1914: 4; *Sabah*, 15.4.1914: 3).

Romanya kafilesinde Romanya'daki kulüpleri ve Romanya'yı temsilen sadece Romenler değil, Alman, Amerikalı ve İngiliz asıllı futbolcular da vardı (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 17.4.1914: 3). Bu durum Romanyalıların müsabakaya verdikleri büyük önemi gösteriyordu. Kafiledekilerden üç tanesi bayandı (*İkdam*, 16.4.1914: 3). Romanya Milli Takımını karşılamak üzere Galata rıhtımında Altın Ordu, Anadolu Spor Kulübü, İdman Yurdu, Türk Gücü, Fenerbahçe, Hadika-i Meşveret, Beşiktaş İttihad ve Terakki İdman Şubesi, İstanbul Jimnastik Kulübü, Bahriye Gücü, Türk İdman Ocağı ve Galatasaray kulübü tarafından görevlendirilen yirmi kişilik bir heyet hazır bulundu. Bu heyet rıhtıma yanaşan vapura giderek Romanya kafilesini karşıladı.

Romanya Milli Takımı'nı karşılayan bu 20 kişilik seçilmiş spor heyeti, o tarihte İstanbul'da faal olan en önemli Türk spor kulüplerini göstermesi bakımından önemlidir.

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Reisi Cemil Bey, İstanbul şehri adına Şehremaneti (belediye) müfettişlerinden Mahmud Nedim Bey ve Sami Bey, Tercüman-ı Emanet Fuad Bey vapura giderek karşılama merasimine katılmışlardı. Kafiledeki misafirlerin yakalarında üzerinde Romanya bayrağı bulunan rozetler vardı. Karşılayanlar ise mensup oldukları kulüplerin isimlerinin yazılı olduğu rozetler takmışlardı.

Vapurda bir müddet görüşüldükten ve takdim (tanıştırma) töreni yapıldıktan sonra *Tasvir-i Efkâr*[9] özel fotoğraf muhabiri Ahmed Necati Bey tarafından fotoğraflar çekildi.[10] Ardından Romanyalı futbolcular üç kere "hip hip hurra"[11] diye bağırarak Osmanlı dostlarını selamladılar. Türk sporcuları da keskin bir sesle üç defa tekrar ettikleri "yaşa" nidalarıyla misafirlerine karşılık verdiler.

Bundan sonra rıhtıma çıkılarak yabancı futbolcular arabalara bindirildi ve Sirkeci'deki Şahin Paşa Oteli'ne gidildi. Şahin Paşa Oteli'nde Türk sporcularla yabancı futbolcular arasında uzun uzadıya sohbetler gerçekleşti ve sporun muhtelif yerlerdeki gelişiminden bahsedildi (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 16.4.1914: 1, 4; *İkdam*, 16.4.1914: 3; *Sabah*, 16.4.1914: 2; *İdman,* 20.4.1914: 428). Romanyalı sporcular otelde kendilerine tahsis edilen odalarda bir süre dinlendiler (*Sabah*, 16.4.1914: 2).

Öğleden sonra saat dört buçukta Şehremaneti tarafından Şahin Paşa Oteli'nin büyük ve süslü salonunda yabancı futbolcular şerefine bir çay ziyafeti verildi (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 16.4.1914: 1, 4; *İkdam*, 16.4.1914: 3; *Sabah*, 16.4.1914: 2).[12] Ziyafette Romanyalı sporcuları karşılayan kulüplerin delegeleri de hazır bulundular. Şehremaneti adına Fuad Bey tarafından Türkçe, İstanbul sporcuları adına Ali Sami Bey[13] tarafından Fransızca yapılan konuşmalara, misafirler tarafından da İngilizce ve Fransızca karşılık verilerek alkışlandı. Daha sonra misafirler Gülhane Parkı'na ve Sultan Ahmed'e giderek bir müddet gezdiler ve geç vakit otele döndüler (*İkdam*, 16.4.1914: 3; *İdman,* 20.4.1914: 428).[14] Galatasaray kulübü tarafından misafirlerin ikameti ve Şahin Paşa Oteli'nde dinlenmeleri için gereken düzenlemeler yapılmıştı (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 16.4.1914: 1, 4).

[9] Gazete yasak nedeniyle *Tasfir-i Efkâr* adıyla çıkmaktadır.
[10] Bu fotoğraflardan bir tanesi için bk. **Ek-1.**
[11] Genellikle Batılı uluslarda hep bir ağızdan "yaşa" anlamlı destek vermek amacıyla kullanılan bir söz.
[12] Şahin Paşa Oteli'nde verilen çay ziyafetine ilişkin fotoğraf için bk. **Ek-2.**
[13] Ali Sami Yen (1886-1951).
[14] Romanya Milli Takım kafilesinin Gülhan Parkı'nda çekilmiş bir fotoğrafı için bk. **Ek-3.**

Romanya takımıyla ilk olarak Türk Milli Takımı karşılaşacaktı. İkinci olarak Galatasaray futbol takımı Romanya'ya karşı oynayacaktı. Romanya futbol takımı ile karşılaşacak olan Türk Milli Takımı hazırlıklarını tamamlamıştı. İstanbul'un spor çevrelerinde Cuma ve Pazar günleri yapılacak her iki müsabakaya da büyük önem verilmekteydi. Özellikle kısa bir geçmişleri olan Türk sporcularının senelerden beri sporla meşgul olup, şöhret kazanmış olan Amerikalı, İngiliz, Alman ve Romen futbolculara karşı alacağı sonuçlar büyük merakla beklenmekteydi. Romanya takımı futbolcularının sayısı on yedi kişi olup, bazı futbolcuların eşleri ve kız kardeşleri de gelmişlerdi (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 16.4.1914: 1, 4).

Ertesi gün sabahı (16 Nisan 1914) Romanyalı futbolcular refakatlerinde mihmandarları ile birlikte maçın oynanacağı sahayı incelemek üzere Kadıköy'e gittiler. Sahada bir saat kadar idman yaptıktan sonra geri döndüler ve Şahin Paşa Oteli'nde öğle yemeğini yediler. Öğleden sonra Darülmuallimin[15] ve Mekteb-i Sultani[16] tarih öğretmeni İhsan Şerif Bey rehberliğinde Asar-ı Atika (Eski Eserler) ve Askeri müzeler ile Ayasofya ve Sultan Ahmed camilerini ziyaret ettiler. İhsan Şerif Bey tarafından sporculara gerek camiler ve gerekse müzelerdeki mevcut eserler hakkında ayrıntılı bilgi verildi. Misafirler ziyaretlerden fevkalade memnun kaldılar (*İkdam*, 16.4.1914: 3; 17.4.1914: 2; *Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 17.4.1914: 3).

Müsabakaların haberleri Osmanlı basınında geniş yer buldu. Örneğin, Romanya ve Türk Milli Takımı arasında ilk maçın oynanacağı haberi, 17 Nisan 1914 Cuma günü *Tasvir-i Efkâr* gazetesinin ilk sayfasından büyük puntolarla, resim ve fotoğraflar eşliğinde halka duyuruldu (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 17.4.1914: 1).[17]

Galatasaray futbol takımı üç seneye yakın bir süre önce Macaristan'dan dönerken Romanya'da Bükreş'e uğramış ve burada 1 Ekim 1911 tarihinde Bükreş Karması ile yaptığı futbol maçını çok farklı bir skorla kazanmıştı (Oral, 1954: 86-88; Yüce, 2014: 225-226; *Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr,* 17.4.1914: 3).[18] Bükreş Karması 1911 yılındaki bu maça Bükreşli Romen, Macar, Rus, Leh (Polonyalı) ve İtalyan futbolculardan oluşan bir kadro ile sahaya çıkmıştı. Galatasaray'ın kadrosunun tamamı ise Türk oyunculardan oluşuyordu (Oral, 1954: 87). Ancak o zamandan beri Romanyalı futbolcular arasında birçok değişiklik olmuştu. Şimdi oynayacak olan takımda Romanya'da Galatasaray'a mağlup olan takımdan bazı oyuncular varsa da büyük çoğunluğu yeni ve iyi futbolculardan oluşmaktaydı. Bu nedenle maçın çok heyecanlı geçmesi bekleniyordu. Türk Milli Takımı'nın sahaya çıkacak kadrosu şöyle öngörülmekteydi:

Kaleci: Ahmed Robenson Bey (Galatasaray)

Müdafaa (Savunma): Galib Bey (Fenerbahçe), Nuri Bey (Altın Ordu)

Muavin (Orta Saha): Celal Bey (Galatasaray), Ahmed Cevad Bey (Galatasaray), Sedad Bey (Altın Ordu)

---

[15] Osmanlı Devleti'nde erkek öğretmen okulu.

[16] Bugün Galatasaray Lisesi'dir. Aynı zamanda Galata (veya Galatasaray) Sultanisi olarak da bilinmektedir.

[17] Haberin yine temsili bir resmin altındaki büyük puntolu alt yazısında *"Romanyalılarla Türklerden hangisinin daha mahir olduğunu ispat edecek olan futbol müsabakaları bugün başlıyor"* denilmektedir.

[18] 1 Ekim 1911 tarihli bu maçın ayrıntılarına günlük gazetelerde rastlanmamıştır. 17 Nisan 1914 tarihli *Tasvir-i Efkâr* maçın 9-1 bittiğini yazmıştır. Ancak müsabakanın ayrıntılarını Bükreş'te bizzat maçı seyreden A. Şahinbaş'ın yazısından (Bu yazının esası bulunamamıştır) nakleden Mehmet Ali Oral'ın kitabında, Bükreş Karması'na karşı yapılan bu maçın 11-1 Galatasaray lehine sona erdiği yazılmıştır. Kitapta müsabakaya ilişkin detaylar da aktarıldığından bu skor (11-1) doğru olmalıdır. Yalnız Oral tarafından maç günü olarak verilen 18 Eylül 1911 tarihi yanlıştır. Bu hata Rumi tarihin (18 Eylül 1327) miladi şeklinde algılanmasından kaynaklanmıştır. Doğrusu 1 Ekim 1911 olmalıdır. Nitekim Mekteb-i Sultani öğretmen ve öğrencilerinden oluşan on sekiz kişilik Galatasaray futbol kafilesi 19 Eylül 1911 tarihinde Romanya vapuruyla İstanbul'dan ayrılmış, Macaristan seyahatine bu tarihte başlamıştır. Bk. (*Tanin*, 20.9.1911: 3; *Sabah*, 20.9.1911: 2).

Muhacim (Hücum): Nuri Bey (Fenerbahçe), Nihad Bey (Altın Ordu), Hüseyin Bey (Altın Ordu), Hasnun Galib Bey (Galatasaray), Süreyya Bey (Fenerbahçe).

Türk Milli Takımında son saatte bazı değişiklikler olması muhtemeldi. Fenerbahçe'nin en iyi oyuncularından Said Bey'in gelmesi üzerine hücum hattına gireceği konuşuluyordu.[19]

17 Nisan Cuma ve 19 Nisan Pazar günkü maçların ücretleri de belirlenmişti. Galatasaray kulübünün açıklamasına göre duhuliye (giriş ücreti) öğrenci ve spor kulüpleri mensuplarına 3 kuruş, halkın geneline 5 kuruştu. Tribünler 10 kuruş, özel mevki 20 kuruştu. Bu maçlardan elde edilecek hasılatla Romanyalı misafirlerin İstanbul'daki masrafları ödenecekti. Bu nedenle serbest (ücretsiz) giriş olmayacaktı (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 17.4.1914: 3; *İkdam*, 17.4.1914: 2).

2) Türk Milli Takımı ve Romanya Arasındaki Müsabaka (17 Nisan 1914)

17 Nisan 1914 günü öğleden sonra saat üçte, Kadıköy'de İttihad (Union) Kulüp Çayırı'nda Türk Milli Takımı ile Romanya arasındaki futbol maçı gerçekleşti. Türk Milli Futbol Takımı'nın tarihinde ilk kez bir yabancı ülkenin milli takımına karşı gerçekleştirdiği bu müsabaka, o tarihe kadar benzeri görülmemiş bir ilgi uyandırdı.

[19] 17 Nisan 1914 tarihli *Tasvir-i Efkâr* gazetesi mükemmel bir futbolcu olarak nitelendirdiği Said Bey hakkında ayrıca şu yorumu yapmaktaydı:
"Said Bey şüphesiz pek mahir, çevik, hasmın (rakibin) *müşkül vaziyetlerinden hüsn-i istifadeyi* (iyi yararlanmayı) *bilir bir oyuncu olduğu için her halde Türk takımında oynaması pek musib* (uygun) *olur."*
Tasvir-i Efkâr, milli takımın diğer oyuncularını da şöyle tanıtmaktadır:
"Kaleci: Galatasaraylı Ahmed Robenson Bey, İstanbul'un ve bilhassa Türklerin en iyi kalecisidir. Kuvvetli, çevik, uzun boylu ve soğukkanlı olan Ahmed Bey, dokuz on seneden beri ifa ettiği (yaptığı) *kalecilik vazifesinin bütün gavamızına* (sırlarına) *aşinadır.*
Müdafiler (savunmacılar)*: Fener'den Galib Bey en eski ve en iyi oyuncularımızdandır. Eskiden Galatasaray'da muhacim* (hücum) *hattında oynayan bu güzide idmancı* (sporcu) *şimdi Fener'de alelekser* (çoğu zaman) *müdafaanın vazifesini ifa etmektedir* (yapmaktadır)*. Seri, kuvvetli, itidal-i dem* (soğukkanlılık) *sahibidir. Ahmed Robenson Bey'le beraber Macaristan ve Romanya'da muhacim hattında oynamıştır. Altın Ordu'dan Nuri Bey, Galib Bey kadar eski bir oyuncu değilse de uzun boyu, soğukkanlılığı ve isabet-i nazarıyla* (doğru görüşüyle) *meşhurdur.*
Muavinler: Galatasaray'dan Celal Bey senelerden beri Galatasaray'ın kâh merkez muhacim, kâh merkez muavin mevkilerinde oynayan metin, kavi (güçlü)*, mütehammil* (dirençli, dayanıklı) *bir oyuncudur. Yorulmaz, yılmaz, oyunun ibtidasından* (başlangıcından) *intihasına* (sonuna) *kadar muavin hattının bu en mutena mevkiinde her tarafa yetişir durur. Galatasaray'dan Ahmed Cevad Bey, bu zat bilhassa geçen seneki müsabakalarda müdafaa mevkiinde büyük bir şöhret kazanmıştır. Emsalsiz bir itidal-i dem ile topu muhasımlarının* (rakiplerinin) *ayağından kapıp geri göndermekle iştihar etmiştir* (ünlenmiştir)*. Böyle büyük bir müsabakada ilk defa olarak merkez muavini vazife-i mühimmesini* (önemli görevini) *ifa edecektir. Gayet seri olduğuna göre bu mevkide de iyi oynayacağına hükmedebiliriz. Altın Ordu'dan Sedad Bey, son zamanlarda müdafaa ve muavin mevkilerinde gayet iyi oynamaya başlayan bu oyuncu da bihakkın* (hakkıyla) *vazifesinin eridir.*
Muhacimler: Fener'den Nuri Bey havaleleri (vuruşları) *kuvvetli, topu sevk edişi gayet seri, oynayışı ateşin* (ateşli)*, fakat biraz itidal-i demden mahrum bir muhacimdir. Türkler içinde en iyi sağ açık akıncıdır. Altın Ordu'dan Nihad Bey, henüz yeni oynamaya başlamış, fakat vücudu kavi, sürati yerinde, havalelerini bir az daha düzgün yapabildiği takdirde pek iyi oynayacak bir futbolcudur. Altın Ordu'dan Hüseyin Bey meşhur Hasan ve Hüseyin Beylerin biridir. Havaleleri kuvvetli, merkez muhacim vazifesinin icab ettirdiği* (gerektirdiği) *üzere iki ayağı birden aynı surette istimale* (kullanmaya) *muktedir, futbolun gavamızına aşina, tabir-i amiyanesiyle* (basit ifadesiyle) *çekirdekten yetişmiş bir oyuncudur. Galatasaray'da bulunduğu zaman ve Macaristan ve Romanya'da merkez muhacim vazifesini ifa etmiştir. Galatasaray'dan Hasnun Galib Bey, bu genç ve mükemmel oyuncu, her gün gittikçe terakki etmektedir* (gelişmektedir)*. Bimisal* (benzersiz, eşsiz) *bir çevikliğe maliktir* (sahiptir)*. En güç vaziyetlerde topu istediği tarafa mükemmelen çevirir, topa hâkimiyet ve çeviklik hususunda futbolcu Türklerin en iyisidir. Gayr-i memul* (beklenmedik) *zamanlarda sayı yapmakla meşhurdur. Süreyya Bey, daha henüz yeni yetişmiştir. Geçen sene Fenerbahçe'nin ikinci takımında idi. Bu sene birinci takıma geçmiştir. Hal-i hazırda dahi iyi oynamakla beraber daha ziyade istikbal oyuncusudur. Oynayacağı sol açık mevkiinde hemen şimdiye kadar hiç oynamadığı için, kulüp arkadaşı Hikmet Bey'in o müstesna maharetini gösterebileceği şüphelidir. Hakikati söylemek lazım gelirse, sol açıkta eğer ayağı iyi olduysa Hikmet Bey oynamalıdır. Çünkü onun yerini tutacak oyuncu İstanbul'da enderdir."*

17 Nisan günü, karşılaşma öncesinde Romanyalı futbolcular Dolmabahçe Valide Camii'nde gerçekleşen selamlık resmine[20] katıldıktan sonra, öğleden sonra saat bir buçuk iki civarında köprüden kalkan vapurla Kadıköy'e geldiler ve iskelede Türk sporcuları tarafından karşılandılar. Hazırlanan arabalara binilerek İttihad (Union) Kulübü'ne gidildi. Köprüden daha önce kalkan vapurlar ise müsabakayı izlemeye gelen halk ile dolmuş bulunuyordu. Genci yaşlısı her sınıftan halk, fakat özellikle gençler maçın yapılacağı İttihad Kulübü'ne gidiyordu. Binlerce izleyici arasında mebuslardan bazı kişilerle beraber Müdafaa-i Milliye Cemiyeti üyeleri, üst düzey memurlar ve İstanbul'un çeşitli spor kulüplerine mensup sporcular da bulunuyordu. İttihad Kulübü bayraklarla süslenmişti. Çayırın dört tarafı tamamen seyircilerle doluydu. Kadıköy'de o zamana kadar böyle bir kalabalık görülmemişti. Çayırdaki balkonlardan birinde de Müslüman hanımlarla bazı yabancı kadınlar müsabakayı izliyordu. Ayakta duracak yer bile kalmamıştı. Bahriye mızıkası (bandosu) da kendisine ayrılan yerde parçalar çalıyordu.

Saat iki buçukta İttihad Kulübü'ne ulaşan Romanyalı futbolcular biraz dinlendikten sonra oyun elbiselerini (formalarını) giydiler ve hazırlanmaya başladılar. Saat tam üçte Türk Milli Takımı ile Romanya Milli Takımı futbolcuları Bahriye Mızıkasının *"ruh okşayan melodileri"* ve seyircilerin alkışları arasında formalarını giymiş olarak sahaya çıkmışlardı. Türk Milli Takımı kaleci hariç daha önce basında isimleri belirtilen futbolculardan oluşuyordu. Sadece kaleci Ahmed Robenson Bey biraz rahatsız olduğundan ve izcilerle beraber maç başladıktan sonra geldiğinden, yerine Galatasaray'dan Nedim Bey geçmişti. Tasvir-i Efkâr gazetesinin yorumuna göre *"bu yeni ve genç kaleci vazifesini mükemmel şerkilde yapmıştır."* Savunmada Fenerbahçe'den Galib Bey, Altın Ordu'dan Nuri Bey; orta sahada Galatasaray'dan Celal Bey, Ahmed Cevad Bey, Altın Ordu'dan Sedad Bey; hücumda Fenerbahçe'den Nuri Bey ve Süreyya Bey, Altın Ordu'dan Nihad Bey ve Hüseyin Bey, Galatasaray'dan Hasnun Galib Bey vardı.

Romanya adına sahaya çıkan "milli takımın" kalecisi Hans Köning isminde bir Almandı. Takımın geri kalanı İngiliz, Amerikalı ve Alman futbolculardan oluşuyordu. Thomas, James, Grinadek, Kabzol, Woodmore, Chambery, Hecks, Sparks, Wilde, Matino[21] diğer isimlerdi. Maç süresi olarak saat üçten üçü kırk beş geçeye kadar birinci devre, dörde beş kaladan dördü kırk geçeye kadar ikinci devre belirlenmişti. İki devre arasında on dakikalık bir dinlenme süresi olacaktı. Kaleler seçildi. İlk yarıda sahanın sağ tarafı Türk Milli Takımı'na, sol tarafı Romanya takımına ait olacaktı. Hakemlik görevini üstlenen Fenerbahçe kulübünden Said Bey'in düdüğü çalmasıyla saat üçte maç başladı. Rüzgâr Romanya takımının lehine Türk Milli Takımının kalesine doğru esiyordu. Sonradan İstanbul, Galatasaray ve Bursa Darülmuallimin izcilerinin de katıldığı seyirciler oyunu büyük bir heyecanla takip ediyorlardı. Özellikle Milli Takımın rakibi şiddetli bir şekilde sıkıştırdığı, müsabakayı daima rakip kale önünde oynadıkları, 15-20 defa topu rakip kalenin çok yakınından geçirdikleri zaman, seyirciler büyük heyecanla Türk Milli Takımını alkışlıyordu. Ancak oyunda rakip yabancı futbolcular fena halde sıkışmış, hücum edemedikleri ve sadece kalelerini savunmaya mecbur kaldıkları halde gol gelmiyordu. Türk futbolcuların vuruşları şansızlık eseri ya da futbolcuların son vuruşlardaki başarısızlıkları sonucunda kalenin çok yakınından-sağından, solundan veya üzerinden- geçiyordu. Kaleyi bulan şutlar ise zayıf kaldı. İlk devre 0-0 sona erdi (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 18.4.1914: 3; *Tanin*, 18.4.1914: 1, 2; *Peyam*, 18.4.1914: 3; *İkdam,* 18.4.1914: 3; *Sabah*, 18.4.1914: 3; *İdman*, 27.4.1914: 436).[22]

[20] Osmanlı padişahlarının Cuma namazına gitme töreni.
[21] Romanyalı futbolcuların isimleri basında Osmanlı Türkçesiyle yazıldığından, isimlerde farklılık veya hata olabileceği dikkate alınmalıdır.
[22] Müsabaka ile ilgili fotoğraflar için bk. **Ek-4**, **Ek-5** ve **Ek-6**.

Paris, Berlin, Londra gibi önemli şehirlerde müsabakalara bizzat katılmış olan ve müsabakayı izleyen Romanyalı bir profesörün de kabul ettiği gibi Romanya takımının ilk yarıda *"şansı yaver gitmişti"*(*Peyam*, 18.4.1914: 3).

Rakip takımın kalecisi de başka kalecilerin tutamayacağı şutları kurtarmayı başarmış, bu suretle Türk takımı oyuncularının sinirlenmesine yol açarken, kendi arkadaşlarını daha fazla gayretli ve faal olmaya yöneltmişti (*İdman*, 27.4.1914: 436).

Türk Milli Takımı'nın ilk yarıda görülen bir eksikliği de futbolda galibiyetin en önemli şartı olan hücum hattı ile orta saha arasındaki uyumun ve birlikte hareketin çok yetersiz kalmasıydı. Maç öncesi planlı bir hücum tarzının konuşulup belirlenmediği anlaşılıyordu. Hücumlar kişisel becerilerle ve sadece birkaç oyuncu arasındaki ufak tefek hareketlerle yapılıyordu. Paslar da çoğunlukla rakip oyuncuların kolaylıkla kapabileceği yerlere gönderiliyordu (*İdman*, 27.4.1914: 435).

On beş dakikalık aranın ardından ikinci yarı kaleler değişmişti. Nispeten hafifleyen rüzgârın avantajı Türk Milli Takımı'na geçmişti. Yorulmuş görünen Romanya takımı yine baskı altında ve güç bir durumda maçı sürdürüyordu. Oyunun gidişatından herkes Türk Milli Takımı'nın mutlaka galip geleceğini düşünüyordu.

Rakip takımda bütün oyuncular ve özelikle kaleci çok sıkıştırılıp zor durumda kaldı. Romanya takımını mağlubiyetten kurtaran şüphesiz Alman kalecileri Hans oldu. Kalesini hayret ve hayranlık uyandıran bir şekilde savundu. İkinci yarıda yarım saat boyunca Romanya takımı kendi kalesini savundu. Maçın bitmesine çok az bir zaman kala sürekli kalesinin önünde, savunmada kalan Romanya takımı ani ataklarla hücuma çıkmaya başladı. Örneğin, Türk Milli Takımı'nın hücumunda bütün oyuncular Romanya kalesi önündeyken, bir İngiliz oyuncu topa çok hızlı vurdu. Böylece 70-80 metrelik mesafe bir anda aşılarak Türk Milli Takımı'nın kalesine yönelen bir atak oluştu. Milli Takımın kalecisi topu zamanında alarak büyük bir tehlikeyi önledi. Türk Milli Takımı'nın kalecisi rakibin üç önemli akınında topu kurtarmayı başardı. Bir pozisyonda Romanya takımı gole çok yaklaştı. Top yüksekten ve kaleye dokunmadan geçecekken kaleci Nedim Bey hızlı bir şekilde topu tutmak istedi. Fakat topu tutamayınca yere düştü. Boşta kalan topu savunma oyuncuları uzaklaştırarak mutlak bir golü önledi. Ancak çok geçmeden Türk takımının arka arkaya gelen birkaç hatasından sonra Romanya takımı bir gol atmayı başardı. Türk takımının kale önünün çok boş olduğu bir zamanda, topu kapan sol iç hücumcu Alman Bay Wilde büyük bir süratle topu Türk takımının kalesine taşıdı. Atağa katılmış Türk takımının savunma oyuncuları biraz ileride kalmıştı. Wilde onlardan rahatlıkla kurtuldu. Çok yakın mesafeden kalenin sol köşesine sert bir şut attı. Kaleci Nedim Bey topa doğru yere atlasa da kurtaramadı ve gol oldu. Bundan sonra Türk oyuncular beraberliği sağlamak için mücadele ettiyse de öne geçtikten sonra direnç kazanan ve morali artan rakipleri önünde gol bulmayı başaramadılar. Milli Takımın baskılı oyunu karşısında Romanya takımının oyuncularında telaş emareleri görülse de kalecileri dört beş defa kaleye gelen topları yerlerde yuvarlanarak kurtardı. Kaçan müsait gol fırsatları sonrası binlerce seyircinin heyecanı artıyor, üzüntüyle bağıranların sayısı artıyordu. Romanya takımı zaman kazanmak için topu sık sık dışarı atıyordu. Müsabakanın son beş dakikasında ise yorgunluğun etkisiyle top düzensiz şekilde seyircilerin üzerinde dolaştı. Maç 1-0 Romanya takımının galibiyetiyle sonuçlandı (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 18.4.1914: 3; *Tanin*, 18.4.1914: 1, 2; *İkdam,* 18.4.1914: 3; *Sabah*, 18.4.1914: 3; *İdman*, 27.4.1914: 436).

Maçın bitiminden sonra iki taraf futbolcuları birbirlerini üçer defa tekrar ettikleri "hip hip hurra" ve "yaşa" sözleriyle selamladıktan sonra saha küçük izcilere ve öğrencilere bırakıldı. Maç esnasında İstanbul ve Galata (Galatasaray) Sultanileri ile Kadıköy Numune Sultani Mektebi izcileri başlarında kabalak, ellerinde birer sırık, arkalarında seferi çantaları, özetle savaşa giden asker düzeniyle giyinmiş ve donanmış halde maça gelmişlerdi. Önlerinde bandoları da vardı. Maç sona

erdikten sonra sahada izciler arasında temsili bir savaş yapıldı. Genç izciler çayırda temsili olarak birbirleriyle savaştılar, yaralılarını kendi Hilal-i Ahmer (Kızılay) üyeleri aracılığıyla sedyelerle hastanelere getirdiler. Daha sonra üç günden beri İstanbul'da bulunan Bursa Darülmuallimini öğrencileri sahne aldı. Bursa Darülmuallimini birinci sınıftan 52 numaralı Şükri Efendi ile ikinci sınıftan 44 numaralı Bahri Efendi kılıç kalkan oyunu oynadılar ve seyircilerden büyük alkış aldılar. Öğrenciler ve izciler seyirciler tarafından büyük memnuniyetle dinlenen milli marşlar icra ettiler. İzcilerin kendilerine ait bandoları da vardı. Çayırda güzel bir geçit töreni yaptılar. Saat beş buçukta merasime son verildi (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 18.4.1914: 3; *Tanin*, 18.4.1914: 1, 2; *İkdam,* 18.4.1914: 4; *Sabah*, 18.4.1914: 3).[23]

Günümüze kadar geçen dönemde, pek çok kaynakta iki ülkenin milli futbol takımları arasında oynanan bu tarihi maç sanki İstanbul karması (muhteliti) ile Bükreş karması (muhteliti) takımları arasında oynanmış, "milli maç" niteliği taşımayan bir müsabaka olarak nakledilmiştir.[24] Oysa bu son derece yanlış bir değerlendirmedir ve günümüze kadar geçen dönemde müsabakanın tarihsel öneminin karanlıkta kalmasına neden olmuştur. Bu çalışmada ayrıntılarla görüldüğü üzere dönemin Osmanlı basını çoğunlukla (özellikle maç öncesinde) "Türk Milli Takımı" veya "Milli Türk Takımı" tabirini kullanmaktadır. İdman, Sabah ve diğer bazı basın organları muhtemelen müsabaka Türk Milli Takımı'nın yenilgisiyle sonuçlandığı için, maç sonrası haberlerde "İstanbul muhtelit (karma) takımı" tabirini kullanmıştır. Türk Milli Takımı'nın tarihte ilk kez bir yabancı ülke takımına karşı oynadığı maçı çok üstün oyununa rağmen kaybetmesi büyük üzüntü yaratmış, bu durum basında "Türk Milli Takımı" yerine "İstanbul karma takımı" tabirinin veya başka ifadelerin kullanılmasında önemli rol oynamıştır. Mesela İkdam gazetesi maç sonrasında "Romanya'dan gelenler" ve "Bizimkiler"; Servet-i Fünun "Romanya'dan gelen Alman ve İngiliz Romenlerden mürekkeb futbolcular" ve "Galatasaray, Fenerbahçe, Altın Ordu futbolcuları" ifadelerini kullanmıştır. Bunun sonucu olarak, sonraki yıllarda bu maça atıfta bulunan kaynaklarda da her iki takım için benzer tabirler benimsenmiştir.

Romanya takımına gelince, Osmanlı basınında Romanya futbol takımının da tüm Romanya devletini temsilen İstanbul'a geldiği açıkça ve sıkça vurgulanmaktadır. Ancak İstanbul'a gelen futbolcuların çoğunun Romen olmaması, İngiliz, Alman ve Amerikan asıllı olmaları nedeniyle şaşkınlık yaşanmış, bu durum yadırganarak haberlerde kendini belli etmiştir. Bu nedenle olsa gerek "Romanya (veya Romen) Milli Takımı" tabiri kullanılmamış, genelde "Romanya takımı" tabiri tercih edilmiştir. Maça çıkan Romanya milli futbol takımında tek bir Romen futbolcunun bulunmaması da aynı şekilde tuhaf karşılanıp yadırganmıştır. Ancak bu durum söz konusu müsabakanın iki ülkenin milli takımları arasında yapıldığı gerçeğini değiştiremez.

17 Nisan 1914 tarihinde yapılan bu maçın gerçek tarihsel niteliği ve önemi bilinmemektedir. Bu nedenle günümüzde Türk Milli Takımı'nın ilk defa 1923 yılı ortalarında kurulduğu ve ilk resmi maçını da 26 Ekim 1923 tarihinde Romanya ile İstanbul Taksim Stadı'nda oynadığı kabul edilmektedir.[25] Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) buna gerekçe olarak Türkiye'nin 21 Mayıs 1923 tarihinde FİFA'ya[26] üye olmasını göstermektedir. Bu nedenle, FİFA'ya üye olunduktan sonra yapılan ilk milli müsabakayı, 26 Ekim 1923 tarihindeki Türkiye-Romanya maçını tarihteki ilk milli maç olarak kabul etmektedir ("A Milli Takım Tarihçesi"; Arıpınar, Cilt 1, 1992: 17). Oysa Türk Milli

[23] Mehmet Ali Oral, kitabında Aylık Ansiklopedi'deki bilgilerle bu müsabaka hakkında kısaca bahsetmiştir. Bk. (Oral, 1954: 106-107). Ancak 17 Nisan 1914 tarihine denk gelen Rumi tarihin (4 Nisan 1330) miladi gibi algılanması nedeniyle, maçın gerçekleştiği tarih "4 Nisan 1914" olarak yanlış verilmiştir.
[24] Örneğin bk. *İdman*, 27.4.1914: 443; 4.5.1914: 459; Oral, 1954: 106-108; Yüce, 2014: 256.
[25] Örneğin bk. (Arıpınar, Cilt 1, 1992: 17; Aladanlı ve Çördük, 2009: 162). 26 Ekim 1923 tarihli bu maça dair fotoğraflar ve diğer detaylar için bk. (Arıpınar, Cilt 2, 1992: 11-12, 15-16).
[26] The Fédération Internationale de Football Association (FİFA) 1904 yılında kurulmuş Uluslararası Futbol Federasyonu örgütüdür. 1904 yılında kurucu üyeleri Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İspanya, İsveç ve İsviçre'ydi.

Takımı tarihte ilk defa 1914 Nisan ayında kurulmuş ve tarihindeki ilk milli maçını da yine Romanya'ya karşı İstanbul İttihad (Union) Kulübü çayırında 17 Nisan 1914 tarihinde oynamıştır. Yukarıda da ayrıntılarıyla açıklandığı üzere, bu maçta sahaya çıkan takımın veya takımların "milli takım" olmadığını ileri sürmek mümkün değildir. Galatasaray, Fenerbahçe ve Altın Ordu oyuncularından meydana gelen tarihin bu ilk Türk Milli Takımı'nı inkâr etmek, aynı zamanda tarihteki bu ilk futbol takımlarını da reddetmek demektir. Aynı şekilde 1922 yılında kurulan ve aynı yılın Haziran ayından itibaren çeşitli müsabakalar gerçekleştiren Türk Milli Takımı da bu tarihsel süreç içinde dikkate alınmalıdır. Her ne kadar 26 Ekim 1923 tarihine kadar geçen sürede yabancı bir ülkenin milli takımıyla müsabaka yapmamış olsa da, 1922'de kurulan ve maçları yapan takım da Türk Milli Takımı'dır.

Türkiye 1923 yılında FİFA'ya üye oldu gerekçesiyle, bu tarihten önce kurulan milli takımlarını ve oynadıkları maçları kabul etmemek, hatta yok hükmünde saymak tarihsel olarak çok yanlış bir yaklaşımdır. FİFA, 1904 yılında kurulduğunda sadece yedi kurucu üyesi vardı ve bunlar arasında futbolun doğduğu ülke İngiltere yoktu. İngiltere, 1905 yılında FİFA'ya üye olmakla beraber, milli takımının tarihte yaptığı ilk maç olarak Partick, Glasgow'da 30 Kasım 1872 tarihinde İskoçya'ya karşı gerçekleşen ve 0-0 sonuçlanan müsabakayı kabul etmektedir. Yani FİFA'ya 1905 yılında katılan İngiltere, tarihteki ilk milli maçını bundan 33 yıl önce gerçekleştirmiştir. Bu müsabaka aynı zamanda dünyada oynanan ilk milli maç olarak kabul edilmektedir. Hal böyleyken, Türk Milli Takımı'nın 17 Nisan 1914 tarihli müsabakası dâhil olmak üzere, 26 Ekim 1923 tarihinden önceki maçlarını FİFA'ya üye olunmadığı gerekçesiyle kabul etmemek mümkün değildir.

Romanya açısından bakıldığında ise hatalı yaklaşım daha farklı şekilde görülmektedir. Romanya, tıpkı Türkiye gibi 1923 yılı içinde FİFA'ya üye olmuştur. Günümüzde Romanya Milli Takımı'nın tarihte yaptığı ilk maç ise FİFA üyeliğinden önce, 8 Haziran 1922 tarihinde Belgrat'ta Yugoslavya'ya karşı oynadığı ve 2-1 kazandığı müsabaka kabul edilmektedir. Türkiye'nin aksine, Romanya'nın FİFA üyeliği ilk milli maç için bir kıstas olarak kabul edilmese de bu çalışmanın konusu olan müsabakaya dair başka hiçbir bilgiye rastlanmamıştır.

Aynı şekilde Osmanlı Devleti'nde resmi bir futbol federasyonunun bulunmayışı da neticede 1914 Nisan ayında kurulan ve Romanya'ya karşı sahaya çıkarılan Türk Milli Takımı'nın reddedilmesi için bir gerekçe oluşturamaz. Milli Takımın kuruluşu esnasında Pazar Ligi (İstanbul Futbol Ligi) ve Cuma Ligi temsilcileri arasında bazı ciddi tartışmalar ve ihtilaflar yaşanmıştır. Ancak sonuçta Pazar Ligi temsilcileri, yetkili bir kurum ve futbol federasyonu gibi hareket ederek nihai milli takım kadrosunu tespit etmişlerdir. Zaten Pazar Ligi, Osmanlı hükümeti tarafından desteklenmeyip, Türk futbolu için en üst yetkili ve karar verici organ olarak kabul edilmeseydi, Romanya'ya karşı oynayacak tarihin ilk Türk Milli Futbol Takımı'nı asla kuramazdı. Romanya'da ise 1909 Ekim ayında kurulmuş olan bir futbol federasyonu mevcuttu. Dolayısıyla 1914 Nisan'ında İstanbul'a gönderilen Romanya Milli Futbol Takımı, bu federasyonun girişimleri ve onayıyla hazırlanmıştı. Ancak Romanya tarafından da hiçbir geçerli sebep gösterilmeden ilk milli müsabaka olarak 1922 yılındaki Yugoslavya maçı kabul edilmiştir.

Sonuç olarak, 26 Ekim 1923 tarihinde Türk Milli Takımı'nın Romanya'ya karşı oynadığı müsabaka tarihte yabancı bir devletin milli takımına karşı oynadığı ikinci resmi maçtır. İlki ise 17 Nisan 1914 tarihinde, yine Romanya Milli Takımı ile gerçekleştirilen ve bu çalışmanın da konusu olan müsabakadır.

3) Türk Milli Takımı'nın Yenilgisinin Osmanlı Basınındaki Yansımaları

Türk Milli Takımı'nın tarihinde ilk kez yabancı bir ülkenin milli takımına karşı yaptığı müsabakayı kaybetmesi Osmanlı kamuoyunda üzüntüyle karşılandı. Özellikle Türk Milli Takımı'nın maç boyunca oldukça baskılı oynamasına ve rakip takım oyunun büyük bölümünde savunmada

kalmasına rağmen, tek golle gelen mağlubiyet büyük hayal kırıklığı yarattı. Rakip Romanya dünya futbolunda önemli bir konumda değildi. Asırlar sonra Osmanlı Devleti'nden tam bağımsızlığını yeni sayılabilecek bir tarihte, 1878 Berlin Antlaşması ile kazanmıştı ve Osmanlı Devleti'nin topraklarından doğmuş bir Balkan ülkesiydi. Balkan Savaşı sonrasında toparlanmaya ve yeniden güçlenmeye çalışan Osmanlı Devleti için maçın kazanılması şüphesiz itibar ve moral açısından çok önemliydi. Üstelik 1 Ekim 1911 tarihinde Galatasaray, Bükreş'te Romanya'nın o tarihte oluşturulmuş en güçlü takımını, "Bükreş Karmasını", 11-1 gibi bir sonuçla hezimete uğratmıştı. Bu nedenle Romanya takımının İstanbul'a geleceği kesinleştiğinde, şüphesiz tarihte ilk kez kurulacak Türk Milli Takımı'nın Romanya'ya yenilmesine ihtimal verilmiyordu. Ancak Romanya kafilesi İstanbul'a geldiğinde futbolcuların çoğunun İngiliz, Alman ve Amerikan asıllı olmaları, üç yıl önce Galatasaray'la karşılaşan kadrodan çok az oyuncunun bulunması bu görüşün değişmesine ve ihtiyatlı yorumlar yapılmasına neden oldu.

Romanya takımı sahaya çıktığında on bir futbolcudan hiçbiri Romen değildi. Bununla birlikte Türk Milli Takımı'nın çok üstün ve baskın oynamasına rağmen golü bir türlü bulamayıp, üstelik maçı rakibin bir karşı atağı ile 1-0 kaybetmesi asıl üzüntü ve hayal kırıklığı yaratan nokta oldu. Günümüzde bir meslek haline gelmiş futbol yorumculuğu ile karşılaştırıldığında, 1914 yılında Osmanlı basınında yapılan yorumların günümüzdekilerden hiç de aşağı kalmadığı görülmektedir. Üstelik daha önce bahsedildiği üzere futbolun Osmanlı Devleti'ne girişi ve Türkler arasında oynanmaya başlanması henüz çok yeniydi. Buna rağmen futbolcuların bireysel performanslarına; kaleci, savunma, orta saha ve hücum hatlarının uyumuna; hakeme ve hatta oyuncu seçimine ilişkin analizler ve eleştiriler yapılmıştır. Kuşkusuz müsabakanın tarihi öneme sahip olması bu ayrıntılı analizleri de beraberinde getirmiştir.

Tasvir-i Efkâr gazetesine göre bu çok baskılı oyunun başarısız olmasının temel nedeni hücum hattındaki oyuncuların iyi gününde olmamalarıydı. Savunma hattı oyuncuları sadece bir defa hata yaparak kalenin önünü açık bıraktılar ve rakibin golü böyle geldi. Yaptıkları bu tek hata dışında oyunun geri kalanında çok iyi oynadılar. Özellikle Fenerbahçe'den Galib Bey çabukluğu, soğukkanlılığı, çevikliği ve kuvvetli müdahaleleriyle takdir topladı. Maçın en iyi oyuncusuydu. Rakibin hücumlarını durduran, topu ileri süren ve hücum hattına katılan Galib Bey'di. Altın Ordu'dan Nuri Bey de kusursuz oynadı. Uzun boyunu kullanarak fırsatları hiç kaçırmadı. Orta sahadaki oyuncuların da hepsi rakiplerinin hücumlarını karşılamada hiç gecikmediler. Oyunun ikinci yarısında maç içinde Ahmed Cevad Bey yerini Galib Bey'le değişti. Bu suretle forvetler Galib Bey'in katkısıyla daha fazla rakiplerini sıkıştırdılar. Celal Bey, sahanın ortasından rakip kalenin içine kadar emsalsiz bir vuruş yaptı. Fakat Romanya takımının Alman kalecisi maç boyunca bu ve benzer uzaktan gelen şutları başarıyla kurtardı. Hatta bir defasında yüzükoyun yere düşerek dizlerinden yaralandı. Gazetenin değerlendirmesine göre bu kaleciyi aşmak için *"kurşun gibi şutlar atmak lazım geliyordu. Maatteessüf bizim akıncılar bu şiddetli darbeleri yapıştıramadılar. İşte mağlubiyetin ve daha doğrusu galebe edemeyişimizin* (galip gelemeyişimizin) *esbabı* (sebepleri) *budur."*

Osmanlı basını tarafından genelde eleştirilen ve yenilginin sorumlusu olarak görülen hücum oyuncuları içinde en iyi Hüseyin Bey oynamıştı. Topa hâkimiyeti son derece mükemmeldi. Rakiplerini geçerken gösterdiği beceriyle seyirciler tarafından büyük beğeni kazandı. Hasnun Galib ve Nuri Beyler de iyi oynadılar. Sağ iç hücum mevkiindeki Nihad Bey ve sol açıkta oynayan Süreyya Bey ellerinden geldiği kadar mücadele ettilerse de fazla etkili olamadılar. Hücum oyuncuları galibiyeti sağlamak için daha fazla ve kuvvetli şutlar atmak, daha sert ve serbest oynamak zorundaydılar, fakat bunu başaramadılar. Süreyya Bey, şimdiye kadar oynadığı birkaç önemli maçta hep orta sahada oynamıştı. Hücum hattının solu için seçilmesi uygun olmamıştı. Bu mevkinin en iyi oyuncusu Hikmet Bey'di. Ancak maçta oynayabilecek durumda değildi. Nihad Bey, uzun boyu ve kuvvetli fiziğiyle dikkat çekmesine rağmen, oynadığı mevki için zorunlu iki meziyetten mahrumdu.

Topu her durumda idare edecek çeviklikte değildi ve rakip kalecileri zorlayacak derecede kuvvetli şutları yoktu.

Osmanlı basınında Galatasaray'dan Ahmed Cevad Bey'in merkez orta saha mevkiinde oynatılması da eleştirildi. Ahmed Cevad Bey, o zamana kadar hep savunmada görev almıştı, hiçbir zaman *"bütün oyunun ruhunu teşkil eden"* orta sahanın merkezinde oynamamıştı. Süratli bir oyuncu olması bu mevki için yeterli değildi. İdman gazetesinin yorumuna göre *"böyle mühim bir müsabakada herkesi yerli yerinde oynatmak, tecrübeyi kendi aramızdaki müsabakalara bırakmak elbette daha doğruydu".* Ahmed Cevad Bey, savunmada oynamalıydı. Merkez orta sahada başka bir oyuncu tercih edilmeliydi. Nitekim maçın ikinci yarısında Ahmed Cevad Bey mevkiini Galib Bey'le değiştirmişti.

İlginç ve dikkat çekici olan bir başka husus, Osmanlı basınında karşılaşmanın Türk hakeminin eleştirilmesidir. Tasvir-i Efkâr gazetesinin yorumuna göre maçın hakemi olan Fenerbahçe'den Said Bey *"görevini iyi yapmaya çalışmakla beraber taraf tutuyor suçlamasına maruz kalmamak korkusuyla olacak"* Romanya'dan gelen oyuncuların bazı büyük hatalarına sessiz kalmış, bazılarını da görememiştir. Gazete şu uyarıyı yapmıştır:

"Hakemin vazifesi her hatayı görmek ve bilatereddüd (tereddütsüz) *cezasını vermek olduğuna göre bundan sonra hakemlik mevkiine geçen oyuncularımızın dikkat ve basiretle hareket ederek iki tarafa karşı da nizamname* (tüzük) *mevadını* (maddelerini) *tatbikte ihmal etmemeleri lazım gelir."* (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 18.4.1914: 3; *İdman*, 27.4.1914: 434-436).

Romanya takımının en iyi oyuncusu ise kesinlikle Alman kalecisi Hans Köning'di. Romanya takımını adeta tek başına mağlubiyetten kurtarmıştı. Kaleciden sonra savunmadaki iki oyuncu, merkez orta saha ve sol iç hücum oyuncuları da başarılıydı.

Osmanlı basınında Türk Milli Takımı'nın kuruluşuna ve oyuncu seçimine de yönelik ağır eleştiriler ve hatta suçlamalar yer buldu. Günümüzde Türk Milli Takımı'na zaman zaman yöneltilen suçlamalara çok benzer ve hatta daha da ağırlarının bu tarihte yöneltildiği görülmektedir. İdman mecmuası "milli takım" tabirini kullanmayarak, "Pazar Ligi Türk takımının" Romanya takımına karşı 1-0 mağlup olduğunu yazdı. Ayrıca Cuma Ligi'ni oluşturan takımlar adına, Cuma Birliği Müfettişi Burhaneddin Bey'in kendilerine gönderdiği 18 Nisan 1914 tarihli sertlik dozu yüksek bir yazıyı aynen yayınladı:

"İdman Mecmuası Müdüriyeti'ne

Nisan'ın dördüncü Cuma günü[27] *Kadıköy Union Kulüpte Romanya'dan gelen futbol takımıyla İstanbul Türk Takımı namıyla müsabaka icra ederek mağlup olan heyetin teşekkülünde* (oluşumunda) *Cuma Birliği'nin ne müşareket* (ortaklık), *ne de muvaffakiyeti* (onayı) *olmaması ve böyle bir nam-ı milli* (milli ad) *ile ortaya çıkacak takımın mehmaemken* (mümkün olduğu kadar) *en kuvvetli bir halde çıkması için Cuma Birliği tarafından sarf olunan mesainin maalesef akim* (sonuçsuz) *kalması hasebiyle* (nedeniyle) *mağlup olan işbu takım İstanbul milli takımı olmayıp, netice-i mesailerinin* (çalışmalarının neticesinin) *onun teşekkülüyle ve o tarzda muhafazaya çalışanlara ait olduğu ve Türklük namını o sahada şerefiyle muhafaza edecek küfvde* (denklikte) *takım oyuncularımızın mevcut bulunduğu beyan olunur efendim."* (*İdman*, 20.4.1914: 428).

Burhaneddin Bey'in bu yazısını İdman dergisi müntesiblerinden (mensuplarından) M. Şevket'in makalesi takip etti. Burhaneddin Bey'i destekleyen M. Şevket, eleştiri ve suçlamaların dozunu had safhaya çıkarıyordu. M. Şevket'e göre Cuma Birliği'nin (Burhaneddin Bey'in) yazısı bu meselede bir ihmal ve hakikaten önemli bir hata meydana geldiğini gösteriyordu. Takımın oluşumu

[27] Rumi tarihtir. Miladi 17 Nisan'a denk gelmektedir.

esnasında sırf Türklerden oluşan Cuma Birliği'nin işe karıştırılmaması ve birliğe önem verilmemesi çok yanlıştı. Daha bir ay önce Cuma Ligi'nin karma takımı İstanbul şampiyonunu mağlup etmişti. Buna rağmen Cuma Ligi'nin hakkı gözetilmemiş, milli bir mücadeleye girişecek takımın oluşumunda *"cidden acınacak kayıtsızlık ve mübalatsızlık* (özensizlik, umursamazlık)*"* gösterilmişti. Cuma Birliği'nin bu işe karıştırılmaması ne kadar üzücü olsa da mağlup takımın İstanbul Milli Takımı olmadığının böylelikle ortaya çıkması aynı derecede memnuniyet vericiydi. Bu mağlubiyetten en zararlı çıkacak takım ise Galatasaray'dı. M. Şevket Bey'e göre Galatasaray, Pazar günü Romanya takımıyla yapacağı maçta mağlup olursa üç sene önceki galibiyetine nazaran bir gerileme göstermiş olacaktı. Galatasaray galip gelirse, oyuncularının çoğu yabancı olduğu, bu nedenle kazandığı anlamı çıkarılacaktı. M. Şevket Bey, bundan sonra eleştirinin şiddetini artırmaktadır:

"Pazar Birliği'nin mütehaşi (korkarak çekinen)*, müteredditd* (kararsız) *müdiranı* (müdürleri) *Cuma günü çıkardıkları takımla Türklük namına hakikaten güç irtikab edilir* (işlenir) *hatada bulundular. Ne kimseye sordular, ne söz dinlediler. Hulasa* (özetle) *sarıldıkları işin ehemmiyetini ya takdir edemediler veyahut kasten böyle yaptılar. Binlerce halkın huzurunda Milli Türk Takımı diye çıkardıkları bozuk düzen heyetle Romanya'dan gelen misafirlerimize mağlup oldular. Ve bu suretle Türklüğe de iftira ettiler. Çünkü biz alenen ve daima söyleriz ki; bu galip olan Romanyalı takımı laakal* (en azından) *dört gol ile mağlup edecek bir takım her an için çıkarılabilirdi. Heyhat ki, bunlar acı birer hasbihaldir. Zaten hep mağlubiyetten sonra aklımız başımıza gelir. O takımın oyuncuları bile birbirine karşı gayr-i mutemed* (güvensiz) *bir vaziyette bulunuyorlardı. Biz işin böyle acı akıbeti olacağını bildiğimiz için daha vaktiyle lazım gelenlere ihtaratda* (uyarılarda) *bulunduk. Fakat varak-ı mihr ü vefayı* (sevgi ve dostluk sayfasını) *kim okur kim dinler. Onların gözünü Türklükten ziyade kulüp idaresine müteallik* (ilişkin) *incelikler (!) örtüyordu. Zavallı Türklük namı ne haksız bir surette o mağlup takıma verildi. Biz utandık fakat müteessir olmadık* (üzülmedik)*. Çünkü çıkan takım İstanbul milli takımı değildi. Galatasaray, Altın Ordu, Fenerbahçe oyuncularından karışmış bir takımdı. Şüphe yok ki bu takım Türklüğü temsil edemez."*(*İdman*, 20.4.1914: 429).

Bu yazılardan anlaşıldığına göre tarihteki ilk Türk Milli Takımı'nın kurulması esnasında ciddi ihtilaflar yaşanmıştı. Bunun nedenleri "Cuma Ligi" adıyla yeni bir lig kuran "Cuma Birliği" ile "İstanbul Futbol Ligi" veya "Pazar Ligi" olarak da bilinen gruplar arasındaki çekişmede aranmalıdır. 1914 Nisan ayı itibariyle iki grup arasındaki gerginliğin ve soğukluğun oldukça arttığı gözlenmektedir. Türk Milli Takımı'nın kuruluşu esnasında bu gerginlik doruk noktaya ulaşmıştı. Türk Milli Takımı oluşturulurken Cuma Ligi (Birliği) de milli takıma futbolcu vermek istemiş, bu olmayınca ve milli takım yenilince biriken tepkisini İdman mecmuası aracılığıyla kamuoyuna en ağır şekilde duyurmuştu.

Bu çalışmanın konusu ve kapsamına doğrudan girmediğinden, Cuma Birliği'nin makul eleştirilerinde haklılık payı olup olmadığı hususunda değerlendirme yapılmayacaktır. Ancak Cuma Birliği'nin tepkisini aşırıya kaçan bir üslupla dile getirdiği, yönelttiği ağır suçlamaların ve ifadelerin gerçeği yansıtmadığı belirtilmelidir. Şüphesiz bu kadar ağır ifadeler kullanılması sadece Türk Milli Takımı'na Cuma Ligi'nden oyuncu alınmaması ile açıklanamaz. Başka faktörlerin de etkisiyle o tarihe kadar artarak birikmiş olan gerginlik ve kırgınlık, Cuma Birliği tarafında bu şekilde patlayarak kendini göstermiştir. Türk Milli Takımı kurulurken Cuma Ligi mensuplarının dışlanması veya dışlanmış hissetmeleri "bardağı taşıran son damla" olmuştur. Cuma Birliği tarafında oluşan öfke milli takım yenilince kendine uygun bir çıkış yolu bulmuştu. Muhtemelen Türk Milli Takımı eğer müsabakayı kazansaydı, Cuma Birliği tepkisini göstermek için daha uygun bir zamanı bekleyecekti.

İdman mecmuasının bir sonraki sayısında ise muhtemelen bu ağır suçlamalara gelen karşı tepkilerin de sonucu olarak, "ع. د." imzasıyla maç ile ilgili uzun bir yazı yayınlanmıştır. Dergide ilk

haber (başyazı) olarak yayınlanan makalede önceki sayıdaki ağır eleştirilerin aksine çok farklı bir üslup göze çarpmaktadır:

"Romanya'dan gelen muhtelit (karma) *Alman-Amerikan-İngiliz takımıyla Milli Türk Takımı arasındaki müsabaka maatteessüf bizim oyuncularımızın aleyhine neticelendi. Fakat bu muvaffakiyetsizlik* (başarısızlık) *Türk idmancılığı için bir leke, bir şin* (ayıp, kusur) *teşkil edemez. Evvela; biz spor âleminde henüz pek genç ve mübtedi* (acemi)*; Anglo-Saksonlar ise pek çok senelerden beri böyle mücadeleler içinde yuvarlanıyorlar. Futbolu doğuran ve büyüten bu milletler ile bizim aramızda cereyan eden müsabakalar, genç bir çocukla, gürbüz ve kavi* (kuvvetli) *bir delikanlının musaraası* (boğuşması) *demektir. Biz bu mücadelelerden mağlup dahi çıksak yine şan ve şerefimize bir nakise* (kusur) *arız olmaz* (gelmez). *Saniyen* (ikinci olarak) *geçen Cuma günkü müsabakanın neticesi aleyhimize olmakla beraber Türk takımının hasmına her cihetçe* (bakımdan) *faik* (üstün) *bulunduğu oyunun bütün safahatında* (aşamalarında) *müşahede ediliyordu* (gözleniyordu)*."*(*İdman*, 27.4.1914: 433).

Türk Milli takımının maç boyunca rakibinden çok üstün bir oyun sergilediğini, Romanya takımının sadece eline geçen bir fırsattan yararlanıp galip gelmeyi başardığı gerçeğini Romanya kafilesine başkanlık eden ve *"hakikaten pek kibar ve ciddi bir sportmen olan Amerikalı Mister* (Bay) *Enze ? نزه ئه bile itiraf etmekten geri durmadı."* (*İdman*, 27.4.1914: 433-434).

Mağlubiyetin sebebini açıklayan İdman mecmuasının bu başyazısına göre kabahat ne oyuncuların seçimini yalnız yaptığı için Pazar Birliği'nin, ne de kendi iyi oyuncularını takıma sokamayan Cuma Birliği'nindi. Türk takımı galip gelseydi gerçek sebep göze çarpmayacaktı. Türk Milli Takımını mağlup eden Osmanlı'nın bütün toplumsal hayatında kendini gösteren düzensizlikti:

"Şayan-ı teessüf (üzücü) *olmakla beraber hakikati söyleyelim: Bizim kulüplerimiz arasında her gün gittikçe kesb-i şiddet ve dehşet eden* (şiddet ve dehşet kazanan) *hasudane* (kıskanç) *ve intikamcuyane* (intikamcı) *bir rekabetten başka hiçbir münasebet, hiçbir rabıta* (bağ) *yoktur. Kulüpler yekdiğerini tanımadıktan sonra Cuma Birliği ile Pazar Birliği arasında münasebet ve rabıta aramak abes bir şeydir. Şimdiye kadar İstanbul'da mevcut muhtelif ve müteaddid* (çok sayıda) *futbol kulüpleri rüesası* (başkanları) *hiçbir zaman bir yerde toplanıp da bir mesele hakkında teati-i efkâr* (fikir alışverişi) *etmemişlerdir. Her kulüp ayrı ayrı kendi işiyle meşguldür. Yalnız birliklere ait mesail* (meseleler) *için nadiren ve o da daima noksan olarak toplanıp görüştükleri vakidir. Böyle ecnebi kulüpleri şehrimize geldiği zaman tatbik edilmek üzere bir Türk takımı nizamnamesi tanzim edilmişse de* (düzenlenmişse de) *bu defa o da tatbik edilmemiştir. İşte ben diyorum ki Türk takımının muvaffakiyetsizliğinin* (başarısızlığının) *en mühim sebebi bu umumi intizamsızlıktır. Milli Türk Takımı'nın her türlü işleriyle meşgul olacak bir merciin, cemiyetin mevcut bulunmamasıdır. Bu hususta teşkilat-ı daime* (daimi teşkilat) *vücuda getirilmedikçe, Türk takımının mukadderatı* (kaderi) *daima tali* (şans) *ve tesadüfe bırakılmış demektir ki bunun da mazarratını* (zararlarını) *geçen Cuma günü tecrübe ettik. İnşallah bu tecrübeden bir ders-i istifade* (istifade dersi) *alırız."* (*İdman*, 27.4.1914: 434). *... Bu muvaffakiyetsizlikten* (başarısızlıktan) *bir ders-i ibret* (ibret dersi) *alalım. Türk takımı için esaslı teşkilat ve ihzarat* (hazırlıklar) *yapalım. Yoksa işi intizamsızlığa bırakırsak daha büyük mağlubiyetlere uğrayacağımıza hiç şüphe edilmesin."* (*İdman*, 27.4.1914: 436).

27 Nisan 1914 tarihli İdman dergisindeki bu başyazı, Türk Milli Takımı'nın mağlubiyet sebepleri ile Türk futbolundaki mevcut eksiklik ve yanlışlıkları oldukça doğru ve tarafsız bir şekilde değerlendirmektedir. İlk kez günümüzde Türkiye Futbol Federasyonu'na benzer bir kurumun o tarihte olmayışının eksikliği ve sakıncası açıkça dile getirilmiştir.

Osmanlı basınının diğer önemli organlarında da bu maçta alınan yenilginin sebepleri analiz edilmiştir. Peyam gazetesi mağlubiyetin sebeplerini şöyle açıklamaktaydı:

"Esbab-ı mağlubiyet (Mağlubiyet sebepleri) *olarak evvela takımın fena bir tarzda teşekkülünü* (oluşumunu), *saniyen de* (ikinci olarak da) *hakemin iki müthiş hatayı gözden kaçırmasını söyleyebiliriz. Takımın fena tarzda teşekkülü pek ayan* (açık) *idi. Çünkü büyük oyunlara iştirak etmemiş ve tabir-i mahsusuyla* (özel tabiriyle) *"yırtılmamış" olan Nihad ve Süreyya beyler yerlerini dolduramadılar ve gerek lüzumsuz acele ve telaş ile gerekse fazlaca adem-i takayyüd* (dikkatsizlik) *ile epey mühim fırsatlar fevt ettiler* (kaçırdılar). *Bunu önceden derk ederek* (anlayarak) *Nihad Bey'in yerine müdafaa hattından Galib Bey'i getirmek ve onun mevkiine de Fenerbahçeli Arif Bey'i ikame etmek* (yerleştirmek) *lazım ve labüdd* (zorunlu) *idi. Süreyya Bey'in yerine ise Nüzhet Bey'i koymalı idi. Çünkü Süreyya Bey öteden beri havadan vurmak kabahatiyle meluftur* (huy edinmiştir). *Top havaya çıktığı zaman rakip takım efradı* (bireyleri) *hemen mevkilerini tanzim ederler ve bu suretle belki muvaffakiyete* (başarıya) *iktiran edebilecek* (yaklaşabilecek) *olan bir fırsat gaib edilmiş* (kaybedilmiş) *olur…*

Hakemin hatası kale çizgisi dâhilinde Romanyalı müdafilerden (savunmacılardan) *birinin topa eliyle dokunmasını iki defa gözden kaçırmasıdır ki epeyce mühim bir hatadır. Çünkü fenalığı ile tecziyesi* (cezalandırılması) *lazım gelen bunlardan hiç olmazsa bir tanesi bir gol ile neticelenecek idi."* (*Peyam*, 18.4.1914: 3).

İkdam gazetesi mağlubiyetin ilk nedeni olarak Türk takımının oluşumundaki hatayı vurgulamaktadır. Seçilen oyuncuların her biri ayrı ayrı çok yetenekli oldukları halde, şimdiye kadar hiç birlikte oynamamış ve arkadaşlık etmemişlerdi. Dolayısıyla bu önemli müsabakaya *"böyle tecrübesiz ve ahenksiz çıkmak hata idi"*. İkdam'a göre Sedad Bey, ikinci derecede bir oyuncuydu ve takıma alınması hataydı. Ahmed Cevad Bey'in ise boyu kısa olduğundan karşısındaki rakip uzun kalıyor ve rakibinin kafa vuruşlarına karşılık veremiyordu. Hücum hattındaki oyuncuların da sürekli birlikte oynamış oyunculardan seçilmiş olması gerekiyordu. Romanya takımında kalecinin gösterdiği harikulade performans her türlü övgünün üstündeydi. Savunma oyuncuları da çok başarılıydı. Özellikle savunmanın solunda oynayan oyuncu Nuri Bey'in kuvvetli ataklarına güzel karşılık vermişti. Diğer bir önemli hata da Romanya takımıyla planlanan ilk maçın uyumsuz ve deneyimsiz, karma bir takımla yapılmasıydı. Romanya takımının karşısına ilk olarak Galatasaray'ın çıkması gerekiyordu (*İkdam*, 18.4.1914: 3-4).

"İlk müsabakada bizimkilerin her biri ayrı ayrı cesur, mahir, gayur (gayretli) *ve fedakâr oyunculardan idi. Fakat bunlar maatteessüf yekdiğerini tecrübe etmemişlerdi. Aralarında ahenk yoktu. Birlikte çalışıp uğraşmadıkları için aralarında hakkıyla teavün* (yardımlaşma) *hisleri de uyanmamıştı. İşte mağlubiyetin bir mühim sebebi de bu olmuştu."* (*İkdam*, 20.4.1914: 1)

Sabah gazetesi de Romanya takımıyla ilk maçın Türk Milli Takımı tarafından yapılmasını eleştirmektedir:

"Galatasaraylılara iade-i ziyaret için gelen misafirlerin evvela Galatasaraylılarla, badehu (sonra) *İstanbul birinci şampiyonu olan Fenerbahçe ile daha sonra dahi* (da) *muhtelit* (karma) *Türk futbol takımı ile oynaması icab ederken* (gerekirken) *her ne sebebe mebni* (dayalı) *ise ilk oyun Galatasaraylılar yerine Türk muhtelit kulübüyle icra edilmiştir."*

Sabah gazetesi daha sonra kadronun oluşumu esnasında yaşanan süreç ve anlaşmazlıklar hakkında ayrıntılı bilgi vermiştir. Buna göre ilk olarak Fenerbahçe, Galatasaray ve Altın Ordu oyuncularından seçilmiş bir takım oluşturulmuştu. Ancak maça iki gün kalıncaya kadar bu takım oluşumundan hiç kimse haberdar olmamıştı. Gazetelerde görülen takım şekli üzerine Cuma Birliği tarafından takım kadrosuna itiraz edilmişti. İtiraz Cuma Birliği kulüpleri dışarıda bırakılarak oluşturulan bu takımın İstanbul'u temsil edemeyeceği yönündeydi. Bunun üzerine Cuma Birliği kulüpleriyle Galatasaray, Fenerbahçe ve Altın Ordu bir araya gelerek meseleyi görüşeceklerini

açıklamışlardı. Cuma Birliği bir kadro teklifinde bulunmuş, fakat kabul edilmemişti. Cuma Birliği'nin önerdiği kadro şöyleydi:

Kaleci: Ahmed Robenson Bey

Müdafaa (Savunma): Nuri Bey, Arif Bey

Orta saha: Sedad Bey, Hasan Bey, Celal Bey

Muhacim (Hücum): Hüdai Bey, Hasnun Galib Bey, Galib Bey, Hüseyin Bey, Nuri Bey.

Bu kadro Galatasaray'ın ısrarı ve kadroya başlangıçta destek verenlerin vazgeçmeleri nedeniyle kabul edilmemişti. Galatasaray, Fenerbahçe ve Altın Ordu oyuncularından oluşan maça çıkacak kadro ilan edildiğinde, Cuma Birliği kulüpleri tarafından kabul edilmedi. Sabah gazetesinin yorumuna göre, bu kadroyu oluşturan oyunculardan hiçbiri diğeriyle oynamamıştı ve bu nedenle birbirlerini tanımıyorlardı. Maçta kaleci Nedim Bey acemi olmasına karşın görevini çok iyi yapmıştı. Sadece maçın ilk yarısında kale önüne gelen topu savunma oyuncularına bırakması gerekirken bunu yapmamış, rakip takım hatadan yararlanıp gol atmak üzereyken savunma oyuncuları yetişerek buna engel olmuşlardı. Savunmada Galib Bey fevkalade iyi oynamıştı. Nuri Bey ise Galib Bey kadar güçlü olmasına karşın uyumsuz bir görüntü sergilemişti. Uzmanlara göre iki oyuncunun birlikte hiç oynamamış olması bunun sebebiydi. Galib Bey ile birçok defa oynamış olan Arif Bey daha soğukkanlıydı ve Nuri Bey'in yerine tercih edilmeliydi. Ayrıca orta sahada Sedad Bey'in görevini Süreyya Bey'in yapması daha uygun olurdu. Celal Bey'in orta sahanın sağında görev almak yerine ortada oynaması gerekiyordu. Ahmed Cevad Bey'in boyunun kısa olması ve karşısındaki oyuncuların da topa sürekli başlarıyla müdahale etmeleri kendisinin etkisiz olmasına yol açmıştı. Hücum hattındaki oyunculardan sadece Hüseyin ve Nihad beyler birlikte oynamışlardı. Diğerleri kesinlikle beraber oynamamışlardı ve birbirlerinin oyunlarını bilmiyorlardı. Bu durum oyuna kötü etki etmişti.

Sabah gazetesinin yorumuna göre Romanya takımının kalecisi, üç sene önce İstanbul'a gelmiş olan İngiliz Barham savaş gemisinin futbol takımı kalecisinden sonra şehre gelen en yetenekli kaleciydi. Romanya takımının sağ kanadını savunan oyuncu da çok başarılıydı ve özellikle Nuri Bey'in hücumlarını çok güzel savunmuştu (*Sabah,* 18.4.1914: 3).

Tercüman-ı Hakikat gazetesi alınan mağlubiyeti şöyle yorumlamıştır:

"Cuma günü müsabakada Osmanlı takımının mağlup olması, itiraf eylemeliyiz ki, müsabakayı derin bir şevk ve heyecan-ı milli (milli heyecan) *ile takip eyleyenler için pek fena bir meraret-i hissiyeyi* (duygusal acıyı) *davet etmişti. Üç takımdan ifraz edilen* (ayrılan) *en mükemmel oyuncuların, muhtelit* (karma) *Romanya takımına mutlaka ihraz-ı galebe edeceği* (üstünlük sağlayacağı) *kanaati perverde ediliyordu* (besleniyordu). *Bu kanaat akim* (sonuçsuz) *kaldı. Mamafih akametin* (başarısızlığın) *sebebi oyuncularımızın bizatihi* (başlı başına) *adem-i mükemmeliyetinden* (mükemmel olmamasından) *değil, hiç olmazsa bir gün evvel, birkaç tecrübe icrasıyla aralarında bir aheng-i muavenet* (yardım uyumu) *tesisine* (kurulmasına) *teşebbüs etmemelerinden inbias etmiştir* (kaynaklanmıştır). *Galatasaray, Fenerbahçe ve Altın Ordu takımlarından tefrik edilen* (ayrılan) *oyuncular, büyük müsabakaya girişmezden evvel, aynı saha dâhilinde birkaç tecrübi hareket icrasıyla, yekdiğerinin* (birbirinin) *kuvvet ve maharetini vezn* (tartmış) *ve idrak etmiş ve kimin kime daha ziyade muavenet* (yardım) *edeceğini tayin eylemiş* (belirlemiş) *olsalardı, büyük müsabaka esnasında kuvvet ve fedakârlıkların ittihadından* (birleşmesinden) *husule gelecek* (oluşacak) *ahenk ve insicam* (düzgünlük), *şüphesiz ki büsbütün başka bir encama* (sona) *iktiran edecekti* (yaklaşacaktı)*."* (*Tercüman-ı Hakikat,* 20.4.1914: 1).

Osmanlı basın organlarındaki tüm yorumlar dikkate alındığında, belirtilen mağlubiyet sebepleri içinde ilk öne çıkan Türk Milli Takımı'nın müsabakaya yeterince hazırlanmaması gerçeğidir. Tarihte ilk kez kurulan milli takımın bu önemli müsabaka için günler öncesinden bir araya gelerek hazırlıklara başlaması ve en azından birkaç ciddi hazırlık maçı yapması gerekmekteydi. Böylece futbolcular arasındaki uyumsuzluk en aza indirgeneceği gibi, formsuz veya hazır olmayan futbolcuların yerlerine başka alternatifler düşünülebilecekti. Yapılan tek bir hazırlık karşılaşmasının yetersiz kaldığı görülmektedir. Ayrıca yukarıda görüldüğü üzere bazı önemli oyuncuların maç öncesinde rahatsız oldukları ve yapılan tek hazırlık maçında dahi oynamadıkları anlaşılmaktadır. Maç günü geldiğinde bu oyunculardan bazıları kadroda yer alsa da iyi hazırlık yapamadıkları bir gerçektir.

İkinci olarak Cuma Ligi ve Pazar Ligi temsilcileri arasındaki gerginliğin ve tartışmaların Türk Milli Takımına maç öncesinde olumsuz yansıdığı anlaşılmaktadır. Günümüzdeki futbol federasyonuna benzer bir kurumun bulunmayışı, kulüpler arasındaki birlik ve beraberlik bağlarını ciddi ölçüde zayıflatmış ve kutuplaşmalara yol açmıştı. Ayrıca Türk Milli Takımı'nın kuruluşu esnasında böyle resmi bir kurumun rol almaması, doğal olarak güçlü görünen tarafın (Pazar Ligi'nin) diğer tarafın (Cuma Ligi'nin) isteklerini göz ardı ederek, tüm inisiyatifi kendi eline alması sonucunu doğurmuştu. Bu durum zaten mevcut gergin ortamı daha da ağırlaştırmış ve milli takımı da olumsuz yönde etkilemişti. Bunun dışında sayılan diğer faktörler (bazı oyuncuların maç esnasındaki düşük performansları veya yanlış mevkide oynamaları, hakemin yanlış kararları, rakip takımın futbolu iyi bilen İngiliz, Alman ve Amerikalı futbolculardan oluşması, rakip takımın kalecisinin çok iyi oynaması, şansızlık vs.) ikinci derecede etkili olmuştur.

4) Galatasaray-Romanya Futbol Maçı Öncesi Gelişmeler

Türk Milli Futbol Takımı tarihi öneme sahip maçı 1-0 kaybetmişti. Artık bütün spor meraklılarının ümidi Pazar günü yapılacak müsabakaya bağlanmıştı. Galatasaray birinci futbol takımının Türk Milli Takımı'nı mağlup eden bu takıma karşı ne yapacağı, yine mağlup mu olacağı yoksa galip mi geleceği merak ediliyordu. Tasvir-i Efkâr gazetesi bu hususta temennisini şöyle dile getirmiştir: *"Biz temenni ve arzu ederiz ki Galatasaray oyuncuları Türk takımının mağlubiyetini telafiye muvaffak* (başarılı) *olsun."*

17 Nisan 1914 gecesi Şahin Paşa Oteli'nde Müdafaa-i Milliye Cemiyeti tarafından Romen sporcuların şerefine bir ziyafet verildi. Ziyafete tam saat sekizde başlandı ve çok iyi zaman geçirildi. Ziyafette Romen sporculardan bir kişi "Bir milletin gelişiminde sporun büyük bir konumu olduğuna ve sporculuğa önem vermeyen milletlerin hayatın güçlüklerine tahammül edemeyeceğine dair" kapsamlı bir konuşma yaptı. Bu konuşma Osmanlı Devleti'nin Ermeni vatandaşlarından olup, Galatasaray kulübüne mensup olan bir kişi tarafından Türkçe'ye tercüme edildi. Ziyafet saat on bire kadar devam etti. Ziyafet esnasında taraflar arasında çeşitli ve hararetli konuşmalar yapıldığı gibi Türk ve Romen milli marşları da çalındı. Romen sporcular Türk memleketini ziyaretten dolayı memnuniyetlerini dile getirdiler. Bundan sonra, hazır bulunanlar tarafından zaman zaman milli gazeller ve şarkılar söylendi. Romanya kafilesinde bulunan bir İngiliz sporcu konuşma yaptı. Konuşmasında az zaman zarfında Türk sporcularının gösterdikleri becerinin cidden takdire değer olduğunu, bu gelişim yolunda devam edildikçe, spor branşlarında kısa süre içinde Avrupa'nın kalkınmış uluslarına üstün olunacağını ve sporculukta yükselmenin sağlanacağını söyledi. İngiliz sporcunun bu konuşması Türkçeye çevrildi ve alkışlandı. Ziyafet bittikten sonra davetliler geç vakte kadar bir piyanonun hoş melodileriyle zaman geçirdiler (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 18.4.1914: 3; *Tanin,* 18.4.1914: 1, 2).

18 Nisan 1914 günü Romanyalı futbolcular öğleye kadar İstanbul'un bazı yerlerini gezdiler. Öğleden sonra Galatasaray kulübünün birinci ve ikinci hokey takımları arasında Beyoğlu'nda

Skating Palace'da yapılan özel hokey müsabakasını seyrettiler. Daha sonra refakatlerinde Galatasaray kulübü başkanı Ali Sami Bey ile birlikte Galatasaray Sultanisini ziyaret ettiler. Okula ulaştıklarında çok sıcak bir şekilde karşılandılar. Sporculara okulun iç ve dış kısımları gezdirildi, özellikle kimyahanesi gösterildi. Romanyalı sporcular okulda ve kimyahanede gördükleri intizamdan ve mükemmeliyetten ötürü takdirlerini beyan ettiler. Saat beşte okuldan ayrılarak Beyoğlu'nda, Galatasaray kulübünün merkezinde şereflerine verilen mükellef çay ziyafetinde hazır bulundular.

Romanya Milli Takımı'na veya Osmanlı basınındaki genel tabirle *"Romanya'dan gelen karma Alman-İngiliz-Amerikan futbol takımına"* karşı ikinci müsabakayı Galatasaray birinci futbol takımı gerçekleştirecekti. Kadıköy İttihad (Union) Kulüp çayırında oynanacak maçın 19 Nisan 1914 tarihinde saat üçte başlaması planlanmıştı. Romanya takımı bu defa daha kuvvetli olarak sahaya çıkacaktı. Galatasaray'ın gücünü önceden biliyorlardı. Bu nedenle Mr. Baldwin isminde *"mükemmel ve Avrupa'da şöhret kazanmış bir oyuncu"* önceki gün özellikle Galatasaray'a karşı oynamak için İstanbul'a gelmiş ve kadroya girmişti. Baldwin, Romanya vapurunun gecikmesinden dolayı birinci müsabakaya yetişememişti. Ayrıca Cuma günü Türk Milli Takımı'na karşı oynayamayan diğer iyi bir futbolcunun da ikinci maçta takıma dâhil olup oynaması beklenmekteydi (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 19 Nisan 1914: 3; *İkdam,* 19.4.1914, s.4; *Tanin*, 20.4.1914: 2; *İdman*, 14 Mayıs 1914: 466).

Galatasaray da rakiplerinin karşısına en kuvvetli takımı çıkarmak için gayret ediyordu. Kadro henüz tam olarak kesinleşmemişti. Kaleci Nedim Bey veya Ahmed Robenson Bey'den birisi olacaktı. Savunmada Adnan Bey, Ahmed Cevad Bey, orta sahada Hüseyin Bey, Celal Bey ve Hasnun Galib Bey'in olması bekleniyordu. Hücum hattında ise sol açıkta çok genç, fakat çevik ve kabiliyetli bir oyuncu olan Muzaffer Bey, merkezde Galatasaray kulübünün futbol öğretmeni ve kaptanı Emil Oberle, sağ iç hücum mevkiinde Emil Oberle'nin küçük kardeşi Joseph (Jozef) Oberle yer alacaktı. Sağ açık ve sol iç hücum mevkilerinde kimlerin oynayacağı belli değildi. Nesreddin, Fazıl, Hüseyin ve Prens Muhsin Yeğen beyler bu mevkilerin adaylarıydı.

Osmanlı basınında maçın önemini yansıtan yorumlara yer verildi:

"Bugünkü müsabakada yalnız Galatasaray'ın şerefi değil, bütün İstanbul, hatta bütün Türk idmancılığının (sporunun) *şan ve şerefi alakadardır."* (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr,* 19 Nisan 1914: 3)

"Dünkü futbol müsabakaları, Romanya İngilizleri ile Galatasaraylılar arasında son müsabaka olduğu için fevkalade haiz-i ehemmiyet (önemli) *bir müsabaka teşkil ediyordu. İki gün evvel Romanyalı misafirlere bir gol ile mağlup olan Türk timinin* (takımının) *esbab-ı mağlubiyeti* (mağlubiyet sebepleri) *üzerine bu defa icra olunacak müsabakanın ehemmiyeti her iki taraf için tayin etmiştir* (belirlenmiştir)*."* (*Tanin*, 20.4.1914: 2)

"Bu oyun Cuma günkünden daha ciddi ve daha ehemmiyetli olacaktır. Romen futbol takımı bugün karşısında yekdiğerini (birbirini) *daha iyi tanıyan ve daha muntazam oyuncular bulacaktır. Bununla beraber Romanya takımı bir gün evvel kazandığı galibiyeti kaybetmemeye sarf-ı ihtimam ve mesai eyleyeceği* (özen ve çaba göstereceği) *cihetle* (için) *oyun daha ziyade* (fazla) *hararet ve heyecanla oynanacaktır."* (*Sabah*, 19.4.1914: 2)

Türk Milli Takımı, Romanya ile yaptığı ilk maçı kaybettikten sonra ikinci müsabakanın önemi daha da artmıştı. Galatasaray-Romanya maçı, Türk Milli Takımı'nın aldığı yenilginin rövanşını hemen almak ve bozulan moralleri yükseltmek için son şanstı. Yenilgi veya beraberlik akla dahi getirilmek istenmiyordu. Yaşanan mağlubiyetin telafisi ancak galibiyetle mümkündü. Zaten sahaya çıkan kadrosu yabancı uyruklu futbolculardan oluşan Romanya takımının Galatasaray maçı için Baldwin adında çok iyi bir yabancı futbolcu daha getirmesi, maçın önemini artırmıştı. Galatasaray'ın Alman uyruklu Oberle kardeşler dışında tamamen Türk oyunculardan kurulu bir kadro ile bu maça çıkması bekleniyordu. Romanya'nın sahaya çıkardığı "milli takım" Romen

futbolculardan oluşmadığı için kadrosunda iki Alman oyuncu ile sahaya çıkacak olan Galatasaray'ın kazanacağı galibiyet tamamen Türklerden kurulu Türk Milli Takımı'nın ilk maçta aldığı mağlubiyeti telafi edecekti.

Diğer taraftan Romanya takımı için Galatasaray maçı iki yönden büyük önem taşımaktaydı. İlk olarak iki gün önce Türk Milli Takımı'na karşı kazanmış oldukları maçın rövanşını vermemeyi amaçlıyorlardı. İkincisi ve ilkinden şüphesiz çok daha önemlisi ise 1 Ekim 1911 tarihinde Bükreş'te Galatasaray'a karşı alınan farklı yenilginin (11-1) rövanşını yeni bir takımla almak istiyorlardı. Romanya takımının kadrosunu yeni ve yabancı uyruklu futbolcularla güçlendirerek İstanbul'a gelmesinin en önemli nedeni buydu. Romanyalı idareciler ve kamuoyu şüphesiz Bükreş'te alınan o tarihi yenilgiyi unutmamışlardı ve şimdi rövanşı almak istiyorlardı.[28] Romanyalılar şüphesiz Galatasaray maçına ilk maçtan daha fazla önem veriyorlardı ve bu maçın daha zor olacağını tahmin ettiklerinden, kadrolarını güçlendirmeye de çalışıyorlardı.

5) Galatasaray-Romanya Futbol Maçı (19 Nisan 1914)

19 Nisan 1914 Pazar günü, maç öncesinde İttihad (Union) Kulüp çayırını Cuma günü olduğu gibi dört bine yakın insan doldurmuştu. Sabahtan itibaren İstanbul'un her tarafından akın akın spor heyetleri, spor meraklıları, izciler, yabancı aileler çayıra gelmeye başlamıştı. Asıl büyük maça geçilmeden önce Galatasaray ve Fenerbahçe üçüncü (küçük) futbol takımları arasında bir müsabaka yapıldı ve Galatasaray bu maçı 3-2 kazandı.[29] Galatasaray'ın küçük takımını oluşturan oyuncular Fenerbahçe takımındakilerden daha büyüktüler. Bununla beraber Fenerbahçeli küçük oyuncular yetenekleriyle dikkat çektiler. Özellikle Fenerbahçe'de orta sahanın solunda oynayan (sol yardımcı mevkii) Müfid Bey yaşının küçüklüğüne rağmen çok yetenekli ve gelecekte çok iyi bir futbolcu olacağını göstermişti. Yine Fenerbahçe'de merkez orta saha Lütfi Bey, sağ iç hücumcu Osman Bey, savunmacı Burhaneddin Bey çok güzel oynamışlardı.

Galatasaray'da Romanya takımına karşı Ahmed Robenson Bey'in rahatsızlığı nedeniyle kaleyi Nedim Bey koruyacaktı. Saat ikide Romanyalı ve Galatasaraylı futbolcular İttihad Kulübü'ne geldiler. Yoğun şekilde alkışlandılar. Herkes heyecan içinde takımların sahaya çıkmalarını bekliyor, maçın sonucu hakkında tahminler ve bahislerde bulunuyorlardı. Takımlar seyircilerin alkışları ve bahriye bandosunun çaldığı parçalarla sahaya çıktı. Önce Romanya takımı, arkasından Galatasaray sahaya çıktı. Forma olarak Galatasaraylılar yarısı sarı, yarısı kırmızı, Romenler ise yeşil[30] ve beyaz fanila giymişlerdi. İstek üzerine İdman Mecmuası fotoğrafçısı ve diğer fotoğrafçılar tarafından oyuncuların bir arada fotoğrafları alındı. Galatasaray takımı sahaya şu kadroyla çıktı:

Kaleci: Nedim Bey

Müdafaa (Savunma): Ahmed Cevad Bey, Adnan Bey

Muavin (Orta saha): Hüseyin Bey, Celal Bey, Hasnun Galib Bey

Muhacim (Hücum): Nasreddin Bey, Mösyö (Bay)[31] Joseph Oberle, Mösyö Emil Oberle, Muzaffer Bey, Prens Muhsin Yeğen Bey.

[28] Bükreş'te yeni yapılan Krallık Stadyumu'nda Galatasaray'ın 11-1 galibiyetiyle sona eren maçı aralarında Romanya Kralı ve Kraliçesi, Veliaht Carol, prensesler, Osmanlı maslahatgüzarı, yabancı sefirler ve birçok saygın kişinin bulunduğu on bine yakın kişi izlemişti, bk. (Oral, 1954: 86-87).

[29] *Sabah* gazetesi, maçın 2-1 Galatasaray tarafından kazanıldığını yazmıştır.

[30] *Sabah* gazetesi "vişne çürüğü" tabirini kullanmaktadır.

[31] Osmanlı basınında sıklıkla Türk futbolcular için sonda "bey" unvanı kullanılırken, yabancı uyruklu futbolcular için isimlerinin başına genelde "bay" anlamına gelen Fransızca "monsieur (mösyö)" unvanı kullanılmaktadır. Bu çalışmada yabancıların zaten soyadı kullanmaları nedeniyle mösyö unvanı çoğunlukla belirtilmeyecektir.

Takımın birinci kaptanı Emil Oberle, ikinci kaptanı Hasnun Galib Bey'di. Müsabaka başladığında şiddetli bir kuzey rüzgârı (poyraz) esiyordu. İki takımın kaptanları yazı tura yoluyla kaleleri seçtiler. İlk yarı şans Romanya takımına güldü ve rüzgâra karşı Galatasaray oynamak zorunda kalacaktı.

Galatasaray ile Romanya takımı arasındaki maç hakem Altın Ordu'dan Sedad Bey'in saat üç kırk beş civarında[32] öten düdüğü ile başladı. Maç başladıktan sonra ilk kez Galatasaraylılar topu rakiplerinin kalesine doğru sürdüler. Ancak çok kısa bir süre sonra[33] misafir takım Galatasaray kalesine hızlı ve düzgün bir akın yaptı. Merkez forvet oyuncusu mükemmel ve sert bir şutla topu kalenin sağından gol yaptı. Maçın başlamasının üzerinden henüz bir dakika geçmeden, ilk hamlede atılan bu gol seyircilerin *"yüreğini sıkıştırdı, Romanya'dan gelen oyunculara da cüret ve cesaret verdi."* Tanin gazetesinin rakibin erken gelen golü karşısındaki yorumu dikkat çekicidir:

"Henüz bir dakika tamam olmamıştı ki oyuncular ve seyredenler elleri ağızlarında çıkardıkları nida-yı hayretle (hayret nidasıyla) *Galatasaraylıların mağlubiyetini temaşa ediyorlardı* (izliyorlardı). *Bu ne bir maharetsizlik, ne bir dikkatsizlik değil, belki Romenlerin hesabına tali'in* (talihin) *büyük bir müsaadesi idi. Galatasaray kalecisi Nedim Bey o kadar seri hamle etmişti ki topu kaçırır kaçırmaz yüzüstü düşmüş ve sağ ayağı dizkapağından büyük bir yara almıştı. İşte şu bir iki dakikalık heyecan temaşageranı* (seyircileri) *Galatasaraylılardan ziyade ümitsizliğe düşürmüştü."*

Peyam gazetesi ise Galatasaray'ın henüz ilk dakikalarda yenik duruma düşmesini şöyle aktarmaktadır:

"...ve rüzgâra karşı olduğu halde Galatasaray muhacimleri (hücumcuları) *dehşetli ileri hareketleri yaptılar. Fakat birden bire rüzgâr havaya kalkan topun istikametini tebdil ettirerek* (değiştirerek) *Galatasaray müdafilerinden* (savunmacılarından) *birine bir yanlış yaptırdı ve bu yanlış Galatasaray'a bir gol olmasına sebebiyet verdi."*

Erken gelen gol seyircileri üzmüş ve umutsuzluğa sevk etmişti. Golün ardından top bir süre Galatasaray kalesi önünde dolaşmaya başladı. On dakika karşılıklı mücadeleyle geçti. Adnan Bey savunmada ustaca hamleler yaparken, Emil Oberle de hücumda aynı ustalıkla rakip kaleye şutlar çekti. Romen takımı çok iyi savunma yapıyor, kalesine yönelen topu 50-60 metre birden ileri gönderiyordu. Kalecileri Hans Köning de başarıyla mücadele ediyordu. Celal Bey ve rakibin orta saha oyuncularından biri topu kapma mücadelesi yaparken her iki takımdan da birer oyuncu daha topu almaya geldiler. Oyunun heyecanlı dakikalarından birisi yaşandı. Dört oyuncunun topu kapma mücadelesi sonucunda top başka tarafa giderken, *"bu dört oyuncu da vücutları ezilecek surette yere düştüler."*

Maç kıran kırana devam ediyordu. Düşen, kalkan, eli, ayağı yaralanan artıyor, daha ciddi ve heyecanlı bir şekilde top her iki taraf oyuncuları tarafından yönlendiriliyordu. Galatasaraylı oyuncular iyice kendilerini toplamışlardı. Müthiş iki hücumdan sonra rakiplerinin karışan ve şaşıran saflarının arasından golü buldular. Maçın ilk golünün ardından yaklaşık on iki dakika geçmişti. Prens Muhsin Yeğen Bey, sol taraftan topu rakiplerden kaçırmayı ve Oberle kardeşlerin küçüğü Joseph Oberle'ye pas vermeyi başardı. Joseph Oberle *"öyle bir şut çekmişti ki top kaleye girdiği vakit Romen kalecisi Mösyö Hans bile hayret etmişti."* Maçı izleyen dört bin[34] seyirci "gol" diye bağırarak

[32] *Tasvir-i Efkâr* gazetesi maçın başlama saatini dörde yirmi beş kala olarak vermektedir. *Tanin* gazetesi futbolcuların sahaya dörde on kala çıktığını yazmıştır. *Sabah* gazetesi de futbolcular saat üç buçukta sahaya çıktıktan sonra, fotoğraf çekimleri nedeniyle on beş dakikanın geçtiğini ve sonra oyuna başlandığını yazmaktadır.

[33] *İdman* mecmuasında bir iki dakika sonra rakip takımın hücumunun başladığı yazılmıştır. *Sabah* gazetesi de "maç başladıktan iki üç dakika sonra" ifadesini kullanmaktadır. *Tanin* gazetesi ise henüz bir dakikanın tamamlanmadığını belirtmektedir.

[34] Gazetelerin haberlerinde seyirci sayısı üç-dört bin veya iki şekilde de verilmektedir.

Galatasaray takımını alkışladılar. Her taraftan "yaşasın Galatasaraylılar" bağırışları yükseliyordu. Seyircilerde üzüntünün yerini sevinç almıştı. Golden sonra maç başladığında, Galatasaray sadece rakibin hücumlarına değil, rüzgârın da şiddetli akımlarına karşı oynuyordu. Adnan ve Ahmed Cevad beylerin kuvvetli vuruşlarıyla havalanan top, orta saha oyuncularının yardımıyla Galatasaray forvetlerinin ayağına geliyor, sonra düzgün ve sürekli pas alışverişleriyle rakip kalenin yakınına ulaşıyordu. Romanyalılar birkaç hücumu pek güçlükle geçiştirdiler. Beraberliğin ardından yirmi dakika geçmişti. Emil Oberle'nin pasıyla başlayan bir Galatasaray atağında rakibin Alman oyuncularından Mösyö Wilde topa el ile vurduğu gerekçesiyle hakem Sedad Bey Galatasaray lehine on iki adımdan ceza vuruşu[35] (penaltı atışı) verdi. Penaltıyı kullanan Joseph Oberle becerikli ve kuvvetli bir şutla topu kalenin sağ direğinin yanından içeri gönderdi ve Galatasaray 2-1 öne geçti. Seyircilerin "gol" haykırışı ve akabinde gelen alkışlar ikinci defa sahayı ve hatta tüm Kadıköy'ü inletti. Her taraftan gelen "yaşa", "ileri" sesleri ortalığı çınlatıyordu.

Öne geçen ve seyircinin büyük desteğini alan Galatasaraylıların oyundaki kuvvet ve metaneti artmış, rakiplerinin ise manevi gücü kırılmış görünüyordu. Ancak rakip takım soğukkanlılığını ve dayanıklılığını korumayı başardı. Kısa süre sonra seyirciler daha galibiyete gülüp sevinirken bir köşe vuruşundan Romanya takımı Galatasaray'a karşı ikinci golü buldu. Galatasaraylıların biraz gevşek davranmaları golün temel sebebiydi. Beraberlikten sonra maçta ilk devrenin bitimine 3-4 dakika kalmıştı. Galatasaraylılar kendilerini topladılar. Hücumlarını artırdılar. Rüzgâra rağmen rakip kaleye ilerlediler. Bu esnada sağ muavin (orta saha oyuncusu) Hüseyin Bey, neredeyse orta sahadan rakip kaleye mükemmel bir şut çekti. Ancak rakip kaleci çevik ve becerikli bir müdahaleyle topu tekrar geriye gönderdi. Biraz sonra, saat dört buçuk sularında maçın ilk devresi 2-2 sona erdi.

Maçın ilk yarısında Galatasaray rüzgâra karşı oynamasına rağmen rakibine karşı üstün bir oyun sergilemişti. İkinci yarıda kalelerin değişmesi sonucunda, Galatasaray'ın rüzgârı arkasına alarak rakibine karşı büyük üstünlük göstermesi bekleniyordu. Nitekim bu beklenti gerçekleşti. On dakikalık aranın ardından ikinci yarı başladığı zaman top biraz ortada dolaştıysa da Galatasaraylılar seyircilerin de tezahüratıyla artan derecede baskı kurdular ve rakiplerini sağdan soldan sıkıştırdılar. Romanya takımı rüzgâra karşı oynuyordu. Top sürekli Romanya takımının sahasındaydı. Ancak Romanya takımının hücum oyuncuları mevkilerini terk edip savunmaya çekilmemişlerdi. Galatasaray'ın en eski oyuncusu ve merkez orta sahası Celal Bey çok iyi oynuyordu. Bazıları kendisine ihtiyarlamış dedikleri halde maçta adeta gençleşmişti. Her tarafa yetişerek rakibin hücumlarını bozuyordu. Galatasaray'ın bir iki defa boşa giden hücumları sonrasında, ikinci yarının başlangıcından itibaren yirmi dakika geçmişti ki Nasreddin Bey'in güzel pasıyla topla buluşan Joseph Oberle[36] sağ taraftan düzgün bir vuruşla Galatasaray'ın üçüncü golünü attı. Seyirciler aynı şekilde büyük bir tezahüratla yaklaşık beş dakika golü alkışladılar. Golün ardından Galatasaraylılar maça yeni başlamış gibi şiddetle ve gayretle oyuna devam ettiler. Galatasaray'ın forvet hattı orta sahanın değerli yardımlarıyla devamlı olarak hücum ediyor, top rakip takımın kalesinden 25-30 adım mesafede dolaşarak Romanya takımının kalecisi Hans'ı sürekli bir korku ve telaş içinde bırakıyordu. Galatasaray'ın küçük yapılı fakat kabiliyetli oyuncusu Muzaffer Bey üstün yeteneğiyle ve soğukkanlılığıyla zayıf vücudunu rakiplerinin çarpışmalarından saklıyor, topu Emil Oberle'ye en iyi şekilde gönderiyordu. Seyirciler alkışlarla, bağırışlarla ve takdirlerle oyuncuları teşvik ediyordu.

Gelişen bir atakta Romanyalıların kalesi önüne kadar getirilen topu Galatasaray'ın Alman kaptanı ve futbol öğretmeni Emil Oberle müthiş bir vuruşla kaleye gönderdi. Direğin üst kısmına çarpan bu şut aynı şiddetle geri geldi. Oberle, kimseye dokunmadan tekrar ve yine aynı kuvvetle topu kaleye vurdu. Bu defa top rakip sağ orta saha oyuncusu Greenhouse'a ? isabet etti ve bu iri cüsseli

[35] Osmanlı basınında "penaltı" yerine bu tabir de kullanılmaktadır.

[36] *İkdam* gazetesi Galatasaray'ın üçüncü golünü Emil Oberle'nin, *Sabah* gazetesi ise Celal Bey'in attığını yazmıştır. Ancak diğer kaynaklardan golün Joseph Oberle tarafından atıldığı anlaşılmaktadır.

oyuncuyu bir boksörden yumruk yemiş gibi yere serdi ve sersemletti. Top yine Oberle'nin yakınına düştü. Oberle bu sefer daha etkili bir vuruşla topu kaleye sokmayı başardı ve Galatasaray'ın dördüncü golünü attı. Dört bin seyircinin "gol" bağırışı etrafı inletti ve bu gol de seyircilerden çok büyük alkış aldı. Senelerden beri İstanbul'da hiçbir oyuncu birbirini izleyen aynı şiddette üç defa topa şut atıp kaleye gönderme ve gol yapma becerisini göstermemişti.

Galatasaray'ın dördüncü golünün Romanya takımı oyuncuları üzerindeki etkisi çok fazla oldu. Galatasaray'ı artık yenemeyeceklerini anlamışlardı ve yedikleri bu son golden sonra artık hiçbir ciddi hücum yapamadılar. Galatasaray ise oyunun kalan on dakikalık kısmında çok baskılı bir oyun oynadı. Romanyalı oyuncular savunmada gayretli ve dirençli oynadılar. Ara sıra yaptıkları hücumlar Galatasaray savunması tarafından rahatlıkla karşılandı. Saat beş buçuk civarında hakemin uzun çalan düdüğüyle maç 4-2 Galatasaray'ın galibiyetiyle sonuçlandı.

Müsabaka biter bitmez her iki takım oyuncuları ayrı ayrı toplandılar. İlk önce galip Galatasaraylılar, Romanya takımı oyuncularının şerefine yüksek ve neşeli bir sesle üç defa "yaşa" diye bağırdılar. Mağlup olan Romanya takımı oyuncuları da Galatasaraylı oyuncuların şerefine üç kez "hip hip hurra" şeklinde bağırarak karşılık verdiler. Seyirciler galip ve mağlup takımları alkışlıyordu. Diğer taraftan maçın en başarılı oyuncusu olan Emil Oberle arkadaşlarının içten tezahüratı, halkın takdirleri arasında oyun sahasından kulübe götürülüyordu (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 20.4.1914: 3; *Tanin*, 20.4.1914: 2; *Peyam*, 20.4.1914:3; *İkdam,* 20.4.1914: 1-2; *Sabah*, 20.4.1914: 2; *İdman*, 14.5.1914: 466-468).[37]

Maçın ardından Galatasaray izcileri tarafından milli şarkılar söylendi. Bahriye Mızıkası tarafından bazı parçalar çalındıktan sonra önde Romanyalı misafirler, arkada Galatasaray erkânı ve izciler kulüpten çıktılar (*İkdam,* 20.4.1914: 2).

Galatasaray'ın Romanya milli futbol takımına karşı oynadığı bu çok önemli maç ve kazandığı galibiyet günümüzde unutulmuş veya çok eksik, hatta yanlış bilgilerle hatırlanır haldedir. Galatasaray, kazandığı bu 4-2'lik galibiyetle hem iki gün önce Türk Milli Takımı'nın aldığı 1-0'lık yenilginin rövanşını almış, hem de 1 Ekim 1911 tarihinde, Romanya'da Bükreş'te aldığı 11-1'lik galibiyetin rövanşını vermemiştir. Galatasaray'ın gollerinin iki yabancı oyuncusundan, Alman Oberle kardeşlerden gelmesi dikkat çekicidir. Bu maçta rakibin sahaya çıkan kadrosu ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Romanya takımının muhtemelen bir iki değişiklikle (Bir tanesi Baldwin'dir) sahaya ilk maçta olduğu gibi Alman, İngiliz ve Amerikalı futbolculardan kurulu bir kadro ile çıktığı kesindir. Galatasaray ise sahada sadece iki yabancı oyuncuyla[38], Oberle kardeşlerle[39] mücadele etmiştir. İlk golü rakip takım bulmasına ve öne geçmesine rağmen Galatasaray'ın kazandığı galibiyet gerçekten çok önemli bir başarıydı.

6) Galatasaray'ın Galibiyetinin Osmanlı Basınındaki Yansımaları

Türk Milli Takımı'nın üzücü yenilgisinin ardından Galatasaray'ın galibiyeti Osmanlı kamuoyunda büyük sevinç yarattı ve bozulan moralleri bir anda düzeltti.

[37] Müsabakaya ilişkin fotoğraflar için bk. **Ek-7**, **Ek-8**, **Ek-9**, **Ek-10**, **Ek-11**, **Ek-12**.

[38] Ruşen Eşref Ünaydın, anılarında Prens Muhsin Yeğen Bey'in Mısırlı olduğunu ve *"Galatasaray'ı bir kulüpten çok vatanı gibi sevdiğini"* belirterek, kendisini Oberle kardeşler gibi Galatasaray'a katılan yabancılar arasında göstermektedir. Bk. (Ünaydın, 2014: 105). Ancak Prens Muhsin Yeğen Bey'in yabancı oyuncu olarak sayılması doğru bir yaklaşım değildir. Mısır, 1882 yılından beri fiilen İngiliz işgali altında olmasına rağmen, şeklen de olsa hala Osmanlı Devleti'ne bağlı ve Osmanlı toprağı olarak kabul edilmekteydi. İngiltere, Mısır'ı ilhak etmemişti ve anlaşmalara göre İngiliz işgali geçici mahiyetteydi. İngiltere, 17 Aralık 1914 tarihinde Mısır üzerindeki himayesini ve Osmanlı egemenliğinin sona erdirildiğini ilan etmiştir. Kaldı ki bu dönemde Sadrazam ve Hariciye Nazırı olan Said Halim Paşa da Mısır, Kahire doğumluydu.

[39] Reşit Halit Gönenç'in anlatımına göre büyük kardeş Emil Oberle geçmişte Almanya milli takımında da oynamıştı. İstanbul'da bir bankanın direktörü olarak görev yapıyordu. Küçük kardeş Joseph Oberle ise uzun yıllardır Osmanlı Devleti'nde elektrik mühendisi olarak görev yapmaktaydı. Bk. (Oral, 1954: 100).

Osmanlı basınındaki yorumlara göre Galatasaray takımı oyuncularının tamamı çok iyi oynamışlardı. Kaleci Nedim Bey acemiliğine rağmen büyük başarı göstermişti. Sabah gazetesinin yorumuna göre Romanya takımının ilk golüne kendisinin asabiyeti ve soğukkanlılığını koruyamaması sebep olmuştu. Fakat maçın iki devresinde de öyle goller kurtarmıştı ki, bu başarıları ilk hatasını tamamıyla unutturmuştu. Nedim Bey, kısa zamanda çok kendini gösteren bir kaleci olacaktı. Savunmada Adnan Bey topu bazen kaçırmış olsa da Ahmed Cevad Bey ile beraber çok başarılı olmuştu. Sağ tarafta oynayan Hüseyin Bey çevik ve kıvrak olmadığı için bir iki pas hatası yapsa da takdir edilecek bir oyun sergilemişti. Esas mevkii olan orta sahanın merkezinde oynayan Celal Bey, Cuma günkü maçın aksine fevkalade iyi oynamıştı. Çevikliğinin yanında boyunun uzunluğu ve kuvvetli olması nedeniyle hem savunma, hem de hücum oyuncularına sürekli yardım etmişti. Cuma günkü maçta hücum hattında oynayan Hasnun Galib Bey de bu maçta orta sahada iyi oynamıştı. Bu durum Cuma günkü maçta gerçek mevkilerinde oynamayan oyuncuların performanslarındaki düşüşü ve yenilgiyi açıklamaktaydı. Forvet mevkiinde Nasreddin Bey ile Oberle kardeşler de çok başarılı performans göstermişlerdi. Sabah gazetesinin Oberle kardeşler hakkında şu yorumu dikkat çekicidir:

"Küçük Oberle ve Büyük Oberle (iki kardeş) hakkında söz söylemeyi zaid (gereksiz) *görüyoruz. İstanbul'un en iyi futbolcusu, muhacim hattın* (hücum hattının) *en kuvvetli azası bu iki biraderdir."*

Muzaffer Bey fevkalade iyi bir oyuncu ise de rakip kale önünde topu çok fazla bekletmesi, ani şutlar çekmemesi daha fazla gol atma imkânının kaybolmasına yol açmıştı. Muhsin Yeğen Bey de maçta çok iyi oynayan isimlerdendi.

Romanya takımında da başta kaleci Hans Köning ve savunma oyuncuları olmak üzere tüm oyuncular çok iyi oynamışlardı. Takımın özellikle topu çevirmedeki yeteneği fevkaladeydi. Bay Wilde rakip takımın en etkili oyuncusu olarak ön plana çıkan isim olurken, Baldwin ise Hüseyin, Celal ve Adnan beylere karşı etkisiz kaldı ve kendinden beklenen oyunu gösteremedi. Sabah gazetesinin yorumuna göre Romanya takımının kalecisi Galatasaray tarafında olsaydı, Romenler iki golü de atamayacaklardı ve yine Romanya takımının kalecisi çok iyi oynamasaydı, Galatasaraylılar dört yerine belki sekiz on gol atabilirlerdi. Hakemlik görevini yapan Altın Ordu'dan Sedad Bey, maçı büyük bir ciddiyet ve kararlılık göstererek başarıyla idare etmiş, her iki tarafa hatalarının cezasını vermişti. Geçen Cuma günkü maçta hakem Said Bey'in *"nezaket ve misafirperverlik gereği olarak"* gösterdiği müsamahaları yapmamış ve oyunu çok iyi idare etmişti (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 20.4.1914: 3; *İkdam,* 20.4.1914: 2; *Sabah*, 20.4.1914: 2). Hakem, *"Cuma günkü usulsüzlüklerin hiçbirine izin vermemişti."* (*Sabah*, 20.4.1914: 2)

Osmanlı basınında hakem Sedad Bey'in yönetiminden övgüyle bahsedilmekle beraber, özellikle Galatasaray lehine elle oynama gerekçesiyle penaltı veren hakem ile Romanya takımı futbolcuları arasında bir gerginlik yaşanıp yaşanmadığı akla gelmektedir. Osmanlı basınında Türk hakemle Romanyalı futbolcular arasında yaşanan bir tartışmadan kısaca ve ayrıntılara girilmeden bahsedilmektedir. Buna göre hakem Sedad Bey'in maç esnasında verdiği bir karara Romanyalı futbolculardan birisi itiraz etmişti. Bunun üzerine Sedad Bey, oyuncunun hakem ile münakaşaya hakkı olmadığını ve isterlerse sahadan çıkabileceklerini itiraz eden futbolcuya söylemişti. Bunun üzerine Romanyalı futbolcular meseleyi uzatmayıp sahayı terk etmemişlerdi (*Peyam*, 20.4.1914: 3; *Sabah*, 20.4.1914: 2).[40]

[40] Romanyalı futbolcunun neye itiraz ettiği hakkında bir bilgi verilmemektedir.

Osmanlı basınında yapılan yorumlar Romanya'ya karşı galibiyetin ne kadar önemli bir başarı olduğunu açıkça göstermektedir. Ayrıca ilk maçta alınan mağlubiyetin ve bu maçta kazanılan galibiyetin sebepleri de irdelenmektedir:

"Galatasaray'ın oyuncuları Cuma günkü mağlubiyetin acısını çıkararak Paskalya'ya müsadif (rastlayan) *olan dünkü Pazar günü Romanya takımını gayret ve himmete, fevkalade mesaiye rağmen iki sayıya karşı dört sayı ile parlak surette mağlup etmiştir. Bu galebe* (galibiyet) *yalnız Galatasaraylılar için değil, bütün Osmanlı spor âlemi için büyük bir şereftir."* (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 20.4.1914: 1)

"Evvelki günkü futbol müsabakasında Galatasaray takımının Alman, İngiliz ve Amerikalıdan mürekkeb olan (oluşmuş) *Romanya takımına karşı ihraz ettiği* (kazandığı) *muvaffakiyet* (başarı)*, dün de söylediğimiz vechle* (gibi) *memleketimizin ispor hayatı için mühim vakalardandır. Bu muvaffakiyetle isporculuğa başlayalı ancak sekiz on sene olan Türklerin az zaman içinde, mümaresat-ı bedeniyyede* (beden yatkınlığında) *en ileri giden İngiliz ve Amerikalı gibi kavimlerle bile kemal-i muvaffakiyet* (büyük başarı) *ile boy ölçüşebilecek bir dereceyi iktisab edebileceklerini* (edinebileceklerini) *isbat eylemektedir ki bu da bizler için hem badi-i iftihar* (iftihar sebebi) *ve hem de bais-i teselli ve teşviktir* (teselli ve teşvik nedenidir)*."* (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 21.4.1914: 1)

"Dünkü müsabakalarda ahali ispor fevaidini (faydalarını) *reyelayn* (kendi gözüyle) *görerek memnun ve müftehir* (iftihar eden) *avdet etmişlerdir* (dönmüşlerdir)*. Kulüpte bulunan ecanib* (yabancı) *Galatasaraylıları müteaddid* (birçok) *defalar tebrik eylemişlerdir. Biz de Galatasaraylıların muvaffakiyat-ı mütevaliyesini* (sürekli başarılarını) *temenni eyleriz, kendilerini tebrik ederiz.* (*Tanin*, 20.4.1914: 2)*"*[41]

"Takımın heyet-i umumiyyesindeki (bütünündeki) *ahenk, intizam ve beraberlik bütün İstanbul halkının temenni ve intizar ettiği bu parlak muzafferiyeti temin eyleyen avamil-i mühimmeden* (önemli etkenlerden) *biri idi."* (*İdman*, 14.5.1914: 468)

"Fakat bu defa İngilizlerin karşısına çıkanlar yekvücud gibi idi. Birbirlerini pek iyi biliyorlar, tanıyorlardı. Herkes diğerinin kuvveti, faaliyeti, mahareti hakkında tecrübe sahibi idi. Bunlar hep bir yere gelince öyle bir kuvvet vücuda getirmiş oldular ki karşılarındaki mühib (heybetli) *kuvvete karşı ihraz-ı muvaffakiyet etmek* (başarı kazanmak)*, galip gelmek müyesser idi* (kolaydı)*... Dünkü galibiyet tabii bizi pek memnun etti, hepimizi sevindirdi. Bunun için sporcularımıza teşekkür borçluyuz. Fakat aynı zamanda hayatın bütün müsabakalarında muvaffak* (başarılı) *olmaya çalışmalarını bütün gençlerimizin hamiyetinden bekleriz."* (*İkdam,* 20.4.1914: 1)

"İstanbul hayatı bu hafta içinde, bir taraftan büyük istikrazın (borçlanmanın) *teferruatıyla meşgul oldu; diğer cihetten* (taraftan) *Osmanlı gençleri ile müsabaka icrası için Romanya'dan, aralarında İngiliz ve Alman gençleri de bulunmak üzere gelmiş olan futbolcuların müsabakalarını dikkat ve merak ile takip etti. Cuma günü mağlup olan Osmanlı gençleri, Pazar günü galip geldi, muhitimizde bir neşe-i iftihar* (iftihar neşesi) *uyandırdı."* (*Servet-i Fünun*, 23.4.1914: 553)

"Dünkü futbol müsabakasında Galatasaraylılar galib geldiler. Bu galibiyet hakikaten pek şerefli oldu. Herkes vazifesini, itinakâr (itinalı) *bir dikkat ile ifa etmiş* (yapmış)*, mübarezeyi* (mücadeleyi) *tam bir aheng-i durendiş* (tedbirli uyum) *ile idare eylemişti... Galatasaraylılar, arkadaşlarının maharet ve kuvvetlerine tamamen aşina oldukları cihetle* (için)*, gürbüz muhasımlarla* (rakiplerle) *çarpışamayacak olanlar, ayaklarının altına gelen topu, onu idare edebilecek olanların önüne havale ediyorlar* (gönderiyorlar) *ve bu suretle her ferdin iktidarından, hassa-i mümeyizzesinden* (ayırt edici özelliğinden) *istifade yolunu temin eylemiş bulunuyorlardı. İşte dünkü*

[41] Ayrıca gazetenin 21 Nisan 1914 tarihli nüshasının ilk sayfasında müsabakaya ilişkin iki fotoğraf yayınlansa da bu fotoğraflar gazetede çok silik olarak çıkmıştır. Bk. (*Tanin*, 21.4.1914: 1).

mübareze (mücadele) *bu suretle bir netice-i galebeye* (galibiyet neticesine) *rabt ettirildi* (bağlandı)*."* (*Tercüman-ı Hakikat*, 20.4.1914: 1)

Galatasaray'ın Romanya takımına karşı galip gelmesinde iki faktörün diğerlerinden daha ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlardan ilki Galatasaray'ın ideal kadrosunun birbirini tanıyan ve uyum içinde olan futbolculardan oluşmasıydı. Her futbolcu kendi esas mevkiinde oynadı ve bu durum futbolcuların performanslarına olumlu yansıdı. İkincisi, Galatasaray'ın iki Alman hücum oyuncusu Oberle kardeşlerin müsabakada gösterdiği üstün performanstır. Rakip takımda özellikle Alman kalecinin ilk maçta çok başarılı oynaması, bu iki Alman oyuncuyu ayrıca motive etmiş olmalıdır. Bunun dışında, hakem faktörünün oyunun gidişatında ikinci derecede etkili olduğu görülmektedir. Hakem Sedad Bey, elle oynama gerekçesiyle Galatasaray lehine bir penaltı vermiş ve maç içerisinde de Romanyalı bir futbolcuyla tartışmıştı. Buna karşın Osmanlı basını, ilk maçın aksine hakemin son derece tarafsız ve başarılı bir yönetim sergilediğini, bunun da sonuca olumlu yansıdığını ifade etmektedir.

7) Galatasaray-Romanya Maçı Sonrası Yaşanan Gelişmeler

Maçtan sonra Fenerbahçelilerin daveti üzerine Romanyalı sporcular Fenerbahçe kulübünü ziyaret ettiler. Kulüpte kendilerine ikram edilen çayı içtiler ve bir süre dinlendiler (*Peyam*, 20.4.1914: 3; *Sabah*, 20.4.1914: 2).

Romanyalı futbolcular için hazırlanan programa göre, Galatasaray kulübü, 20 Nisan günü Romanyalı misafirlerini kiraladığı özel vapurla Heybeliada'ya götürecek ve burada bir ziyafet verecekti. Vapur sabah saat sekiz civarında köprüdeki Ada İskelesi'nden hareket edecekti (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 20.4.1914: 3).

Maçın oynandığı akşam (19 Nisan 1914), saat dokuzda Romanyalılar şerefine Galata Sultanisi'nde (Mekteb-i Sultani) Galatasaray kulübü tarafından bir ziyafet verildi. Ziyafette futbolcular, Mekteb-i Sultani'nin eski mezunlarından Kosova eski valisi Galib Paşa, tedrisat-ı ibtidaiyye (ilköğretim) müdürlerinden Ziya Bey ve bazı kişiler hazır bulundular (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 21.4.1914: 3). Çok samimi geçen ziyafette karşılıklı konuşmalar yapıldı (*İkdam*, 20.4.1914: 2). Ziyafetten sonra Romanyalı futbolculara dostluk ve seyahat hatırası olarak çok güzel bir kupa[42] hediye edildi. Kupa Galatasaray kulübünün başkanı, Şemseddin Beyzade Ali Sami Bey tarafından Romanya kafilesinin başkanı Amerikalı Mr. (Bay) Enze'ye sunuldu. Bay Enze teşekkür ederek kupayı kabul etti (*Tasvir-i [Tasfir-i] Efkâr*, 21.4.1914: 3).

Romanyalı futbolcular 20 Nisan 1914 tarihinde Galatasaraylılar tarafından kiralanan Seyr-i Sefain Şirketi'nin Yalova vapuruyla Heybeliada'ya, Çam Limanı'na giderek burada gezinti yaptılar. Vapurda ayrıca Galatasaray kulübü üyeleri, Altın Ordu kulübünün başkanı Reşad Bey ile bazı üyeleri ve Galatasaray izcileri bulunuyordu. Bahriye merkez bandosu da seyahat esnasında güzel şarkılar çaldı. Sporcular Çam Limanı'nda, Galatasaray kulübü tarafından verilen kır ziyafetinden sonra çeşitli oyunlar oynadılar. Önlerinde bando ile beraber muntazam bir topluluk halinde Çam Limanı'ndan Heybeliada'nın merkezine geldiler. Burada üç kere "yaşa" diye bağırarak Bahriye Mektebi'ni selamladılar. Akşamüzeri İstanbul'a döndüler.

21 Nisan 1914 günü saat iki buçukta, Romanya futbol kafilesi Galata rıhtımına yanaşmış Carol vapuruyla İstanbul'dan ayrıldı. Vapurda aynı zamanda birkaç gündür İstanbul'u ziyaret eden ve Bursa'ya kadar gitmiş olan Romanya Yaş Üniversitesi öğrencileri de bulunuyordu. Bu nedenle Osmanlı Darülfünun öğrencileri ve Harbiye Bandosu da uğurlama töreni için rıhtımdaydı. Romanyalı futbolcuların hepsi fes giymişti. Futbolcular Romanyalı öğrencilerle birlikte büyük bir galeyan ve

[42] 20 Nisan 1914 tarihli Tanin gazetesinde hatıra olarak gümüş bir vazo hediye edileceği yazılmıştır.

coşku içinde, "yaşa" nidalarıyla uğurlandılar. Romanyalı sporcuları uğurlamaya gelenler arasında İstanbul'daki spor kulüplerine mensup gençler de vardı. Galatasaray, Altın Ordu, Türk İdman Ocağı, Hadika-i Meşveret, Beşiktaş, İttihad ve Terakki İdman Şubesi, Anadolu, İstanbul Jimnastik, Bahriye Gücü, Fenerbahçe spor kulüplerine mensup üyeler Romanyalı sporcuları parlak bir şekilde uğurladılar. Romanyalı sporcular veda ederken İstanbul'da bulundukları müddet zarfında kendilerine gösterilen güzel kabulden dolayı tekrar tekrar teşekkür ettiler. (*Tercüman-ı Hakikat,* 21.4.1914: 2; *Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr*, 22.4.1914: 4; *İkdam*, 22.4.1914: 4)

Sonuç

1914 Nisan ayında İstanbul'da gerçekleşen ve bu çalışmanın konusu olan iki futbol müsabakası Türk-Osmanlı spor tarihi açısından çok büyük öneme sahiptir. Osmanlı Devleti'nde tarihin ilk Türk Milli Takımı kurulmuş ve bu milli takım yine tarihte ilk kez yabancı bir ülkenin milli takımına, Romanya'ya karşı 17 Nisan 1914 tarihinde bir müsabaka yapmıştır. Tamamı Türk ve Müslüman oyunculardan kurulu olan ilk Türk Milli Futbol Takımı'na Fenerbahçe, Galatasaray ve Altın Ordu spor kulüplerinden futbolcular seçilmiştir.

Türk Milli Takımı'nın çok üstün bir oyun sergilemesine rağmen 1-0 mağlup olması, Galatasaray ve Romanya takımları arasında 19 Nisan 1914 tarihinde yapılacak olan ikinci müsabakanın önemini daha da artırmıştır. Galatasaray, hem 1 Ekim 1911 tarihinde Romanya'da Bükreş Karması'na karşı aldığı farklı galibiyetin rövanşını vermemek, hem de Türk Milli Takımı'nın aldığı yenilginin rövanşını almak durumundaydı. Eğer Türk Milli Takımı ilk maçta yenilmeseydi, Galatasaray'ın Romanya Milli Takımıyla yapacağı maç bu kadar büyük önem kazanmayacaktı. Türk Milli Takımı'nın yenilmesi şüphesiz Osmanlı kamuoyunun Galatasaray'dan beklentilerini de olabilecek en üst düzeye çıkarmıştı.

Diğer taraftan Osmanlı Devleti'nden tam bağımsızlığını henüz 36 sene önce, 1878 Berlin Antlaşması'yla kazanmış olan Romanya devleti için de bu müsabakaların önemi çok büyüktü. Her iki maçta da sahaya çıkan Romanya Milli Takımı'nda tek bir Romen futbolcu bulunmuyordu ve kadrosu Alman, İngiliz ve Amerikan uyruklu oyunculardan kurulmuştu. Bunun temel sebebi Romanya kamuoyunun 1 Ekim 1911 tarihinde Bükreş'te Galatasaray futbol takımına karşı alınan ağır yenilgiyi (11-1) unutamamasıdır. Üstelik Romanya'nın başkenti Bükreş'te, aralarında Romanya kralı, kraliçesi ve veliahdının da bulunduğu on bine yakın kişinin izlediği maçta bu ağır yenilgiyi alan takım "Bükreş Karması" adı altında Romanya'yı temsil eden ve en değerli futbolculardan kurulu bir kadroydu. Hezimete uğrayan kadroda Romen futbolcuların yanında Macar, Rus, Leh ve İtalyan oyuncular da vardı. Maçın ilk devresi 8-0 Galatasaray'ın üstünlüğüyle sonuçlanmış, Galatasaraylı futbolcu ikinci yarıda skor 11-1 iken kazanılan penaltıyı centilmenlik olsun diye bilerek kaleciye atmıştı.[43] Muhtemelen Romanya, bu ağır mağlubiyetin rövanşını İstanbul'da daha erken bir tarihte almak istemiştir. Ancak şüphesiz Trablusgarp ve Balkan savaşlarının yarattığı olumsuz ortam buna izin vermemiştir. Nihayet 1914 Nisan ayında, Romanya için futbolda kendi başkentinde aldığı bu tarihi hezimeti bir nebze olsun unutturmak ve telafi etmek fırsatı gelmişti. Bu nedenle İstanbul'a gidecek "milli takım" Türk takımlarını yenebilecek kapasitede ve çok kuvvetli bir kadroya sahip olmalıydı. Aksi halde rövanşı almak şöyle dursun, yeni bir tarihi hezimet kaçınılmaz olacaktı. Ancak anlaşılan o ki Romanya'da Türk Milli Takımı'nı ve en önemlisi Galatasaray'ı İstanbul'da yenebilecek kapasiteye sahip Romen oyuncu bulunmuyordu. İşte İstanbul'a gelen Romanya Milli Takımı'nın, Alman, İngiliz ve Amerikan uyruklu futbolculardan kurulmasının sebebi buydu ve aslında böyle olması da çok normaldi.

[43] Bu maç hakkında ayrıntılı bilgi için bk. (Oral, 1954: 86-88). Romanya takımı kalecisinin ikinci yarıda Galatasaraylı futbolcu Hüseyin Bey'e giderek artık gol atmamaları yönünde ricada bulunduğu da yazılmaktadır (s.87).

Romanya futbol kafilesi İstanbul'a geldiğinde, doğal olarak Romen olmayan çok sayıda Alman, İngiliz ve Amerikalı yabancı futbolcu Osmanlı kamuoyu tarafından biraz şaşkınlıkla ve yadırganarak karşılandı. Osmanlı kamuoyunun ve spor camiasının böyle bir duruma karşı hazırlıklı olmadığı anlaşılmaktadır. Romanya futbol kafilesi yetkilileri, kadrodaki yabancı futbolcuların Romanya'da yaşadıklarını ve Romanyalı (Romanya vatandaşı) olduklarını açıklasa da, Osmanlı kamuoyu için karşılarındaki rakip artık "Romanya Milli Takımından" ziyade "karma Alman, İngiliz ve Amerikan futbolculardan oluşan" bir Romanya takımıydı.

Osmanlı kamuoyunda İstanbul'a gelen Romanya Milli Takımı'nın yadırganması da anlaşılır bir durumdur. Tarihte ilk kez kurulan Türk Milli Takımı'nın tamamı Müslüman Türk futbolculardan oluşuyordu. Türk Milli Takımı'nın tarihte ilk defa yabancı bir ülkenin milli takımı ile maç yapması planlanmıştı. Bu nedenle Romanya Milli Takımı'nın da (en azından ağırlıklı olarak) Romen futbolculardan kurulu olması bekleniyordu ve hazırlıklar da buna göre yapılmıştı. 1 Ekim 1911 tarihinde Bükreş'te Galatasaray'ın karşısına çıkan ve 11-1 yenilen futbol takımının aradan geçen iki buçuk senede çok fazla güçlenebileceğine ihtimal verilmiyordu. Romanya takımının fazla zorlanılmadan rahatlıkla mağlup edileceği görüşü hâkimdi. Ancak Romanya futbol kafilesi 15 Nisan'da İstanbul'a ulaştığında ve kadrodaki sürpriz yabancı oyuncular görüldüğünde bu kanı aniden değişmişti.

Romanya Milli Takımı, İstanbul'a ağırlıklı olarak Alman, İngiliz ve Amerikan asıllı oyunculardan kurulu bir kadroyla gelmesine rağmen, Türk Milli Takımı'nın tamamen Türk futbolculardan kurulmuş kadrosu bozulmadı. Bu göz ardı edilmemesi gereken çok önemli bir noktadır. Türk Milli Takımı'nın tamamen Müslüman Türk oyunculardan kurulmasına büyük önem verilmişti. Ciddi eksiklikler ve hatta maç öncesi rahatsızlıklar yaşanmasına rağmen, yabancı uyruklu veya gayri Müslim oyuncular kadroda düşünülmedi.

17 Nisan 1914 Cuma günü gerçekleşen tarihi müsabakada Türk Milli Takımı, sahaya 11 yabancı futbolcuyla çıkan Romanya Milli Takımı'na karşı çok üstün bir oyun sergilemesine rağmen 1-0 mağlup oldu. Türk Milli Takımı'nın yenilgisi aynı zamanda Türk futbol tarihinin milli takım üzerinden yapılan ve basın yoluyla kamuoyuna yansıyan ilk ciddi gerginliklerine ve suçlamalarına da sahne oldu. Osmanlı Devleti'nin kendi içinde birlik ve beraberliğe en fazla ihtiyaç duyduğu bu kritik dönemde, Cuma Ligi temsilcilerinin kırgınlıklarını, -haklı dahi olsalar- eleştiri dozunu aşarak bu kadar ağır suçlamalarla basına aksettirmeleri doğru değildi. Alınan yenilgi zaten Osmanlı kamuoyunda yeterince üzüntüye yol açmış ve moralleri bozmuştu. Buna ilaveten toplumsal çekişmeleri ve ayrılıkları körükleyen açıklamalar mevcut olumsuz havayı daha da ağırlaştırmıştı.

Türk Milli Takımı'nın yenilgisi ve sonrasında yaşanan bu gelişmeler artık Galatasaray'ın sorumluluğunu da önemli ölçüde artırmıştı. Romanya takımının zaten esas hedefi Galatasaray'dan 1911 yenilgisinin rövanşını almaktı. Türk Milli Takımı'na karşı aldıkları galibiyet ve maç sonrası kadrolarına yaptıkları yeni takviyelerle daha da güçlenmeleri, Romanya Milli Takımı'nın moral ve motivasyonunu şüphesiz en üst düzeye çıkarmıştı. Bu olumsuz durum ister istemez maç öncesi Galatasaray takımı üzerinde bir baskı ve stres ortamı yaratmış olmalıdır. Ancak diğer taraftan Osmanlı Devleti'nin uzun zamandan beri yaşadığı büyük krizler ve acılar düşünüldüğünde, Galatasaraylı oyuncuların bundan pek fazla etkilenmeyerek, en azından futbolda Türk milletini sevindirmek ve moral vermek için azami gayret ve motivasyonla sahaya çıktıkları kesindir. Nitekim maçın hemen başında 1-0 geriye düşmelerine rağmen, müsabakayı üstün bir oyundan sonra 4-2 kazanmayı başarmışlardır.

Galatasaray'ın aldığı bu galibiyet, Türk futbol tarihi için çok önemli ve tarihi bir başarıdır. Aynı zamanda çok zor ve acılı dönemlerden geçen Osmanlı kamuoyu için de büyük bir moral kaynağı olmuştur. Kazanılan galibiyet, iki gün önce Türk Milli Takımı'nın Romanya'ya karşı almış

olduğu yenilgiyi de fazlasıyla telafi etmiştir. Türk Milli Takımı, tamamı Müslüman Türklerden oluşan bir kadro ile sahaya çıkmış ve on bir futbolcusu da yabancı uyruklu (Alman, İngiliz ve Amerikalı) olan Romanya'ya karşı çok üstün bir oyun sergilemesine rağmen mağlup olmuştu. Galatasaray ise sadece iki Alman oyuncusuyla sahaya çıkarak, on bir yabancı futbolcuyla oynayan, üstelik maç öncesi kadrosunu güçlendiren Romanya takımını yenmişti.

Osmanlı Devleti, bu dönemde diğer birçok devletle olduğu gibi Romanya ile de yakın ve güçlü siyasi ilişkiler kurmak istiyordu. Ülkeler arasında görünüşte dostluk ve yakınlık amacıyla gerçekleştirilen spor müsabakaları, aynı zamanda devletlerin savaşmadan birbirlerine karşı güçlerini ve medeniyetlerini gösterdikleri bir yoldu. Osmanlı Devleti, uzun zamandır savaşlarda aldığı ağır yenilgiler ve oldukça zayıflamış olması nedeniyle uluslararası platformda "ölmeyi bekleyen hasta adam" konumuna düşmüştü. Bu nedenle hiçbir devlet kendisiyle müttefiklik bağı kuracak derecede yakın ilişkiler kurmak istemiyordu. Sembolik de olsa, böyle bir ortamda Osmanlı Devleti için futbol müsabakaları itibarını ve kuvvetini en azından bu yolla yabancı devletlere karşı göstermek için çok önemliydi. Eğer kendi ülkesine gelen Romanya Milli Takımı'na karşı iki maçta da başarısız sonuçlar alınsaydı, askeri ve siyasi bakımdan zayıf durumdaki devletin her yönden geri kaldığı ve güçsüzleştiği algısı hâkim olacaktı.

Futbol müsabakalarının ardından Osmanlı Devleti ve Romanya arasındaki yakın ilişkiler bir süre daha devam etti. Bu sefer Osmanlı Darülfünunu öğrencileri tarafından Romanya'ya bir ziyaret gerçekleştirildi. Öğretmenler ve öğrencilerden oluşan heyet 15 Mayıs 1914 tarihinde Köstence'ye ulaştı. Heyet burada Romanyalılar tarafından büyük ilgi ve törenle karşılandı. Yaş ve Bükreş şehirlerini ziyaret eden heyet 22 Mayıs 1914 tarihinde İstanbul'a döndü. Bir gün sonra (23 Mayıs) Dâhiliye Nazırı Talat Bey başkanlığında bir heyet, resmi temaslarda bulunmak üzere Romanya'ya doğru yola çıktı ve 24 Mayıs'ta Bükreş'e ulaştı. Heyet 29 Mayıs 1914 tarihinde İstanbul'a dönmüştür. (Malkoç, 2011: 112-114)

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasından sonra Osmanlı Devleti 2 Ağustos 1914 tarihinde Almanya ile gizli bir ittifak antlaşması imzalamıştı. Osmanlı Devleti, bu anlaşmaya rağmen tarafsızlığını sürdürme kararı aldı. Osmanlı Devleti, savaşa katılmadan önce Romanya ve Bulgaristan'la ittifak anlaşması yapmak istiyordu. Bu görüşmelerden kesin bir sonuç alınmadan savaşa katılım konusunda harekete geçilmemesi kararı alındı (Bayur, Cilt: III, Kısım: I, 1991: 100, 103-104). 19 Ağustos'ta Osmanlı Devleti ve Bulgaristan arasında bir dostluk antlaşması imzalandı. Anlaşma uyarınca iki devlet ortaklaşa bir savaşa girmek için Romanya'nın tarafsızlığını sağlamayı kabul ediyorlardı. Anlaşmanın imzalanmasından sonra, Dâhiliye Nazırı Talat Bey ve Meclis-i Mebusan Reisi Halil Bey Bükreş'e giderek Romanya'nın Bulgaristan'a karşı tarafsızlığını sağlamak amacıyla yapılan görüşmelere katıldılar. Ancak Üçlü İtilaf bloğuna da yakın duran Romanya, Osmanlı Devleti'ne Bulgaristan'ın savaşa girmesi halinde tarafsız kalacağı yönünde yazılı bir garanti vermedi (Bayur, Cilt: III, Kısım: I, 1991: 113-114). Buna karşın Romanya Başbakanı Bratianu[44] sözlü olarak Talat Bey'i savaşın sonuna kadar tarafsızlıklarını koruyacakları yönünde inandırdı. Bulgar hükümeti ise yazılı teminatta ısrarcı oldu. Bunun üzerine Romanya'yı ikna etme imkânı göremeyen Talat ve Halil beyler görüşmelere son vererek Bükreş'ten ayrıldılar (Talat Paşa'nın Anıları, 2000: 35-36; Bayur, Cilt: III, Kısım: I, 1991: 114-115).

Romanya'da Kral I. Carol[45] Hohenzollern hanedanından gelen bir Alman prensiydi. Romanya 1883 yılında Üçlü İttifak'a katılmıştı ve dolayısıyla Kral savaşa Almanya'nın yanında girilmesi gerektiğini savunuyordu. Ancak Romanya hükümeti ve kamuoyu Rusya'yı karşılarına almaktansa, Romenlerin çoğunlukta olduğu ve Avusturya'nın egemenliğinde bulunan toprakları ele

[44] Ion I. C. (Ionel) Bratianu (1864-1927).
[45] Kral I. Carol (1839-10 Ekim 1914).

geçirmeyi daha olası görüyorlardı. Rusya başta olmak üzere Üçlü İtilaf devletleri de Romanya'yı kendi taraflarına çekmek için bu yönde vaatlerde bulunuyorlardı. Bu nedenle Romanya savaşın gidişatına göre tarafsız kalmayı tercih etti (Bayur, Cilt: III, Kısım: I, 1991: 109-110; TTRİ, 2006: 130-131). 10 Ekim 1914 tarihinde Kral I. Carol'un ölümü üzerine yerine geçen Kral I. Ferdinand, aynı Alman hanedanından gelmesine rağmen İngiliz prensesi olan eşinin de etkisiyle Üçlü İtilaf grubuna daha yakın durmaya başladı.

1914 yılı Ekim sonunda Osmanlı Devleti, Üçlü İttifak'ın tarafında Birinci Dünya Savaşı'na girdi. Romanya ise 1883 yılında Üçlü İttifak'a katılmış olmasına rağmen Avusturya'nın elindeki Transilvanya, Bukovina ve Banat'ın kendisine vaat edilmesiyle 28 Ağustos 1916 tarihinde Üçlü İtilaf devletlerinin yanında savaşa dâhil oldu (Bayur, Cilt: III, Kısım III, 1991: 543-548; Armaoğlu, 2014: 117-118; Uçarol, 2013: 599, 604; TTRİ, 2006: 131-132). Almanya'nın ardından Osmanlı Devleti de 30 Ağustos 1916 tarihinde Romanya'ya savaş ilan etti. Romanya'nın savaşa katılmasının ardından Alman Mareşal August von Mackensen[46] komutasındaki Osmanlı-Alman-Bulgar ordusu Dobruca'ya saldırdı. Bu orduda Osmanlı Devleti'nin başlangıçta iki tümenlik VI. Kolordusu (27 bin kişi) bulunuyordu. Daha sonra bir tümen daha bunlara katılacaktı. Alman General Falkenhayn ve Mackensen'in orduları birleşerek 6 Aralık 1916 tarihinde Bükreş'i ele geçirdi (TTRİ, 2006: 133-138; Bayur, Cilt: III, Kısım III, 1991: 547-550). Böylece 1914 yılı içinde dostluk rüzgârlarının estiği iki ülkenin askerleri Birinci Dünya Savaşı'nda karşı karşıya geldi ve savaştı.

Romanya, Birinci Dünya Savaşı'nda oldukça güç durumda kaldı ve topraklarının büyük bölümü Üçlü İttifak devletlerinin işgaline uğradı. Yenilgiyi kabul ederek Üçlü İttifak devletleriyle 7 Mayıs 1918 tarihinde Bükreş'te barış anlaşması yaptı ve savaştan çekildi. Bu anlaşma ile toprak kaybına uğramasına rağmen Birinci Dünya Savaşı'nı Üçlü İtilaf grubunun kazanmasıyla kayıpları hükümsüz kaldı ve yeni toprak kazanımları elde etti (Bayur, Cilt: III, Kısım IV: 142-146; Armaoğlu, 2014: 133, 167, Temo, 2013: 239; TTRİ, 2006, 139-140). Savaş sonrası topraklarını en fazla genişleten ülkeler arasında yer alan Romanya, sınırlarını korumayı amaçlayan anti-revizyonist bir siyaseti benimsedi. Türk milletinin Kurtuluş Savaşı'nı uzaktan izledi (Yaşar, 2012: 3201).

Osmanlı Devleti ise savaş sonunda büyük bir yıkıma uğradı ve Kurtuluş Savaşı'nın ardından tarih sahnesindeki yerini 29 Ekim 1923 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti'ne bıraktı. Türkiye ve Romanya arasındaki ilişkiler Lozan görüşmeleri sırasında başlamış, cumhuriyetin ilanına kadar süren süreçte önemli gelişme göstermiştir (Yaşar, 2012: 3201-3202, 3207). İlginçtir, Türk Milli Takımı, tarihte bir yabancı ülkeye karşı bilinen ikinci müsabakasını yine Romanya Milli Takımı'na karşı cumhuriyetin ilanından üç gün önce, 26 Ekim 1923 tarihinde İstanbul Taksim Stadı'nda oynamıştır. Müsabaka 2-2 beraberlikle sonuçlanmıştır. (Arıpınar, Cilt 1, 1992: 17)

[46] Anton Ludwig August von Mackensen (1849-1945).

Ekler

Ek-1: Romanyalı futbolcuların İstanbul'a gelişlerinde, Romanya vapurunda Türk sporcularla birlikte çekilmiş fotoğrafları.

دون رومانیا واپوریله شهرمزه مواصلت ایدن رومانیالی (فوت بول) طاقنك کندیلرینی
استقبال ایدن تورك آرقداشلریله برابر واپورده آلنان رسملری
(خصوصی فوطو غرافلر ـ احمد نجاتی)

Açıklama: Dün Romanya vapuruyla şehrimize muvasalat eden Romanyalı futbol takımının kendilerini istikbal eden Türk arkadaşlarıyla beraber vapurda alınan resimleri (Hususi Fotoğraf: Ahmed Necati)
Kaynak: "Romanyalı Müsabakacılar Geldiler", *Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr***,** 16 Nisan 1914, s.1.

Ek-2: Şehremaneti tarafından Romanyalı sporculara Şahin Paşa Oteli'nde verilen çay ziyafeti.

Açıklama: İspor kulübü azasına Şehremaneti tarafından verilen çay ziyafeti. (Foto İkdam-Ferid İbrahim)
Kaynakça: *İkdam,* 17 Nisan 1914, s.1.

Ek-3: Romanya Milli Takım kafilesi Gülhane Parkı'nda.

Açıklama: Romanya'dan gelen ispor kulübü azasının Gülhane Parkı'nda alınan fotoğrafları. (Foto İkdam-Ferid İbrahim)
Kaynak: *İkdam,* 17 Nisan 1914, s.1.

Ek-4: Türk Milli Takımı ve Romanyalı futbolcuların maç günü sahada birlikte çekilmiş fotoğrafları.

Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914) (Kapak Fotoğrafı). Ferid İbrahim Bey'in çektiği bu fotoğraf 20 Nisan 1914 tarihli İkdam gazetesinin birinci sayfasında da yayınlanmıştır. Romanyalı futbolcular çizgili formalıdır.

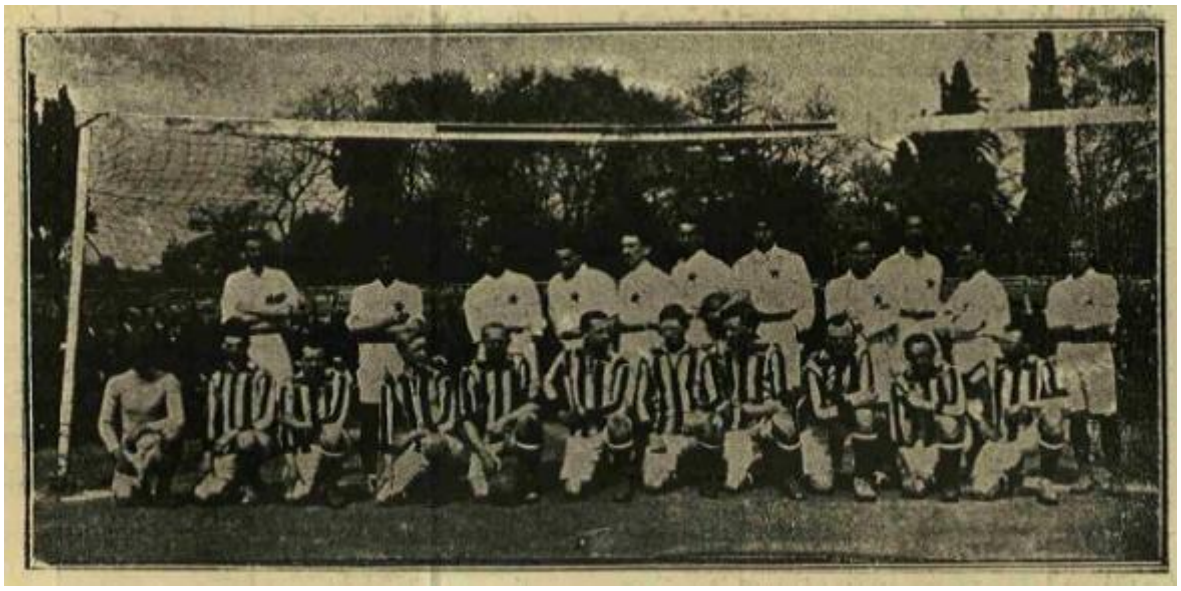

Kaynak: *Zekâ*, Numero:28, 10 Nisan 1330 (23 Nisan 1914), s.66.[47]

[47] Dergide fotoğraftakilerin Galatasaraylı futbolcular olduğu yazılmışsa da doğrusu Türk Milli Takımı oyuncuları olmalıdır.

Ek-5: Romanya ile karşılaşan Türk Milli Takımı oyuncularından dokuzunun fotoğrafları**.**

Açıklama:
Üstten ilk sıra soldan sağa: Nuri Bey (Altın Ordu'dan), Galib Bey, Ahmed Robenson Bey[48]
Üstten ikinci sıra soldan sağa: Sedad Bey, Ahmed Cevad Bey, Celal Bey
Üstten üçüncü sıra soldan sağa: Süreyya Bey, Nihad Bey, Nuri Bey (Fenerbahçe'den).
Kaynak: "Romanyalılarla Futbol Müsabakaları", *Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr,* 18 Nisan 1914, s.1.

[48] Burada gazete bir hata yapmıştır. Müsabakada kaleyi Ahmed Robenson Bey değil Nedim Bey korumuştur.

Ek-6: Türk Milli Takımı ve Romanya arasındaki futbol maçından fotoğraflar.

Açıklama: Muhtelit takım-Romanyalılar oyunu resimlerinden. Foto Burhaneddin Bey.

Açıklama: Muhtelit takım-Romanyalılar oyunu resimlerinden. Foto Ferid Bey.
Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.443.

Açıklama: İstanbul muhtelit takımı ile Romanyalılar arasında icra edilen müsabaka resimlerinden. Foto Burhaneddin Bey.
Kaynak: *İdman*, Numero:29, 21 Nisan 1330 (4 Mayıs 1914), s.459.

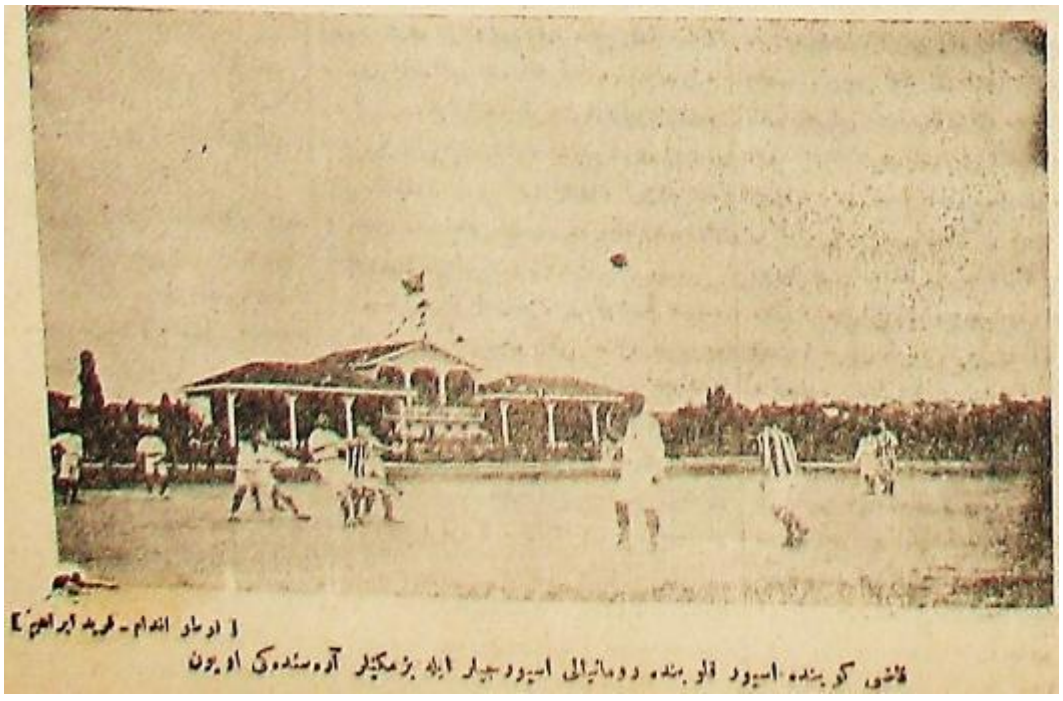

Kaynak: "Kadıköyü'nde İspor Kulübünde Romanyalı İsporcular ile Bizimkiler Arasındaki Oyun", *İkdam,* 19 Nisan 1914, s.1.

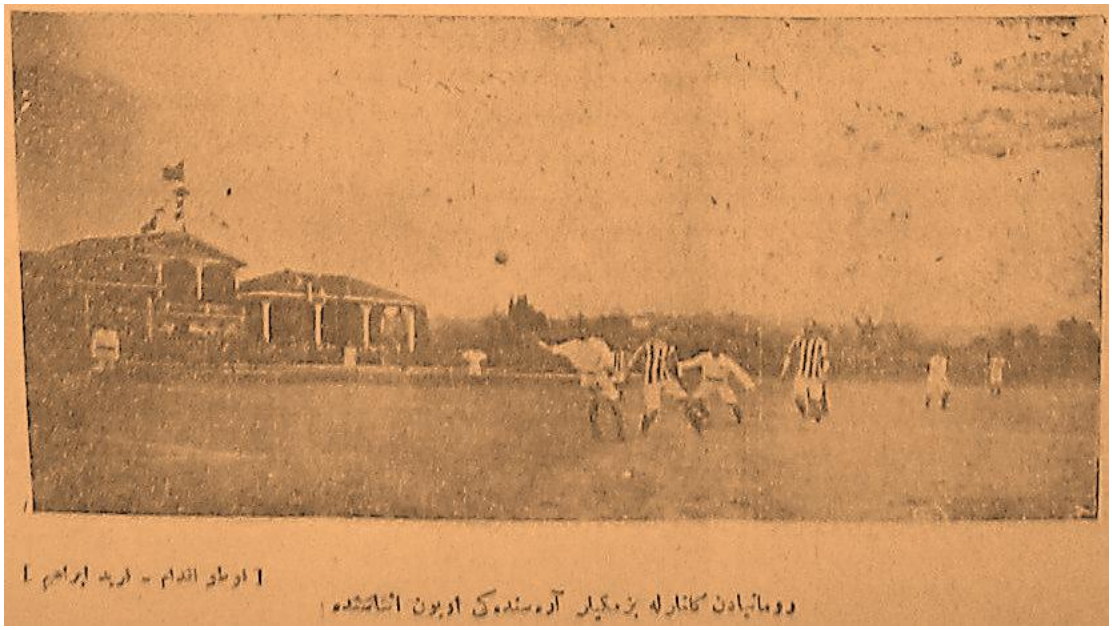

Açıklama: "Romanya'dan Gelenlerle Bizimkiler Arasındaki Oyun Esnasında",
Kaynak: *İkdam*, 20 Nisan 1914, s.1.

Açıklama: Romanya'dan gelen Alman ve İngiliz Romenlerden mürekkeb bulunan futbolcular ile Galatasaray, Fenerbahçe, Altın Ordu futbolcularının müsabakası.

Kaynak: *Servet-i Fünun*, No: 1194, 10 Nisan 1330 (23 Nisan 1914), s.561

Ek-7: Galatasaray ve Romanya takımlarının sahada birlikte çekilmiş fotoğrafları

Açıklama: Galatasaray ve Romanya Ayak Topu Takımları. Foto Ferid Bey.
Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.441. Ferid İbrahim Bey'in çektiği aynı fotoğraf 21 Nisan 1914 tarihli İkdam gazetesinin ilk sayfasında da yayınlanmıştır. Çizgili forma giyenler Romanya futbol takımı oyuncularıdır.

Ek-8: Galatasaray ve Romanya futbol takımlarının kalecileri.

Açıklama: Soldaki Galatasaray kalecisi Nedim Bey, sağdaki Romanya takımı kalecisi (Hans Köning). Ferid İbrahim Bey'in çektiği aynı fotoğraf 21 Nisan 1914 tarihli *İkdam* gazetesinin ilk sayfasında da yayınlanmıştır.
Kaynak: *İdman,* Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.441.

Ek-9: Galatasaray ve Romanya futbol takımlarının kaptanları.

Açıklama: Sağdaki Galatasaray takımı kaptanı Mösyö (Emil) Oberle, soldaki Romanya takımı kaptanı (Wilde).

Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.441. Ferid İbrahim Bey'in çektiği aynı fotoğraf 21 Nisan 1914 tarihli *İkdam* gazetesinin ilk sayfasında da yayınlanmıştır.

Ek-10: Galatasaray takımının Romanya takımına karşı ilk sayfadan verilen galibiyet haberi.

غلطه سرای طاقمی غالب!

Açıklama: Üstte üç sıra halinde dokuz Galatasaraylı futbolcu yer almaktadır. Üstten ilk sıra soldan sağa: Ahmed Cevad Bey (savunma), İrfan Bey (savunma), Nedim Bey (kaleci). Üstten ikinci sıra soldan sağa: Hasnun Galib Bey (orta saha), Celal Bey (orta saha), Hüseyin Bey (orta saha). Üstten üçüncü sıra soldan sağa: Fazıl Bey (hücum), Emil Oberle (hücum), Muzaffer Bey (hücum). Bunların altındaki tek kişinin fotoğrafı: Sedad Bey (hakem). En alttaki fotoğraf: Mağlup Romanya takımının beş önemli oyuncusu.
Kaynak: "Galatasaray Takımı Galib!", *Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr***,** 20 Nisan 1914, s.1.

Ek-11: Romanya takımını yenen Galatasaray'dan üç hücum oyuncusu.

Açıklama: Fotoğraflar soldan sağa: Mösyö Joseph Oberle, Prens Muhsin Yeğen Bey, Nasreddin Bey.
Kaynak: "Galibiyetin Mabad-ı İntibaatı", *Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr***,** 21 Nisan 1914, s.1.

Ek-12: Galatasaray-Romanya futbol maçından fotoğraflar.

Açıklama: Galatasaray-Romanya oyunlarından: Tehlikeli bir an. Foto: Burhaneddin Bey.
Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.441.

Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.442.

Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.442.

Açıklama: Romanyalılar oyun yerine çıkarlarken. Foto: Celal Bey.
Kaynak: *İdman*, Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.443.

Açıklama: Galatasaray-Romanyalılar oyunu resimlerinden. Foto: Ferid İbrahim.
Kaynak: *İdman*, Numero:29, 21 Nisan 1330 (4 Mayıs 1914), s.457.

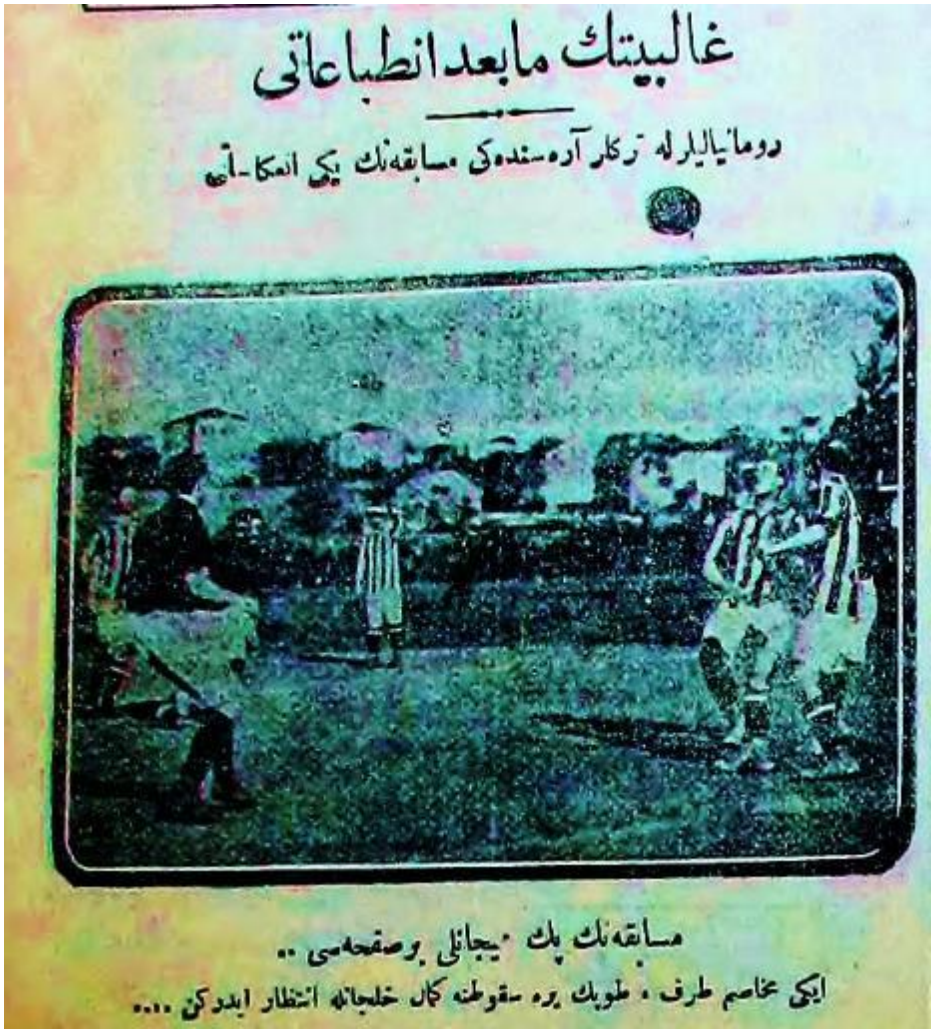

Açıklama: Müsabakanın pek heyecanlı bir safhası. İki muhasım (rakip) taraf, topun yere sukutuna (düşüşünü) kemal-i halecanla (büyük heyecanla) intizar ederken (beklerken).
Kaynak: "Galibiyetin Mabad-ı İntibaatı, *Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr*, 21 Nisan 1914, s.1.

KAYNAKÇA

1) Osmanlı Basını

İdman,

"Romanyalılar Geliyor", Numero:26, 24 Mart 1330 (6 Nisan 1914), s.416.

"Romanyalı Sporcular Geldi", Numero:27, 7 Nisan 1330 (20 Nisan 1914), s.428-429.

Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914) (Kapak Fotoğrafı).

"Ayak Topu Müsabakaları", Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.433-436.

Numero:28, 14 Nisan 1330 (27 Nisan 1914), s.441-443 (Fotoğraflar).

Numero:29, 21 Nisan 1330 (4 Mayıs 1914), s.457 (Galatasaray-Romanya futbol maçı fotoğrafı).

Numero:29, 21 Nisan 1330 (4 Mayıs 1914), s.459 (Milli Türk Takımı-Romanya futbol maçı fotoğrafı).

"Futbol Müsabakaları", Numero:30, 1 Mayıs 1330 (14 Mayıs 1914), s.466-468.

İkdam,

"Romanya İspor Takımı Azası", 15 Nisan 1914, s.4.

"Romanyalı İsporcular", 16 Nisan 1914, s.3.

17 Nisan 1914, s.1 (Romanyalı sporculara ait iki fotoğraf).

"Romanya'dan Gelen İsporcular", 17 Nisan 1914, s.2.

"Bugünkü Futbol Müsabakaları", 17 Nisan 1914, s.2.

"Dünkü Futbol Müsabakası", 18 Nisan 1914, s.3-4.

"Kadıköyü'nde İspor Kulübünde Romanyalı İsporcular ile Bizimkiler Arasındaki Oyun", 19 Nisan 1914, s.1 (Fotoğraf).

"Romanyalı İsporcular", 19 Nisan 1914, s.4.

"Romanya'dan Gelenlerle Bizimkiler Arasındaki Oyun Esnasında", 20 Nisan 1914, s.1 (Fotoğraf).

"Heyecanlı Bir Müsabaka", 20 Nisan 1914, s.1-2.

"Romanyalı İsporcuların Azimeti", 22 Nisan 1914, s.4.

Peyam,

"Romanyalılarla Futbol Müsabakası", 18 Nisan 1914, s.3.

"Dünkü Futbol Müsabakası", 20 Nisan 1914, s.3.

Sabah,

"Romanya ve Macaristan'da", 20 Eylül 1911, s.2.

"Romanyalılarla Mühim Futbol Müsabakaları", 15 Nisan 1914, s.3.

"Şehrimizde İdman", "Romanyalı Futbolcular", 16 Nisan 1914, s.2.

"Şehrimizde İdman", "Türkler-Romanyalılar", 18 Nisan 1914, s.3.

"Şehrimizde İdman", 19 Nisan 1914, s.2.

"Şehrimizde İdman", "Osmanlılar, Romanyalılar-Muvaffakiyet", 20 Nisan 1914, s.2.

Servet-i Fünun,

No: 1194, 10 Nisan 1330 (23 Nisan 1914), s.561 (Türk Milli Takımı-Romanya futbol maçı fotoğrafı).

"Hafta İçinde", Aded (No:1194) (Haftalık Ek), 10 Nisan 1330 (23 Nisan 1914), s.553.

Tanin,

"Galatasaray Futbol Kulübü", 20 Eylül 1911, s.3

"Dünkü İspor Müsabakaları", 18 Nisan 1914, s.1.

"Romanyalı Misafirlerimiz", "Ziyafet", 18 Nisan 1914, s.2.

"İspor Müsabakaları", 20 Nisan 1914, s.2.

"Evvelki Günkü Futbol Müsabakaları", 21 Nisan 1914, s.1.

Tasvir-i (Tasfir-i) Efkâr,

"Romanya Generali'nin İstanbul'u Ziyareti ve Azimeti İnikası", 3 Nisan 1914, s.1.

"İspor Şuunu", "Türklerle Romanyalılar Arasında Mühim Futbol Müsabakaları", 14 Nisan 1914, s.4.

"Romanyalı Müsabakacılar Geldiler", 16 Nisan 1914, s.1.

"İspor Şuunu", "Futbolcular Geldi", 16 Nisan 1914, s.4.

"Türklerle Romanyalılar Arasında İstanbul Futbol Müsabakaları", 17 Nisan 1914, s.1.

"İspor Şuunu", "İstanbullular ile Romanyalılar Arasında", 17 Nisan 1914, s.3.

"Romanyalılarla Futbol Müsabakaları", 18 Nisan 1914, s.1.

"Türklerle Romanyalılar Arasında İstanbul Futbol Müsabakaları", 18 Nisan 1914, s.3.

"Türklerle Romanyalılar Arasında İstanbul Futbol Müsabakaları", 19 Nisan 1914, s.3.

"Galatasaray Takımı Galib!", 20 Nisan 1914, s.1.

"Türklerle Romanyalılar Arasında İstanbul Futbol Müsabakaları", 20 Nisan 1914, s.3.

"Galibiyetin Mabad-ı İntibaatı, 21 Nisan 1914, s.1.

"Romanyalı Futbolcular", 21 Nisan 1914, s.3.

"Romanyalı Talebe", "Romanyalı Futbolcular", 22 Nisan 1914, s.4.

Tercüman-ı Hakikat,

"Safha-i İntikâd", 20 Nisan 1914, s.1.

"Romanyalı Misafirlerimizin Müfarekati", 21 Nisan 1914, s.2.

Zekâ,

Numero:28, 10 Nisan 1330 (23 Nisan 1914), s.66.

2) Diğer Kaynaklar

"A Milli Takım Tarihçesi", http://www.tff.org/default.aspx?pageID=310 (Son Erişim Tarihi: 18 Mart 2015).

Aladanlı, B., Çördük Ü. (2009). *Futbol Tarihi ve Sporda İlkler*, Yeşil Elma Yayıncılık, İstanbul.

Arıpınar, E. (Ed.) (1992). *Türk Futbol Tarihi (1904-1991),* Cilt 1-2, Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, İstanbul.

Armaoğlu, F. (2013). *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi: 1789-1914,* Timaş Yayınları, İstanbul.

Armaoğlu, F. (2014). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi: 1914-1995,* Timaş Yayınları, İstanbul.

Bayur, Y. H. (1991). *Türk İnkılabı Tarihi*, Cilt: III, Kısım: I, III, IV, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Çelik, B. (Temmuz 2010). "Romanya'da Bir Jön Türk: İbrahim (Ethem) Temo ve Romanya'daki Faaliyetleri", *History Studies*, Volume 2/2, s.363-375.

Malkoç, E. (2011). "Büyük Savaş Öncesi Üniversitelilerin Diyalog Örneği: Türk ve Romen Öğrencilerin 1914 Gezileri", *Türkoloji Kültürü*, Cilt: IV, No:8, s.109-123.

Maxim, M. (2008). "Romanya" maddesi, *İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 35, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, s.169-170.

Oral, M. A. (1954). *Türkiye Futbol Tarihi*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul.

Talat Paşa'nın Anıları (2000). Yayına Hazırlayan: Alpay Kabacalı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Tarihte Türk-Rumen İlişkileri (2006). Genelkurmay ATASE ve Denetleme Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Temo, İ. (2013). *İttihat ve Terakki Anılarım*, Alfa Basım Yayım, İstanbul.

Uçarol, R. (2013). *Siyasi Tarih (1789-2012)*, Der Yayınları, İstanbul.

Ünaydın, R. E. (2014). *Galatasaray ve Futbol*, Ka Kitap, İstanbul.

Yaşar, S. (2012). "Türkiye-Romanya İlişkileri (1930-1938)", *Turkish Studies*- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 7/4 Fall 2012, pp. 3199-3213, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3477, Ankara/Turkey.

Yüce, M. (2014). *Osmanlı Melekleri: Futbol Tarihimizin Kadim Devreleri*, Birinci Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul.

Zelyurt, M. K. (2013). "Türk Modernleşmesinde Spor: Tanzimat'tan Erken Cumhuriyet'e", *Turkish Studies*- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/12 Fall 2013, pp. 1461-1478, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5628, Ankara/Turkey.

Zelyurt, M. K. (2014). "Türkiye'de Futbolun Tarihine Bir Bakış: Toplumsal Sonuçları Açısından Futbol ve Siyaset İlişkisi",*Turkish Studies*- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 9/2 Winter 2014, pp. 1763-1779, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6293, Ankara/Turkey.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Kocatürk, Ö., (2015). "Türk Milli Takımı ve Galatasaray'ın Romanya Milli Takımına Karşı Futbol Müsabakaları (17 & 19 Nisan 1914) / Football Matches of Turkish National Team and Galatasaray against Romanian National Team (17 & 19 April 1914)", TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/13 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8711, p. 141-190.